

**ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΙΡΑΙΩΣ
ΤΜΗΜΑ ΟΡΓΑΝΩΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
ΣΤΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ
(ΜΒΑ) - ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ**

Διπλωματική Εργασία

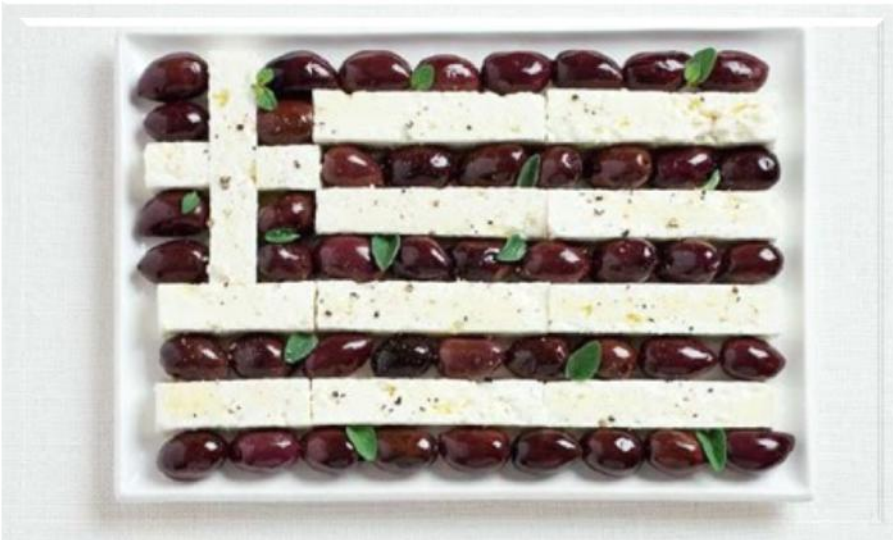
**ΑΝΑΛΥΣΗ – ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΑΦΙΞΕΩΝ
ΙΤΑΛΩΝ ΚΑΙ ΓΑΛΛΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ**

Λαφιατή Χριστίνα

Πειραιάς, 2010

Αφιερώνεται στην οικογένεια μου

ΓΑΛΕΡΙΣΤΗΜΟ ΓΕΡΑΝ

...Ελλάδα

Ιταλία...

Γαλλία...

Σημαντικοί όροι: Έννοια του Τουρισμού, Τουριστική Ζήτηση, Πολιτιστικές Σχέσεις, Αφίξεις, Οικονομία, Παγκόσμια Οικονομική Κρίση, Πρόβλεψη, Εποχικότητα, Μέσο και Τυχαίο Σφάλμα, Χρονοσειρά.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Αντικείμενο της παρούσας διπλωματικής εργασίας είναι η καταγραφή και η ανάλυση των τάσεων που παρουσιάζουν οι τουριστικές αφίξεις στην Ελλάδα. Συγκεκριμένα, το ενδιαφέρον εστιάζεται στις αφίξεις από τις χώρες της Ιταλίας και της Γαλλίας. Η Ελλάδα έχει πολύ θετική εικόνα στις χώρες αυτές, ως τόπος διακοπών και αποτελεί αγαπημένο προορισμό. Η γαλλική και ιταλική αγορά έχουν ιδιαίτερη σημασία για τη χώρα μας και κάθε χρόνο παρατηρείται σημαντική αύξηση των συγκεκριμένων τουριστών προς την Ελλάδα.

Ο τουρισμός αποτελεί σήμερα μια από τις μεγαλύτερες βιομηχανίες σε πολλές αναπτυσσόμενες και αναπτυγμένες χώρες με σημαντικές συνέπειες στην κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική ζωή. Η εργασία, η αυτοδιόικηση, η περιφερειακή ανάπτυξη, η εκπαίδευση, το περιβάλλον, η προστασία του καταναλωτή, οι νέες τεχνολογίες, οι μεταφορές, η δημόσια οικονομία, η φορολογική και δημοσιονομική πολιτική των κυβερνήσεων και ο πολιτισμός είναι μερικοί μόνο τομείς στους οποίους έχει αντίκτυπο ο τουρισμός.

Στην αρχή της μελέτης γίνεται μία αναφορά στις βασικές έννοιες του τουρισμού, καθώς και μια σύντομη ιστορική αναδρομή του τουριστικού φαινομένου. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη σπουδαιότητα που έχει ο τουρισμός ως βιομηχανία στην ελληνική οικονομία. Ακολουθεί ανάλυση των χαρακτηριστικών του τουρισμού μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στο τρίτο και τέταρτο κεφάλαιο γίνεται μια πλήρης παρουσίαση της Ιταλικής και Γαλλικής Δημοκρατίας με εκτενή αναφορά στον πληθυσμό, τη γεωγραφία, τη μορφολογία, το κλίμα, τη χλωρίδα και την πανίδα, τα δημογραφικά στοιχεία, τη γλώσσα, το πολίτευμα, τη θρησκεία, τα ήθη και τα έθιμα, την οικονομία, τη βιομηχανία και το εμπόριο, τη γεωργία και την κτηνοτροφία, την επιστήμη, την τεχνολογία, την ιστορία και φυσικά τον πολιτισμό των δύο χωρών.

Ακολουθεί καταγραφή και ανάλυση των δεδομένων σχετικά με τις τάσεις των Ιταλών και Γάλλων επισκεπτών στην Ελλάδα, όπως αυτά προκύπτουν από τις στατιστικές έρευνες του Ελληνικού Οργανισμού Τουρισμού (ΕΟΤ). Στα επόμενα κεφάλαια, γίνεται μια αναδρομή στις πολιτιστικές σχέσεις της χώρας μας με την Ιταλία και τη Γαλλία, από τα χρόνια της αρχαιότητας μέχρι σήμερα, εστιάζοντας στη δημιουργία ελληνικών αποικιών στις περιοχές αυτές.

Στη συνέχεια, το ενδιαφέρον επικεντρώνεται στις διπλωματικές, πολιτικές, οικονομικές και εμπορικές σχέσεις, αλλά και στο θεσμικό πλαίσιο που συνδέει την Ελλάδα με τις υπό μελέτη χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Επίσης, δίνονται στοιχεία σχετικά με συμφωνίες και συνεργασίες που έγιναν ή θα γίνουν στο μέλλον μεταξύ των χωρών αυτών.

Το κεφάλαιο που ακολουθεί πραγματεύεται την παγκόσμια οικονομική κρίση η οποία έχει άμεσο αντίκτυπο στον τουρισμό, διεθνή και εγχώριο. Γίνεται προσπάθεια να αποτυπωθούν οι μελλοντικές προοπτικές για τον παγκόσμιο και ελληνικό τουρισμό και από το σύνολο της μελέτης προκύπτουν συμπεράσματα και προτάσεις για ενδεχόμενη αλλαγή στρατηγικής και περαιτέρω ανάπτυξη.

Η εργασία ολοκληρώνεται με μια στατιστική πρόβλεψη σχετικά με την αναμενόμενη εξέλιξη του εισερχόμενου τουρισμού από την Ιταλία και τη Γαλλία στην Ελλάδα μέσα στο επόμενο έτος με τη βοήθεια του στατιστικού πακέτου εφαρμογών Statgraphics 5.1. Τέλος διατυπώνονται τα συμπεράσματα σχετικά με το ρόλο του τουρισμού και των προοπτικών του τουριστικού τομέα στην Ελλάδα.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Η παρούσα μελέτη με τίτλο «ΑΝΑΛΥΣΗ – ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΑΦΙΞΕΩΝ ΙΤΑΛΩΝ ΚΑΙ ΓΑΛΛΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ» αποτελεί διατριβή του Μεταπτυχιακού Προγράμματος Διοίκησης Επιχειρήσεων (ΜΒΑ) – Μάνατζμεντ Τουρισμού του Τμήματος Οργάνωσης και Διοίκησης Επιχειρήσεων του Πανεπιστημίου Πειραιώς.

Καταρχήν, θέλω να εκφράσω θερμές ευχαριστίες στον επιβλέποντα της διπλωματικής εργασίας μου, Καθηγητή Δρ. Μιχάλη Σφακκιανάκη, για την καθοδήγηση και την πολύτιμη βοήθεια του.

Επίσης, θα ήθελα να ευχαριστήσω τους γονείς μου για τη συμπαράσταση που μου προσέφεραν καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μου, καθώς επίσης και για την εμπιστοσύνη τους σε κάθε μου βήμα, αλλά και όλους τους φίλους μου για τη συμπαράστασή και την εμφύχωση τους κατά τη διάρκεια της εκπόνησης της διατριβής.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	Σελίδα
ΠΕΡΙΛΗΨΗ	4
ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	5
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ	9
ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ	9
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ	10
1.1 Ο ορισμός του τουρισμού και οι διακρίσεις του	10
1.2 Η ιστορία του τουρισμού	13
1.3 Παράγοντες τουριστικής προσέλευσης	15
1.4 Ελλάδα, ένας αγαπημένος προορισμός	15
1.5 Η σημασία του τουρισμού στην Ελλάδα & στην ελληνική οικονομία	16
1.6 Ο ελληνικός οργανισμός τουρισμού (Ε.Ο.Τ.)	18
1.7 Η μέτρηση της τουριστικής δραστηριότητας	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	22
2.1 Τα μέσα μεταφοράς που προτιμούν οι Ευρωπαίοι τουρίστες	22
2.2 ΣΕΤΕ - Παγκόσμιος Κώδικας Ηθικών Αρχών για τον Τουρισμό	23
2.3 Δικαιώματα τουριστών	24
2.4 Προστασία του περιβάλλοντος και τουρισμός	27
2.5 Τα οφέλη της ένταξης της Ελλάδας στην Ε.Ε. ως προς τον τουρισμό	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΙΤΑΛΙΑ	31
3.1 Πρωτεύουσα	32
3.2 Γεωγραφία	33
3.3 Μορφολογία	33
3.4 Κλίμα	34
3.5 Χλωρίδα	34
3.6 Πανίδα	35
3.7 Δημογραφικά στοιχεία	36
3.8 Γλώσσα	36
3.9 Πολίτευμα	36
3.10 Θρησκεία	37
3.11 Πολιτιστική ταυτότητα	37
3.12 Ήθη και έθιμα	37
3.13 Οικονομία	38

3.14 Βιομηχανία-εμπόριο	39
3.15 Γεωργία-κτηνοτροφία	39
3.16 Επιστήμη-τεχνολογία	40
3.17 Ιστορία	41
3.18 Πολιτισμός	43
3.19 Οι τάσεις των τουριστών απο την Ιταλία στην Ελλάδα	46
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΓΑΛΛΙΑ	49
4.1 Πρωτεύουσα	50
4.2 Γεωγραφία	50
4.3 Μορφολογία	51
4.4 Κλίμα	51
4.5 Χλωρίδα	52
4.6 Πανίδα	52
4.7 Δημογραφικά στοιχεία	53
4.8 Γλώσσα	53
4.9 Πολίτευμα	53
4.10 Θρησκεία	54
4.11 Πολιτιστική ταυτότητα	54
4.12 Ήθη και έθιμα	54
4.13 Οικονομία	54
4.14 Βιομηχανία-εμπόριο	55
4.15 Γεωργία-κτηνοτροφία	56
4.16 Επιστήμη-τεχνολογία	57
4.17 Ιστορία	58
4.18 Πολιτισμός	60
4.19 Οι τάσεις των τουριστών από τη Γαλλία στην Ελλάδα	64
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΙΤΑΛΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΕΩΣ ΤΙΣ ΜΕΡΕΣ ΜΑΣ	66
5.1 Η δημιουργία ελληνικών αποικιών στην Ιταλία από την αρχαιότητα	66
5.2 Ο ελληνορωμαϊκός πολιτισμός	68
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΙΤΑΛΙΑΣ ΣΗΜΕΡΑ	73
6.1 Διπλωματικές σχέσεις	73
6.2 Συμβατικό πλαίσιο	73
6.3 Πολιτικές σχέσεις	73
6.4 Πολιτιστικές Σχέσεις	74
6.5 Ομογένεια	75

6.6 Οικονομικές και εμπορικές σχέσεις	76
6.7 Θεσμικό πλαίσιο	78
6.8 Ελληνοϊταλικοί σύλλογοι	79
6.9 Συμφωνίες- συνεργασίες Ελλάδας-Ιταλίας	79
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΕΛΛΑΔΑΣ - ΓΑΛΛΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΕΩΣ ΤΙΣ ΜΕΡΕΣ ΜΑΣ	82
7.1 Αρχαία Ελλάδα και Γαλλία	82
7.2 Η δημιουργία ελληνικών αποικιών στη Γαλλία απο την αρχαιότητα	82
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΓΑΛΛΙΑΣ ΣΗΜΕΡΑ	86
8.1 Διπλωματικές σχέσεις	86
8.2 Συμβατικό πλαίσιο	86
8.3 Πολιτικές σχέσεις	86
8.4 Πολιτιστικές Σχέσεις	87
8.5 Οικονομικές και εμπορικές σχέσεις	88
8.6 Ομογένεια	88
8.7 Θεσμικό πλαίσιο	92
8.8 Ελληνογαλλικοί σύλλογοι	93
8.9 Συμφωνίες- συνεργασίες Ελλάδας-Ιταλίας	93
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ	96
9.1 Παγκόσμιος τουρισμός και παγκόσμια οικονομική κρίση	96
9.2 Ελληνικός τουρισμός και παγκόσμια οικονομική κρίση	98
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ	103
10.1 Προοπτικές, συμπεράσματα, προτάσεις για τον ελληνικό τουρισμό	103
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11: ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ	106
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ	120
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	125
I. Ελληνική	
II. Ξενόγλωσση	
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ	126
I. Ελληνική	
II. Ξενόγλωσση	

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΠΙΝΑΚΩΝ

	Σελίδα	
Πίνακας 1.4	Ομάδες Χωρών Προέλευσης του Τουρισμού της Ελλάδος, 2008	16
Πίνακας 1.5	Βασικά Μεγέθη του Ελληνικού Τουρισμού 2009	17
Πίνακας 3.13	Οικονομία Ιταλίας	38
Πίνακας 3.19	Αριθμός Τουριστών, Διανυκτερεύσεις και Δαπάνες των Ιταλών Τουριστών	48
Πίνακας 4.13	Οικονομία Γαλλίας	55
Πίνακας 4.19	Δαπάνες Γάλλων τουριστών και διάρκεια ταξιδιού ανά έτος	65
Πίνακας 6.6	Διμερές Εμπόριο Ελλάδας Ιταλίας 2003-2008	76
Πίνακας 8.6Α	Διμερές Εμπόριο Ελλάδας Γαλλίας 2006-2008	90
Πίνακας 8.6Β	Γαλλικές επενδύσεις στην Ελλάδα (εκ. ευρώ)	90
Πίνακας 8.6Γ	Ελληνικές επενδύσεις στη Γαλλία (εκ. ευρώ)	90
Πίνακας 9.1	Διεθνείς Αφίξεις 2000-2009	97
Πίνακας 9.2	Επιδόσεις 2009 Ελλάδας% Ανταγωνιστών	99
Πίνακας 9.2Β	Διεθνείς τουριστικές αφίξεις, & μέση κατά κεφαλή δαπάνη, 2009	100
Πίνακας 9.2Γ	Διεθνείς τουριστικές αφίξεις σε Ελλάδα και ανταγωνιστές, 2009	100
Πίνακας 9.2Δ	Τουριστικές αφίξεις στην Ελλάδα από εξωτερικό, 2009	101

ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

Διάγραμμα 1.4	Ταξιδιωτικές εισπράξεις από μεμονωμένους ταξιδιώτες και οργανωμένα ταξίδια 2009 (σε εκατ. €)	16
Διάγραμμα 3.19Α	Τουριστικές Αφίξεις από την Ιταλία, 1970-2008	47
Διάγραμμα 3.19Β	Βαθμός Ικανοποίησης Ιταλών τουριστών στην Ελλάδα	48
Διάγραμμα 3.19Γ	Προβλέψεις για τις Ιταλικές Αφίξεις 2010-2020	48
Διάγραμμα 4.19Α	Τουριστικές αφίξεις από την Γαλλία, 1970-2009	65
Διάγραμμα 4.19Β	Προβλέψεις για τις γαλλικές αφίξεις 2010-2020	65
Διάγραμμα 6.6Α	Κυριότερες ελληνικές εισαγωγές από Ιταλία(2008)	77
Διάγραμμα 6.6Β	Κυριότερες ελληνικές εξαγωγές προς Ιταλία (2008)	78
Διάγραμμα 8.6Α	Κυριότερες ελληνικές εισαγωγές από Γαλλία (2009)	91
Διάγραμμα 8.6Β	Κυριότερες ελληνικές εξαγωγές προς Γαλλία (2009)	92
Διάγραμμα 9.2Α	Ελλάδα & Ανταγωνιστές – Θέση στην παγκόσμια κατάταξη (2009)	100
Διάγραμμα 9.2Β	Οι 10 κορυφαίες αγορές προέλευσης στις Διεθν. Τουρ. Αφίξεις (2009)	101
Διάγραμμα 9.2Γ	Τα 10 ελληνικά αεροδρόμια με διεθνείς τουριστικές αφίξεις (2009)	102
Διάγραμμα 9.2Δ	Κατανομή ταξιδιωτικών εισπράξεων ανά χώρα προέλευσης (2009)	103

1

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1: ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΕΛΛΑΔΑ

1.1 Ο ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΟΙ ΔΙΑΚΡΙΣΕΙΣ ΤΟΥ

Το φαινόμενο του τουρισμού θεωρείται μια από τις αρχαιότερες και σημαντικότερες οικονομικές «βιομηχανίες» παγκοσμίως. Αποτελεί μια δραστηριότητα η οποία σχετίζεται με πολλούς κλάδους της οικονομίας και είναι ένας εξαιρετικά πολύπλευρος τομέας καθώς απαιτεί τη συμβολή οικονομικών, κοινωνικών, πολιτισμικών και περιβαλλοντικών δεδομένων.

Ο κλάδος του τουρισμού κατατάσσεται σήμερα στους τρεις σημαντικότερους τομείς του διεθνούς εμπορίου μαζί με τα πετρελαιοειδή και την αυτοκινητοβιομηχανία. Η συνεισφορά του στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν είναι τεράστια και λειτουργεί ως στυλοβάτης στην οικονομία της κάθε χώρας προσφέροντας θέσεις εργασίας, εισοδήματα και φορολογικά έσοδα.

Σήμερα ο τουρισμός ορίζεται ως ένα αυτοδύναμο φαινόμενο, συνώνυμο της κατανάλωσης και του ελεύθερου χρόνου. Παρουσιάζει τόσο γρήγορη ανάπτυξη, τέτοια χωρική εξάπλωση και τέτοια κοινωνική αποδοχή σε παγκόσμιο επίπεδο, που τείνει να θεωρείται ως ένα κοινότοπο και αναπόσπαστο τμήμα της σύγχρονης καθημερινότητας.

Κύρια στοιχεία του τουρισμού είναι ο τουρίστας, ο οποίος επισκέπτεται τη χώρα υποδοχής και το τουριστικό προϊόν που είναι οι προσφερόμενες προς αυτόν υπηρεσίες. Ο ορισμός του τουρισμού παρουσιάζει επίμονες και σοβαρές δυσκολίες για τους μελετητές του. Η λέξη «τουρισμός» προέρχεται από τη λατινική λέξη «tornus» η οποία σημαίνει πράξη μετακίνησης και επιστροφής και πρωτοεμφανίζεται στις αρχές του 19ου αιώνα.

Η Διεθνής Ακαδημία του Τουρισμού (A.I.T. – Monte Carlo) ορίζει ότι τουρισμός είναι το σύνολο των ανθρώπινων μετακινήσεων και των δραστηριοτήτων που προκύπτουν από αυτές. Αυτές υποκινούνται, σε διαφορετικό βαθμό και ένταση, από τον πόθο της απόδρασης που ενυπάρχει στα άτομα.

Η Διεθνής Ομοσπονδία Δημοσιογράφων και Συγγραφέων Τουρισμού (F.I.J.E.T.) ορίζει ότι «Τουρίστας είναι το άτομο που πραγματοποιεί μια μετακίνηση, για οποιαδήποτε αιτία, πέραν

του συνήθους περιβάλλοντος του και το οποίο χρησιμοποιεί το χρόνο της σχολής του για την ικανοποίηση της περιέργειας του, σε όλες τις μορφές της, καθώς και της ανάγκης του για ανάπαυση και ψυχαγωγία».

Οι καθηγητές Hunziker και Krapf, στους οποίους παραπέμπουν οι Burkart και Medlik, δημοσίευσαν το 1942 μια γενική θεωρία για τον τουρισμό όπου τον ορίζουν ως εξής : «Τουρισμός είναι το σύνολο των ενεργοποιημένων σχέσεων και γεγονότων κατά τη διάρκεια της μετακίνησης και παραμονής των ατόμων εκτός του τόπου της συνήθους κατοικίας τους, υπό τον προορισμό ότι τόσο η μετακίνηση όσο και η παραμονή τους δεν έχουν ως κίνητρο την άσκηση οποιασδήποτε κερδοσκοπικής δραστηριότητας». Ο ορισμός αυτός υιοθετήθηκε αργότερα από τη Διεθνή Ένωση Επιστημονικών Εμπειρογνώμων Τουρισμού (International Association of Scientific Experts of Tourism - AIAEST).

Το 1968, ύστερα από την πρώτη Διάσκεψη των Ηνωμένων Εθνών για Διεθνή Ταξίδια και Τουρισμό η οποία πραγματοποιήθηκε στη Ρώμη το 1963, η Επιτροπή Στατιστικών Εμπειρογνώμων του ΟΗΕ εξέδωσε την ακόλουθη οδηγία: «Για στατιστικούς λόγους, ο όρος «επισκέπτης» περιγράφει κάθε άνθρωπο που μεταβαίνει σε μια χώρα διαφορετική από τη χώρα μόνιμης διαμονής του, για οποιοδήποτε λόγο εκτός από εκείνο της άσκησης αμειβόμενης εργασίας από τη χώρα την οποία επισκέπτεται».

Οι ορισμοί που αφορούν στην τουριστική δραστηριότητα αναφέρονταν αρχικά στη διεθνή κίνηση, καθώς η ανάγκη παρακολούθησης του κρατικού τουρισμού ήταν εντονότερη. Ωστόσο θα πρέπει να είναι συμβατοί με τα σύγχρονα διεθνή πρότυπα και τις κατηγοριοποιήσεις σε συνδεδεμένους τομείς όπως η δημογραφία, οι μεταφορές, οι επιχειρήσεις, η μετανάστευση, το ισοζύγιο πληρωμών και οι εθνικοί λογαριασμοί.

Ο βασικός αναθεωρημένος ορισμός του τουρισμού (WTO, 1994) είναι ο ακόλουθος: Ο τουρισμός περιλαμβάνει «τις δραστηριότητες των ατόμων που ταξιδεύουν και διαμένουν σε περιοχές εκτός του συνηθισμένου περιβάλλοντος τους, για χρονικό διάστημα μικρότερο του ενός συνεχόμενου έτους, για αναψυχή, επαγγελματικούς ή άλλους λόγους».

Αυτός ο γενικός ορισμός καθιστά δυνατό τον εντοπισμό της δραστηριότητας τόσο σε εγχώριο όσο και σε διεθνές επίπεδο. Η λέξη «τουρισμός» αναφέρεται σε όλες τις δραστηριότητες των ταξιδιωτών και περιλαμβάνει τους «τουρίστες» (επισκέπτες που διανυκτερεύουν στον προορισμό τους), αλλά και τους «εκδρομείς» (επισκέπτες ημέρας).

Η τουριστική δραστηριότητα κάθε χώρας μπορεί να λάβει τις ακόλουθες μορφές:

- ◆ Εγχώριος τουρισμός, όταν οι κάτοικοι της χώρας ταξιδεύουν στο εσωτερικό της
- ◆ Προς τα έσω τουρισμός, όταν οι κάτοικοι άλλης χώρας επισκέπτονται τη χώρα αυτή
- ◆ Προς τα έξω τουρισμός, όταν οι κάτοικοι της συγκεκριμένης χώρας επισκέπτονται μια άλλη χώρα

Οι παραπάνω τρεις βασικές μορφές τουριστικής δραστηριότητας μπορούν να συνδυαστούν μεταξύ τους προκειμένου να σχηματίσουν τις ακόλουθες κατηγορίες του τουρισμού:

- ◆ Τον εσωτερικό τουρισμό που περιλαμβάνει τον εγχώριο και τον προς τα έσω τουρισμό
- ◆ Τον εθνικό τουρισμό που περιλαμβάνει τον εγχώριο και τον προς τα έξω τουρισμό
- ◆ Τον εξωτερικό ή διεθνή τουρισμό που περιλαμβάνει τον προς τα έσω και προς τα έξω τουρισμό

Ωστόσο, ο τουρισμός χωρίζεται και σε επιπλέον δύο κατηγορίες, το μαζικό τουρισμό ο οποίος αναφέρεται σε μεγάλους αριθμούς τουριστών και τον εναλλακτικό τουρισμό ο οποίος συνήθως είναι ήπιας ανάπτυξης.

Ο μαζικός τουρισμός είναι το είδος εκείνο του τουρισμού στο οποίο ο επισκέπτης απολαμβάνει παθητικά αυτά που του προσφέρουν οι οργανωμένες διακοπές με κύριο αντικείμενο τον ήλιο, τη θάλασσα και τις υπηρεσίες των ξενοδοχείων ή άλλων ειδικών εγκαταστάσεων. Εκφράζεται από τη διεθνή τουριστική «φιλολογία» με τα 4 «S» (sun, sea, sand, service – ήλιος, θάλασσα, αμμουδιά, υπηρεσίες) με κριτήρια επιλογής του τουριστικού προορισμού, το κλίμα και το χαμηλό κόστος του ταξιδιού (Λογοθέτης, 1988).

Παράλληλα με το μαζικό τουρισμό προβάλλεται και αναπτύσσεται τα τελευταία χρόνια και ένα άλλο είδος τουρισμού, ο εναλλακτικός τουρισμός. Εναλλακτικός τουρισμός είναι η τουριστική δραστηριότητα που δεν έχει αρνητικές επιπτώσεις στο φυσικό και κοινωνικό περιβάλλον, σέβεται τα ήθη και τα έθιμα των διαφόρων περιοχών και αναπτύσσει τον αλληλοσεβασμό μεταξύ των επισκεπτών και του τοπικού πληθυσμού, με θετικές και ευχάριστες εμπειρίες από την επικοινωνία τους (Καλδής, κ.ά.).

Σε αντιπαράθεση με το μαζικό τουρισμό, ο εναλλακτικός τουρισμός δεν είναι «μεγάλης κλίμακας» αλλά τουρισμός που απευθύνεται σε μεμονωμένες ομάδες ατόμων με διάφορα ενδιαφέροντα (φύση, πολιτισμό, παράδοση, αθλητισμό, επιστήμη, θρησκεία κλπ), ανάλογα με τα οποία αποκτά τις ακόλουθες μορφές: οικολογικός, φυσιολατρικός, ορεινός, πολιτιστικός,

αθλητικός, χειμερινός, θαλάσσιος, εκπαιδευτικός, θρησκευτικός, συνεδριακός, τουρισμός υγείας, περιπέτειας, αγροτουρισμός. κ.α.

Από κοινωνιολογική άποψη το τουριστικό φαινόμενο, η μετακίνηση δηλαδή με σκοπό τη συλλογή εμπειριών και την ικανοποίηση αναγκών του μετακινούμενου, εμφανίζεται και χαρακτηρίζεται, σε μικρότερο ή μεγαλύτερο βαθμό, όλες τις ελεύθερες κοινωνίες οι οποίες παρουσιάζουν φαινόμενα τουρισμού, ανεξάρτητα από τη φάση της κοινωνικής τους εξέλιξης. Κοινωνίες στις οποίες το τουριστικό φαινόμενο καταπιέζεται ή δεν υπάρχει, είναι κοινωνίες μη ελεύθερες. Επομένως, μπορούμε να υποστηρίξουμε ότι ο τουρισμός ισούται με κοινωνική ελευθερία.

1.2 Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Εκατομμύρια χρόνια πριν, η περιήγηση με σκοπό την εύρεση νέων περιοχών με αποθέματα τροφής και δυνατότητες ασφαλέστερης κατοικίας, αποτελούσε σύνηθες φαινόμενο έως τρόπο ζωής για τον πρωτόγονο άνθρωπο, ανάλογα με τη δομή των εν λόγω κοινωνιών. Το φαινόμενο αυτό του πρωτόγονου "εξερευνητικού τουρισμού" ήταν συγγενές με αυτό του "εκστρατευτικού" και πρόδρομος των διαφόρων εν συνεχεία μορφών πολέμου.

ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Η λέξη «τουρισμός» έκανε την εμφάνισή της κατά τη διάρκεια του 19ου αιώνα, ενώ η δραστηριότητα που υποδηλώνει έχει τις ρίζες της στην αρχαιότητα. Το τουριστικό φαινόμενο ήταν άρρηκτα συνδεδεμένο με τον ελεύθερο χρόνο και όλες τις δραστηριότητες που μπορούσαν να πραγματοποιηθούν εντός αυτού. Τα θρησκευτικά προσκυνήματα συνδύαζαν την περιπέτεια με τη γιορτή, την ευχαρίστηση, την αναψυχή, τη συναναστροφή.

Ο Ηρόδοτος, ιστορικός και γεωγράφος του 5ου αιώνα π.Χ., υπήρξε ένας από τους πρώτους «ταξιδιώτες-τουρίστες» ο οποίος κατά τη διάρκεια των μετακινήσεων του έδειχνε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για τα ήθη, τα έθιμα, τη θρησκεία και τις τέχνες των τόπων που επισκεπτόταν.

Η αύξηση των τουριστικών μετακινήσεων στην αρχαία Ελλάδα συνδέεται στενά με την όλο και αυξανόμενη διεξαγωγή αθλητικών, θρησκευτικών και πολιτιστικών γεγονότων όπως οι Ολυμπιακοί Αγώνες, τα Πύθια, τα Ίσθμια, τα Νέμεα, τα Ελευσίνια, θεατρικές παραστάσεις (Επίδαυρος), φεστιβάλ, μουσικές εκδηλώσεις, μαντεία (Δελφών, Δωδώνης, κ.α.). Οι αρχαίοι Έλληνες επισκέπτονταν συχνά τις ιαματικές πηγές της Χειμάρρας, της Κασταλίας, της

Σκοτούσας και της Αιδηψού προκειμένου να κάνουν λουτροθεραπεία, συνδυάζοντας υποχρεωτικές και ωφέλιμες μετακινήσεις με εκείνες της αναψυχής και της κοσμικότητας.

ΜΕΣΑΙΩΝΑΣ

Στα χρόνια του Μεσαίωνα το φαινόμενο του τουρισμού άρχισε σταδιακά να αφορά μόνο τις κοινωνικές ολιγαρχίες με ελάχιστες εξαιρέσεις ένα μικρό αριθμό μικροαστών, αποκλείοντας τελείως τους εργάτες της γης και τους δουλοπάροικους, πλην αυτών οι οποίοι ταξίδευαν μαζί με τα αφεντικά τους.

Οι κοινωνικές δομές της εποχής και η προφανής έλλειψη ελευθερίας και δημοκρατίας, απαγόρευαν στον απλό λαό οποιαδήποτε μορφή διακοπών μέσω του αυστηρού θρησκευτικού ελέγχου της συμπεριφοράς τους. Ο τουρισμός ήταν συνδεδεμένος σχεδόν αποκλειστικά με θρησκευτικούς λόγους, εξ' ου και το αγγλικό "holidays" = holy days - ιερές μέρες.

Απόηχος αυτού έφτασε σχεδόν μέχρι τις μέρες μας με την έως και πρόσφατα καθαρά "θρησκευτική" πράξη της βάπτισης στον ποταμό Ιορδάνη και την απόκτηση του προσωνυμίου "Χατζής", (αραβικά Hajj=προσκυνητής) που έγινε θεσμός από τα ύστερα μεσαιωνικά χρόνια και σήμερα έχει γίνει τουριστική ατραξιόν.

ΑΝΑΓΕΝΝΗΣΗ

Με το πέρας του Μεσαίωνα, όταν κόπασε πια ο θρησκευτικός φανατισμός, επήλθε η Αναγέννηση και ο Διαφωτισμός, η ανάπτυξη δηλαδή των επιστημών και η εστίαση της προσοχής στον άνθρωπο ως το κέντρο της ιστορίας. Ακολούθησε μια σειρά από σημαντικές κοινωνικές και οικονομικές αλλαγές, με αποκορύφωμα τη Γαλλική Επανάσταση και την Αγγλική Βιομηχανική Επανάσταση. Τα γεγονότα αυτά έδωσαν άλλη τροπή στην πορεία και την εξέλιξη όλου του κόσμου, στο κοινωνικοοικονομικό γίνεσθαι και φυσικά στο φαινόμενο του τουρισμού το οποίο απελευθερώθηκε από θρησκευτικούς και φεουδαρχικούς περιορισμούς και άρχισε σιγά σιγά να αναπτύσσεται.

19ος ΑΙΩΝΑΣ

Η ανακάλυψη, προώθηση και διάδοση του σιδηρόδρομου στην Ευρώπη, μεταξύ 1840 και 1860 και η καθιέρωση του ως το κατεξοχήν μεταφορικό μέσο μαζικής μετακίνησης συνέβαλε σημαντικά στη μεγέθυνση των τουριστικών ροών. Η εξέλιξη της ναυσιπλοΐας και η κατασκευή μεγάλων ατμόπλοιων υπήρξε ταχύτατη κατά τη διάρκεια του 19^{ου} αιώνα. Ενίσχυσε τις διηπειρωτικές σχέσεις και ενσωμάτωσε τους θαλάσσιους διαύλους στο βιομηχανικό κόσμο.

Ουσιαστική συμβολή στην ανάπτυξη και τη μεγέθυνση του τουρισμού, καθώς επίσης και στον εκσυγχρονισμό του, είχε εκείνη την περίοδο και η έκδοση «βιβλίων-οδηγών» με ακριβείς και σαφείς ταξιδιωτικές πληροφορίες. Παράλληλα, κατασκευάζονται σε ολόκληρη την Ευρώπη ξενοδοχειακά καταλύματα μεσαίων και χαμηλών κατηγοριών τα οποία θα αποτελέσουν, τη δεκαετία του 1930, τον πυρήνα για την ανάπτυξη του μαζικού τουρισμού.

1.3 ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΠΡΟΣΕΛΥΣΗΣ

Ο πρώτος παράγοντας προσέλευσης τουριστών σε ένα τόπο είναι η καλή οικονομία των χωρών προέλευσης. Ο τουρισμός είναι ο πρώτος τομέας ο οποίος δέχεται τις επιπτώσεις της οικονομικής κατάστασης που επικρατεί σε μία χώρα. Όταν υπάρχει υγιής οικονομία, οι καταναλωτές έχουν τη δυνατότητα να οργανώσουν τις διακοπές τους αφού τους το επιτρέπει η ικανοποιητική οικονομική τους κατάσταση.

Ο δεύτερος παράγοντας προσέλκυσης τουριστών σε μια χώρα είναι η αρμονική συνύπαρξη, η ειρηνική συνεργασία και ανάπτυξη φιλικών σχέσεων μεταξύ των κρατών ώστε οι πολίτες να κυκλοφορούν ελεύθερα και με ασφάλεια.

Ο πιο βασικός όμως παράγοντας τουριστικής προσέλευσης είναι η γεωγραφική θέση της χώρας υποδοχής, το φυσικό περιβάλλον, οι περιοχές ιδιαίτερου φυσικού κάλλους, οι κλιματολογικές συνθήκες, η ιστορία και φυσικά ο πολιτισμός.

1.4 ΕΛΛΑΔΑ, ΕΝΑΣ ΑΓΑΠΗΜΕΝΟΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ

Η Ελλάδα αποτελεί ένα κορυφαίο τουριστικό προορισμό παγκοσμίως. Κατά τη διάρκεια της τελευταίας δεκαετίας, ο αριθμός των τουριστών που επισκέφτηκαν τη χώρα μας αυξάνεται σταθερά καταλαμβάνοντας τη 15η θέση στην παγκόσμια κατάταξη των δημοφιλέστερων τουριστικών προορισμών το 2005, προσελκύοντας ετησίως 14 εκατομμύρια τουρίστες. Ο μοναδικός συνδυασμός του ευχάριστου κλίματος, της πανέμορφης ακτογραμμής, της πλούσιας ιστορίας και του μοναδικού πολιτισμού της Ελλάδας, αποτελεί πόλο έλξης για το ένα τρίτο των τουριστών σε ολόκληρο τον κόσμο καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Η Ελλάδα διαθέτει περισσότερα από 15.000 χιλιόμετρα παραλίας, 190.000 ακτές και 6.000 νησιά. Παρθένες παραμυθένιες παραλίες, επιβλητικά βουνά, σπήλαια, φαράγγια, λίμνες, ποτάμια, καταρράκτες, βιότοποι, υγρότοποι, δάση, ιαματικές πηγές, περιοχές υψηλής οικολογικής αξίας με τεράστια ποικιλία χλωρίδας και πανίδας, πλούσια ιστορία και παραδόσεις, θεαματικά τοπία, φημισμένη φιλοξενία σε συνδυασμό με τον εκτυφλωτικό ήλιο, είναι τα στοιχεία που προσελκύουν επισκέπτες από όλο τον κόσμο. Η τεράστια ποικιλία των φυσικών τοπίων, ο

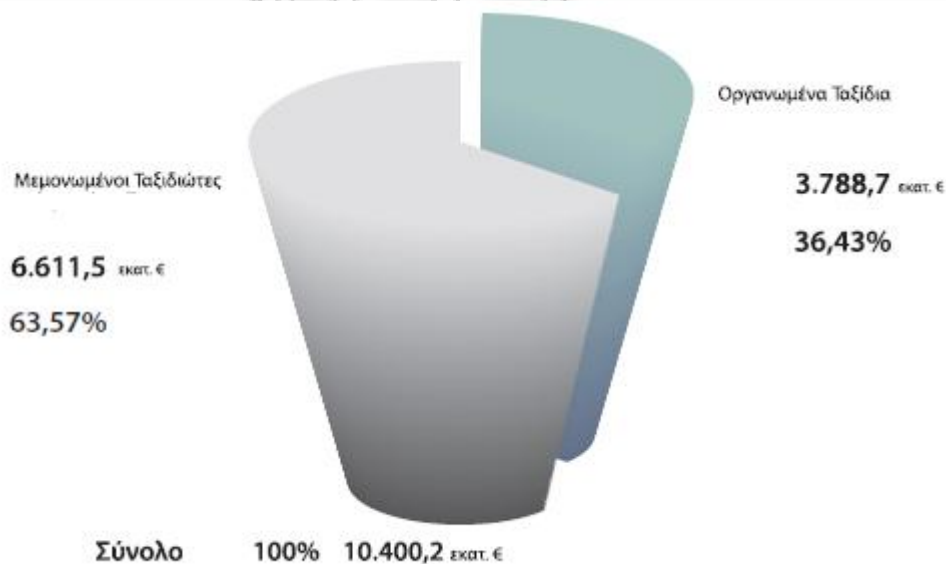
μεγάλος αριθμός ιστορικών μνημείων και αρχαιολογικών χώρων δίνουν στον επισκέπτη τη δυνατότητα για απεριόριστες δραστηριότητες.

Σήμερα, διανύοντας μια δύσκολη περίοδο λόγω της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης, το ελληνικό κράτος θέτει ως μία από τις σημαντικότερες προτεραιότητες του την προβολή του ελληνικού πολιτισμού και της χώρας ως κορυφαίο και ασφαλή ταξιδιωτικό προορισμό. Στόχος είναι η διασφάλιση των υποψήφιων επισκεπτών ότι η Ελλάδα παραμένει ένας εξαιρετικά ασφαλής ταξιδιωτικός προορισμός ο οποίος συνδυάζει υψηλής ποιότητας τουριστικές υπηρεσίες και άριστες υποδομές.

Πίνακας 1.4 Ομάδες Χωρών Προέλευσης του Τουρισμού της Ελλάδος, 2008

Ομάδα Χωρών	Αριθμός Χωρών	Σύνολο Τουριστών	Ποσοστό επί του συνόλου
Ευρωζώνη	13	6.873.569	43,12%
Επιλεγμένες Χώρες εκτός Ευρωζώνης	9	4.715.767	29,59%
Υπόλοιπο Κόσμου	29	4.349.470	27,29%
Σύνολο	51	15.938.806	100,00%

Διάγραμμα 1.4 Ταξιδιωτικές εισπράξεις από μεμονωμένους ταξιδιώτες και οργανωμένα ταξίδια 2009 (σε εκατ. €)

1.5 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ & ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Ο τουρισμός στην Ελλάδα αποτελεί μια πραγματικά βαριά βιομηχανία. Ανοίγει δρόμους ανάπτυξης σε δεκάδες μικρές και μεγάλες επιχειρήσεις σε ολόκληρη τη χώρα, δημιουργεί θέσεις εργασίας και δίνει ζωή και πλούτο σε απομακρυσμένες περιοχές, νησιά και ορεινές ζώνες της πατρίδας μας που υστερούν σε άλλες παραγωγικές δυνατότητες. Είναι πεδίο

σύνδεσης του πρωτογενούς και δευτερογενούς τομέα των υπηρεσιών και αποτελεί τομέα εξωστρέφειας της οικονομίας μας και πολύτιμη πηγή συναλλάγματος. Ο τουρισμός μαζί με τη ναυτιλία, είναι ένα από τα μεγαλύτερα συγκριτικά πλεονεκτήματα της Ελλάδας.

Οι δυσμενείς διεθνείς οικονομικές συνθήκες από τον Αύγουστο του 2007 επηρέασαν και την ελληνική οικονομία η οποία βρίσκεται σε ύφεση από το πρώτο τρίμηνο του 2009 και σύμφωνα με όλες τις προβλέψεις θα συνεχίσει να κινείται με αρνητικούς ρυθμούς. Η αδράνεια στην οικονομική πολιτική των πρόσφατων ετών και οι ανισορροπίες που σωρεύτηκαν, εγκλωβίζουν την ελληνική οικονομία σε ύφεση διαρκείας.

Η πρωτόγνωρη αυτή κρίση στην Ελλάδα δεν είναι μόνο οικονομική, αλλά θεσμική και κοινωνική. Έχει ήδη αγγίξει κάθε κομμάτι της οικονομικής δραστηριότητας στη χώρα μας και φυσικά τον τουρισμό ο οποίος λειτουργεί ως βασικός συντελεστής για τη βιωσιμότητα και την ανταγωνιστικότητα ολόκληρης της ελληνικής οικονομίας.

Σήμερα, ο τουρισμός στην Ελλάδα είναι μια δραστηριότητα η οποία λόγω της οικονομικής κρίσης επιδιώκει να καταστεί ελκυστικότερη και αποδοτικότερη. Στο πλαίσιο αυτό, οι τιμές φέτος έχουν οριστεί στα χαμηλότερα δυνατά επίπεδα, ενώ η ποιότητα των τουριστικών υπηρεσιών παραμένει η υψηλότερη δυνατή. Η ενίσχυση του ελληνικού τουρισμού αναμένεται να δώσει μια τονωτική ένεση στην οικονομία της χώρας, διατηρώντας χιλιάδες θέσεις εργασίας και προσφέροντας στους επισκέπτες τη δυνατότητα να έρθουν σε ουσιαστική επαφή με το φυσικό και πολιτιστικό τοπίο.

Πίνακας 1.5 Βασικά Μεγέθη του Ελληνικού Τουρισμού 2009

Συμμετοχή στο ΑΕΠ	15,2% [WTTTC]
Συμμετοχή στην απασχόληση	18,5% της συνολικής απασχόλησης [WTTTC]
Απασχόληση (άμεση & έμμεση)	774.200 [WTTTC]
Έσοδα	10,4 δισ. € [ΤΤΕ]
Αφίξεις Αλλοδαπών	14,9 εκατ.
Μέση κατά κεφαλή δαπάνη	697 €
Μερίδιο Αγοράς	1,7% Παγκόσμια, 3,2% Ευρώπη
Εποχικότητα	52% των αφίξεων αλλοδαπών πραγματοποιείται Ιούλιο - Αύγουστο - Σεπτέμβριο
Συγκέντρωση Προσφοράς	52% των ξενοδοχειακών κλινών συγκεντρώνονται σε 3 περιοχές της Ελλάδας [ΞΕΕ]
Ξενοδοχειακή Υποδομή	9.554 ξενοδοχεία / 726.546 κλίνες [ΞΕΕ]
Τop 5 αγορές	Γερμανία (2.364.486), Ην. Βασίλειο (2.112.149), Γαλλία (962.435), Ιταλία (935.011), Ολλανδία (651.440) [ΕΣΥΕ]
Τop 5 αεροδρόμια (σε αφίξεις αλλοδαπών)	Αθήνα (3.140.851), Ηράκλειο (1.946.544), Ρόδος (1.321.806), Θεσσαλονίκη (862.054), Κέρκυρα (733.137) [ΕΣΥΕ]
Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ, UNWTO, WEF	

1.6 Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού (Ε.Ο.Τ.)

Ο Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού ιδρύθηκε το 1929. Σημαντικό έργο πριν από αυτόν έχει να επιδείξει η Υπηρεσία Ξένων και Εκθέσεων, η σύσταση της οποίας σήμαινε τη ρυθμιστική παρέμβαση του κράτους σχετικά με τον τουρισμό. Βασικές της επιδιώξεις ήταν η προσέλευση και η παράταση της διαμονής των ξένων στην Ελλάδα, η διοργάνωση εκθέσεων καθώς και η συμμετοχή της χώρας σε διεθνείς εκθέσεις, για την ανάπτυξη και διαφήμιση κάθε κλάδου της εθνικής παραγωγής.

Το 1936 ο Ε.Ο.Τ. αντικαταστάθηκε από το Υφυπουργείο Τύπου και Τουρισμού, το 1941 από το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας και το 1945 από τη Γενική Γραμματεία Τουρισμού. Το 1951 με βάση το Νόμο 1624/1951, ο Ε.Ο.Τ επανιδρύθηκε. Σήμερα, κύριος σκοπός του είναι η οργάνωση, η ανάπτυξη και η προώθηση του ελληνικού τουρισμού μέσω δραστηριοτήτων που αφορούν τους παρακάτω τομείς:

- ◆ Κανονιστικές/Νομοθετικές αρμοδιότητες
- ◆ Τουριστικός σχεδιασμός
- ◆ Ανάπτυξη της τουριστικής ανωδομής και υποδομής
- ◆ Διαχείριση τουριστικών εγκαταστάσεων
- ◆ Επιχορηγήσεις
- ◆ Προβολή σε εθνικό και διεθνές επίπεδο
- ◆ Κατάρτιση και εκπαίδευση
- ◆ Έρευνα και εκπόνηση μελετών
- ◆ Συνεργασία με τις τοπικές αρχές, τους επαγγελματίες του τουριστικού τομέα και συντονισμός της δράσης τους
- ◆ Κοινωνικός τουρισμός
- ◆ Διεθνείς σχέσεις
- ◆ Διοργάνωση πολιτιστικών και καλλιτεχνικών εκδηλώσεων

Με πρωτοβουλία της πολιτικής ηγεσίας του Υπουργείου Πολιτισμού και Τουρισμού δημιουργήθηκε στον ΕΟΤ η Ειδική Επιτροπή για τη Διαχείριση της Κρίσης στον Τουρισμό. Σκοπός της επιτροπής αυτής είναι η αντιμετώπιση της πρωτόγνωρης οικονομικής κρίσης και η ανατροπή του αρνητικού κλίματος που έχει διαμορφωθεί σχετικά με τον ελληνικό τουρισμό.

Κύριος στόχος είναι η αποτροπή περαιτέρω ακυρώσεων σε κρατήσεις και η διασφάλιση του εν δυνάμει επισκέπτη πως η χώρα παραμένει ασφαλής και φιλόξενη.

1.7 Η ΜΕΤΡΗΣΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑΣ

Σύμφωνα με την ισχύουσα ελληνική νομοθεσία, η συλλογή και επεξεργασία των στατιστικών στοιχείων για τον τομέα του τουρισμού ανήκει στην αρμοδιότητα της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας.

Στην προσπάθεια στατιστικής παρακολούθησης της τουριστικής κίνησης τα δύο κρισιμότερα μεγέθη είναι τα έσοδα και οι διανυκτερεύσεις, ενώ ως ενδεικτικό μέγεθος για την εξέλιξη της κίνησης χρησιμοποιούνται οι αφίξεις και ειδικότερα οι αεροπορικές, στα διεθνή αεροδρόμια της χώρας, καθώς αποτελούν ένα αξιόπιστο μέτρο σύγκρισης.

Αρχικά, οι στατιστικές έρευνες διεξάγονταν κυρίως από κρατικούς οργανισμούς. Όμως με την ανάπτυξη και τη διεύρυνση της τουριστικής δραστηριότητας, οι φορείς της τουριστικής βιομηχανίας άρχισαν σιγά σιγά να συμπληρώνουν τα δεδομένα κρατικής προέλευσης, παράγοντας το δικό τους υλικό και καλύπτοντας κάποια από τα κενά των κρατικών συστημάτων.

Το 1991, αυξήθηκε η ανάγκη της καταγραφής και διαχείρισης ολοένα και περισσότερων πληροφοριών καθώς ενισχύθηκε η παγκόσμια συναίσθηση των ευκαιριών που πρεσβεύει ο τουρισμός. Τα παλιά συστήματα στατιστικών μετρήσεων τα οποία προέρχονταν από κρατικούς ελέγχους της τουριστικής κίνησης αδυνατούσαν πλέον να καταγράψουν τη νέα μαζική ροή της τουριστικής κίνησης.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού επικύρωσε την αξιοπιστία των παλιότερων ερευνών, τόνισε όμως την ανάγκη βελτίωσης και μεγαλύτερης ακρίβειας των ορισμών, καθώς και διεύρυνσης της βάσης μετρήσεων. Σήμερα, ως καταλληλότερη στατιστική μέθοδος θεωρούνται οι δειγματοληπτικές έρευνες οι οποίες χρησιμοποιούνται όλο και περισσότερο για τη μέτρηση του όγκου και των χαρακτηριστικών των ταξιδιών, καθώς και για την περιοδική συλλογή πληροφοριών σχετικά με το κράτος και τη βιομηχανία.

Ωστόσο, οι στατιστικές πληροφορίες αποδεικνύονται ανεπαρκείς, ποιοτικά και ποσοτικά, για τις ανάγκες των φορέων τουρισμού, καθώς δεν αποτυπώνουν τον αντίκτυπο και την οικονομική σημασία του τουρισμού ως οικονομικού τομέα. Ο τουρισμός συγκεντρώνει πλήθος βιομηχανιών όπως τα καταλύματα, οι μεταφορές, οι υπηρεσίες εστίασης, οι υπηρεσίες αναψυχής και τα ταξιδιωτικά πρακτορεία. Για την αποτελεσματικότητα των μετρήσεων, απαραίτητη είναι η συσχέτιση της κατανάλωσης αγαθών και υπηρεσιών από τον επισκέπτη, με τη συνολική κατανάλωση σε μία χώρα, των αγαθών και των υπηρεσιών αυτών.

Η ανάγκη λοιπόν για ακριβείς προβλέψεις στον τομέα της τουριστικής ζήτησης, ως βοηθητικό εργαλείο διαχείρισης στην λήψη αποφάσεων, είναι επιτακτική. Σύμφωνα με τον καθηγητή Τουριστικού Management του Πανεπιστημίου Surrey της Αγγλίας, Brian Archer, «...Στην τουριστική βιομηχανία, η ανάγκη για προβλέψεις ακριβείας είναι ιδιαίτερα έντονη εξαιτίας της «φθαρτής» (αλλοιούμενης με το χρόνο) φύσης του προϊόντος. Μη κρατημένες αεροπορικές θέσεις και αχρησιμοποίητα δωμάτια ξενοδοχείων δεν μπορούν να συσσωρευτούν σε αποθήκες».

Συμπερασματικά λοιπόν, υπάρχουν δυσκολίες συγκέντρωσης στατιστικών πληροφοριών και προβλέψεων με ακρίβεια και αξιοπιστία σχετικά με τον τουρισμό οι οποίες οφείλονται ως επί το πλείστον στην ευμετάβλητη και πολύπλοκη φύση της τουριστικής συμπεριφοράς, στην ευαισθησία της τουριστικής ζήτησης σε πάσης φύσεως κρίσεις ή φυσικές καταστροφές και τέλος στην περιορισμένη διαθεσιμότητα δεδομένων.

Η κυβέρνηση κάθε χώρας θεωρεί υψηλή προτεραιότητα της την ανάπτυξη του τουριστικού τομέα καθώς αναγνωρίζει σε αυτόν μια δυναμική ικανή να ωθήσει την οικονομική πρόοδο και την ευημερία παγκοσμίως. Για το λόγο αυτό, συστήθηκαν και λειτουργούν διεθνείς οργανισμοί με σκοπό τη συγκέντρωση και επεξεργασία όλων των διαθέσιμων στοιχείων, την εξαγωγή συμπερασμάτων και έγκυρων εκτιμήσεων που θα επιτρέψουν σε όλους τους εμπλεκόμενους φορείς να διαμορφώσουν μία κατά το δυνατό αντικειμενική εικόνα για τις εξελίξεις στον τομέα του τουρισμού.

Ορισμένοι από τους σπουδαιότερους διεθνείς και ευρωπαϊκούς οργανισμούς καταγραφής και μελέτης του τουρισμού είναι:

- Ο Διεθνής Οργανισμός Τουρισμού - World Tourism Organization (WTO)
- Ο Οργανισμός για την Οικονομική Συνεργασία και Ανάπτυξη - The Organization for Economic Cooperation and Development (OECD)
- Το Στατιστικό Γραφείο για τις Ευρωπαϊκές Κοινωνίες - The Statistical Office of the European Communities (Eurostat)
- Η Στατιστική Επιτροπή των Ηνωμένων Εθνών - The United Nations Statistical Commission (UNSC)
- Το Παγκόσμιο Συμβούλιο Ταξιδιών και Τουρισμού - The World Travel and Tourism Council (WTTC)
- Επιμέρους Οργανισμοί Τουρισμού των διαφόρων χωρών (π.χ. EOT)

Αποτέλεσμα της συνεργασίας όλων των παραπάνω φορέων τα τελευταία 40 χρόνια, είναι ο μεθοδολογικός σχεδιασμός μιας νέας σειράς δεικτών, των Συμπληρωματικών Τουριστικών Λογαριασμών ή άλλων διεθνώς αποδεκτών προτύπων και η οργάνωση σεμιναρίων για την εκπόνηση κατευθυντήριων γραμμών. Βασικός στόχος παραμένει η βελτίωση της ακρίβειας των μετρήσεων για την γενική επίδραση του τουρισμού στην οικονομική δραστηριότητα.

Τα πρότυπα Συμπληρωματικών Λογαριασμών ήταν η πρώτη δραστηριότητα την οποία χρησιμοποίησε ο τουρισμός προκειμένου να αποτιμήσει τον αντίκτυπο του τομέα στις διεθνείς οικονομίες. Οι “Συμπληρωματικοί Λογαριασμοί” είναι ένας όρος που δημιουργήθηκε και κατόπιν προτάθηκε από τα Ηνωμένα Έθνη για τη μέτρηση του μεγέθους των οικονομικών τομέων, που δεν ορίζονται ως βιομηχανίες στους εθνικούς λογαριασμούς. Οι Συμπληρωματικοί Τουριστικοί Λογαριασμοί είναι ένα νέο στατιστικό εργαλείο σχεδιασμένο για τη μέτρηση των αγαθών και των υπηρεσιών στον τομέα του τουρισμού.

Η χρήση των Συμπληρωματικών Λογαριασμών Τουρισμού καθιστά δυνατή τη μέτρηση της συνεισφοράς του τουρισμού στο Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν (ΑΕΠ) και στο ισοζύγιο πληρωμών της κάθε χώρας. Διευκολύνει τον υπολογισμό του συνόλου των τουριστικών επενδύσεων, της τουριστικής κατανάλωσης, καθώς και των φορολογικών εσόδων από την τουριστική βιομηχανία και βοηθά την κατάταξη του τουρισμού συγκριτικά με τους άλλους οικονομικούς τομείς. Τέλος, οι δείκτες των Συμπληρωματικών Λογαριασμών μετρούν τον αριθμό των θέσεων εργασίας που δημιουργούνται από τις τουριστικές δραστηριότητες και καταγράφουν τα χαρακτηριστικά των τουριστικών ανθρωπίνων πόρων.

Βαρβαρέσος Σ. 2005, «Τουρισμός, έννοιες, μεγέθη, δομές, η ελληνική πραγματικότητα», Εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα

Lickerish J. L. - Jenkins L. C. 2004, Μια εισαγωγή στον τουρισμό, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2: ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Η Ευρώπη θεωρείται ο ελκυστικότερος τουριστικός προορισμός στον κόσμο και προσελκύει τα 2/3 του παγκόσμιου τουρισμού. Οι Ευρωπαίοι τουρίστες ξεπερνούν τα δύο τρίτα των επισκεπτών της Ελλάδας (περίπου 9 εκατομμύρια), γεγονός ιδιαίτερης σημασίας για τη χώρα μας.

Σύμφωνα με έρευνα η οποία έγινε το 2004 για λογαριασμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής Τουρισμού (ETC) σε 35 ευρωπαϊκές χώρες, ο όγκος των ταξιδιών των Ευρωπαίων υπολογίστηκε σε συνολικά 337 εκατομμύρια εξερχόμενα ταξίδια το 2004, από τα οποία τα δυο τρίτα (68%) ήταν ταξίδια διακοπών. Πιο συγκεκριμένα, τα ταξίδια διακοπών από χώρες της Δυτικής Ευρώπης αντιπροσώπευαν το 89%. Η Ελλάδα καταλαμβάνει την 7^η θέση μεταξύ των ευρωπαϊκών προορισμών, με μερίδιο 4% του συνόλου των ταξιδιών των Ευρωπαίων.

Σύμφωνα με την ίδια έρευνα, η μέση διάρκεια όλων των εξερχομένων ταξιδιών από τις ευρωπαϊκές χώρες το 2004 ήταν 9,6 διανυκτερεύσεις. Το 75% των συνολικών ταξιδιών των Ευρωπαίων είχαν διάρκεια 4 διανυκτερεύσεων και άνω.

Ως σκοπός του ταξιδιού του 85% των ταξιδιών των Ευρωπαίων ήταν συνδεδεμένα με κάποιας μορφής αναψυχή (68% καθαρά για διακοπές), ενώ το υπόλοιπο 15% των μετακινήσεων έγινε για επιχειρηματικούς σκοπούς. Το 8% των τουριστών επιδίωκαν καθαρά επίσκεψη σε συγγενείς και φίλους χωρίς να τα συνδυάζουν απαραίτητα με διακοπές. Τα ταξίδια αναψυχής για θρησκευτικούς λόγους καθώς και για λόγους υγείας κατέλαβαν το 2% έκαστος, ενώ συνεχίστηκε γενική τάση για μείωση του μεριδίου των επιχειρηματικών ταξιδιών.

Ο επικρατέστερος τύπος διακοπών για το 2004 ήταν «ήλιος, θάλασσα, παραλία», με μερίδιο 33% στο σύνολο των ταξιδιών. Στη δεύτερη θέση ήταν οι διακοπές περιήγησης με μερίδιο 20% και ακολούθησαν οι σύντομες διακοπές σε πόλεις με 14%, οι διακοπές στην ύπαιθρο και τις ορεινές περιοχές με 11%, οι διακοπές στα χιόνια με 4%, οι κρουαζιέρες με 3% και οι διακοπές για αθλητισμό με μερίδιο 2%.

2.1 ΤΑ ΜΕΣΑ ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΠΟΥ ΠΡΟΤΙΜΟΥΝ ΟΙ ΕΥΡΩΠΑΙΟΙ ΤΟΥΡΙΣΤΕΣ

Το δημοφιλέστερο μέσο για τους Ευρωπαίους ταξιδιώτες προκειμένου να μεταβούν στον προορισμό τους και να επιστρέψουν από αυτόν, είναι το αεροπλάνο (43% του συνόλου) παρά τη σχετική μείωση του μεριδίου του μετά τα τρομοκρατικά χτυπήματα. Το ατομικό αυτοκίνητο έχει μερίδιο 36% επί του συνόλου των ταξιδιών διακοπών, τα πούλμαν 10%, το τρένο 6% ενώ οι κρουαζιέρες και τα οχηματαγωγά 3%.

Πιο συγκεκριμένα, ένα ποσοστό άνω του 90% των Κυπρίων, Γερμανών, Αυστριακών, Βρετανών, Ολλανδών, Ελβετών και Σκανδιναβών τουριστών ταξιδεύουν με το αεροπλάνο. Το 20% των Ιταλών και περίπου 12% των Ισπανών και των Γάλλων προτιμούν το καράβι για τις μετακινήσεις τους. Με ποσοστό 49% έως 97%, ταξιδεύουν οδικώς αρκετοί ευρωπαϊκοί λαοί, όπως οι Ούγγροι, οι Ρουμάνοι, οι Τούρκοι, οι Βούλγαροι, οι Σλοβάκοι, οι Αλβανοί και οι Γιουγκοσλάβοι.

2.2 ΣΕΤΕ - ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΚΩΔΙΚΑΣ ΗΘΙΚΩΝ ΑΡΧΩΝ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού, επισημαίνοντας τη σημαντική συμβολή της τουριστικής δραστηριότητας στις τοπικές κοινωνίες, στο περιβάλλον και στην οικονομία γενικότερα, θέσπισε τον Παγκόσμιο Κώδικα Ηθικής για τον τουρισμό. Πρόκειται για ένα σύνολο αρχών οι οποίες αποτελούν το θεμέλιο για τη βιώσιμη ανάπτυξη του τουρισμού και αφορούν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη (τοπικές και εθνικές αρχές, τοπική κοινωνία, επαγγελματίες του τουριστικού κλάδου, τουρίστες) τονίζοντας τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους.

Ο κώδικας Ηθικών Αρχών για τον τουρισμό περιλαμβάνει τα ακόλουθα 10 άρθρα:

Άρθρο 1: Η συμβολή του τουρισμού στην αμοιβαία κατανόηση και το σεβασμό ανάμεσα στους λαούς και τις κοινωνίες.

Άρθρο 2: Ο τουρισμός ως ένα όχημα για την ατομική και τη συλλογική ολοκλήρωση.

Άρθρο 3: Τουρισμός, ένας παράγοντας για βιώσιμη ανάπτυξη.

Άρθρο 4: Τουρισμός, ένας χρήστης της πολιτιστικής κληρονομιάς της ανθρωπότητας και ένας συντελεστής για την αναβάθμισή της.

Άρθρο 5: Τουρισμός, μια επωφελής δραστηριότητα για τις χώρες και τις κοινότητες υποδοχής.

Άρθρο 6: Υποχρεώσεις των φορέων του τουρισμού στην τουριστική ανάπτυξη.

Άρθρο 7: Δικαίωμα στον τουρισμό.

Άρθρο 8: Η ελευθερία της τουριστικής διακίνησης.

Άρθρο 9: Δικαιώματα των εργαζομένων και των επιχειρηματιών στην τουριστική βιομηχανία.

Άρθρο 10: Εφαρμογή των αρχών του Παγκόσμιου Κώδικα Ηθικών Αρχών για τον τουρισμό.

2.3 ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ

Η υπάρχουσα ελληνική νομοθεσία περί προστασίας του καταναλωτή, με βάση πληθώρα διατάξεων, προστατεύει τους τουρίστες οι οποίοι επιθυμούν να επισκεφτούν τη χώρα μας. Ακολουθούν ορισμένα από τα σημαντικότερα πεδία προστασίας του τουρίστα ως καταναλωτή:

ΟΙ ΣΧΕΣΕΙΣ ΞΕΝΟΔΟΧΩΝ ΚΑΙ ΠΕΛΑΤΩΝ

Ο κανονισμός αυτός περιλαμβάνει τη ρύθμιση των βασικότερων όρων της μίσθωσης του τουριστικού καταλύματος, καθώς και την καταγραφή των υποχρεώσεων και δικαιωμάτων του ξενοδόχου και του πελάτη.

Ο ξενοδόχος υποχρεούται να ενοικιάζει τα κενά δωμάτια του ξενοδοχείου του σε κάθε πελάτη και να διαθέτει και να παρέχει πράγματι όσες ανέσεις διαφημίζει για το ξενοδοχείο του. Μπορεί να αρνηθεί την ενοικίαση σε περίπτωση που ο πελάτης είναι ολοφάνερα ασθενής, βρίσκεται σε μέθη ή είναι ρυπαρός.

Ο ξενοδόχος υποχρεούται επίσης να απαντήσει εγγράφως ή τηλεγραφικώς μέσα σε 3 ημέρες, εάν αποδέχεται ή όχι τις παραγγελίες για ενοικίαση δωματίων που έχουν διαβιβαστεί σ' αυτόν. Δικαιούται να ζητήσει προκαταβολή μέχρι 25% στο σύνολο της τιμής διανυκτέρευσης για όλες τις ημέρες της διαμονής που έχουν παραγγελθεί.

Ο πελάτης ο οποίος δε χρησιμοποιεί τελικά το δωμάτιο που παρήγγειλε για ολόκληρη τη χρονική περίοδο, οφείλει να αποζημιώσει το ξενοδόχο με το μισό της τιμής που συμφωνήθηκε για την περίοδο που δεν το χρησιμοποίησε. Σε περίπτωση που ειδοποιήσει τον ξενοδόχο 21 ημέρες νωρίτερα, απαλλάσσεται από την αποζημίωση και δικαιούται πίσω την προκαταβολή που τυχόν να έδωσε.

Η ημέρα της άφιξης υπολογίζεται ολόκληρη ως προς το ενοίκιο, ανεξάρτητα από την ώρα άφιξης. Η ημέρα της αναχώρησης δεν υπολογίζεται, εκτός εάν ο πελάτης δεν παραδώσει το δωμάτιο μέχρι τη 12^η ώρα της ημέρας αναχώρησης.

Ο ξενοδόχος είναι υποχρεωμένος να διαθέτει στους πελάτες τα δωμάτια που έχουν συμφωνηθεί, διαφορετικά υποχρεούται να εξασφαλίσει τη διαμονή τους σε άλλο ξενοδοχείο της ίδιας τουλάχιστον τάξης που διαθέτει τις ίδιες ανέσεις και προϋποθέσεις διαμονής με το δικό του ξενοδοχείο. Εφόσον τα παραπάνω δεν καταστεί δυνατόν να εξασφαλιστούν, ο ξενοδόχος υποχρεούται να αποζημιώσει τον πελάτη.

Συμφωνίες - συμβόλαια μεταξύ ξενοδόχων και τουριστικών γραφείων ή ταξιδιωτικών οργανισμών για κράτηση κλινών για ορισμένη χρονική περίοδο πρέπει να περιλαμβάνουν την τιμή απλής διανυκτέρευσης που συμφωνήθηκε με πρωινό ή ημιδιατροφή ή πλήρη διατροφή, τον τύπο των δωματίων, την ακριβή χρονική διάρκεια της μίσθωσης και τον αριθμό διανυκτερεύσεων που συμφωνήθηκε. Σε κάθε δωμάτιο πρέπει να υπάρχει πινακίδα θεωρημένη από την αστυνομία, με τις αναγραφόμενες τιμές, τις σχετικές προσαυξήσεις, το αντίτιμο του πρωινού και του γεύματος σύμφωνα με τις ισχύουσες αγορανομικές διατάξεις.

ΚΑΘΟΡΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΙΜΩΝ

Με απόφαση του Γενικού Γραμματέα Ε.Ο.Τ. ισχύει το σύστημα του καθορισμού της κατώτατης τιμής κατ' έτος του δωματίου, του πρωινού και γεύματος ή δείπνου, για λόγους πρόληψης τυχόν αθέμιτου ανταγωνισμού, που σημαίνει ότι ο επιχειρηματίας δηλώνει στον ΕΟΤ την τιμή που προτίθεται να εισπράττει.

Η κατ' έτος εκδιδόμενη απόφαση για τον καθορισμό των ελαχίστων τιμών ξενοδοχειακών επιχειρήσεων περιλαμβάνει διαφοροποιημένα κατώτατα όρια τιμών για τη χαμηλή και τη μέση - υψηλή περίοδο. Η διαφοροποίηση αυτή έχει ως στόχο να διευκολύνει τους επιχειρηματίες να προσαρμοστούν με μεγαλύτερη ευελιξία στις δυνατότητες της ζήτησης κατά τις αντίστοιχες περιόδους και δη τη χαμηλή περίοδο.

Οι τιμές που δηλώνονται, υποβάλλονται έγκαιρα στον ΕΟΤ για έγκριση. Οι επιχειρήσεις που δεν υποβάλλουν έγκαιρα τις τιμές τους θεωρείται ότι έχουν επιλέξει τα αντίστοιχα κατώτατα όρια της απόφασης. Οι τιμές αυτές μετά τη δήλωσή τους είναι υποχρεωτικές, παραμένουν σταθερές κατά τα χρονικά διαστήματα στα οποία αντιστοιχούν και αποτελούν ταυτόχρονα τις ανώτερες τιμές που μπορούν να εισπραχθούν κατά τα διαστήματα αυτά. Σε αντίθετη περίπτωση επιβάλλεται πρόστιμο με απόφαση του ΕΟΤ.

Το Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος, υποχρεούται να φροντίζει για την εκτύπωση των τιμοκαταλόγων και των πινακίδων τιμών και να επισημαίνει με σχετική εγκύκλιο σε όλα τα μέλη του ότι η μη τήρηση της κατ' έτος εκδιδόμενης απόφασης του ΕΟΤ επισύρει την επιβολή των νόμιμων κυρώσεων.

ΟΡΓΑΝΩΜΕΝΑ ΤΑΞΙΔΙΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΗΓΗΣΕΙΣ

Σύμφωνα με την οδηγία 90/314/ΕΟΚ, οργανωμένο ταξίδι θεωρείται κάθε ταξίδι που προσφέρεται από νομίμως λειτουργούν τουριστικό γραφείο (με σήμα του ΕΟΤ), υπερβαίνει τις

24 ώρες και περιλαμβάνει δύο τουλάχιστον από τις ακόλουθες υπηρεσίες: μεταφορά, διαμονή ή/και κάποια άλλη σημαντική υπηρεσία, όπως συμμετοχή σε επαγγελματική, πολιτιστική ή καλλιτεχνική συνάντηση ή εκδήλωση, κλπ.

Κατόπιν Προεδρικού Διατάγματος εξασφαλίζεται η εξυπηρέτηση του καταναλωτή, η αποτελεσματική διεκδίκηση των όσων συμφωνηθούν μεταξύ του τουριστικού πράκτορα και του καταναλωτή, η αποζημίωση του καταναλωτή σε περίπτωση αθέτησης παροχής των συμφωνηθεισών υπηρεσιών ως προς το εύρος και ως προς την ποιότητά τους καθώς και η άμεση επιστροφή των καταβληθέντων ποσών για το τμήμα των υπηρεσιών που δεν προσφέρθηκαν σε περίπτωση αφερεγγυότητας του τουριστικού πράκτορα.

Συνολικά υπεύθυνος έναντι του καταναλωτή είναι ο διοργανωτής ή/και ο πωλητής του οργανωμένου ταξιδιού, δηλαδή ο τουριστικός πράκτορας από τον οποίο "αγόρασε" το οργανωμένο ταξίδι ακόμη και για το τμήμα των υπηρεσιών που δεν παράγονται από τους ίδιους, αλλά από άλλες συνεργαζόμενες επιχειρήσεις (π.χ. ξενοδοχεία, κέντρα εστίασης κλπ).

ΤΑ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΧΡΟΝΟΜΕΡΙΣΤΙΚΗΣ ΜΙΣΘΩΣΗΣ (TIME SHARING)

Με βάση τις ισχύουσες ρυθμίσεις της ελληνικής νομοθεσίας, η χρονομεριστική μίσθωση αποτελεί τρόπο εκμετάλλευσης τουριστικών καταλυμάτων ο οποίος διαφοροποιείται από την κλασική ξενοδοχειακή μίσθωση.

Χρονομεριστική Μίσθωση (Time sharing) είναι η σύμβαση που αφορά την απόκτηση δικαιώματος χρήσης ενός ακινήτου για συγκεκριμένη περίοδο εντός του έτους, η οποία δεν μπορεί να είναι μικρότερη της μιας εβδομάδας και συνάπτεται για διάστημα 3 έως 60 ετών, έναντι συνολικού τιμήματος.

Ο μισθωτής time-sharing τουριστικού καταλύματος συναλλάσσεται με ελεγχόμενη επιχείρηση και μισθώνει κατάλυμα αδειοδοτούμενο από το κράτος. Τα δικαιώματά του μεταβιβάζονται ή παραχωρούνται ή ανταλλάσσονται στα πλαίσια των συστημάτων ανταλλαγής των γνωστών εταιρειών ανταλλαγής, ενώ κληρονομούνται στους διαδόχους του. Τα δικαιώματά του παραμένουν εν ισχύ ακόμη και αν η επιχείρηση πωληθεί σε άλλο επιχειρηματία.

ΑΓΡΑ ΠΕΛΑΤΩΝ ΚΑΙ ΚΑΤΕΥΘΥΝΟΜΕΝΕΣ ΑΓΟΡΕΣ

Σύμφωνα με τις διατάξεις του Νόμου 2160/93, όποιος παροτρύνει-παρενοχλεί πρόσωπο ή ομάδα προσώπων να δεχτεί ή να αποκρούσει ταξιδιωτική ή μεταφορική υπηρεσία, υπηρεσίες εστίασης ή αναψυχής ή τουριστικού καταλύματος ή προϊόντα εμπορικού καταστήματος, τιμωρείται με διάταξη του Ποινικού Κώδικα. Με την ίδια διάταξη τιμωρείται και όποιος χωρίς άδεια ασκήσεως του οικείου επαγγέλματος συναλλάσσεται με πρόσωπο ή με ομάδα προσώπων ή διαπραγματεύεται ή μεσολαβεί, με σκοπό να κατευθύνει πελατεία σε υπηρεσίες ή καταστήματα.

Με τις ανωτέρω διατάξεις, ο νομοθέτης επιχειρεί να περιορίσει ένα φαινόμενο που ταλαιπωρεί τους τουρίστες, διαστρεβλώνει τον ελεύθερο ανταγωνισμό και υποβαθμίζει την εικόνα της χώρας. Στις περιπτώσεις της κατευθυνόμενης αγοράς εστίασης και αναψυχής, ο τουρίστας μπορεί να αναγκαστεί με έμμεσο τρόπο να κάνει τις αγορές του σε συγκεκριμένο κατάστημα ή να γευματίσει σε συγκεκριμένο εστιατόριο. Δεδομένου ότι στις περιπτώσεις αυτές τα ευνοούμενα καταστήματα καταβάλλουν υψηλές προμήθειες σε πρόσωπα εμπλεκόμενα με τη διακίνηση των τουριστών, αυτός που τελικά πληρώνει τις προμήθειες είναι ο τουρίστας, χωρίς φυσικά να έχει πάντοτε εξασφαλίσει υψηλή ποιότητα ανάλογη της τιμής.

2.4 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ

Το περιβάλλον αποτελεί βασικό συστατικό του τουρισμού. Περιοχές με ευνοϊκές κλιματολογικές συνθήκες, εκτεταμένες παραλίες, καθαρές θάλασσες, σημαντικά ιστορικά και αρχαιολογικά μνημεία, πλούσια χλωρίδα και πανίδα, τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους και γενικά ένα δομημένο περιβάλλον που σέβεται την αισθητική και την ιστορία του τόπου και ανταποκρίνεται στις λειτουργικές και πολιτιστικές ανάγκες των ανθρώπων, βρίσκονται στις πρώτες προτιμήσεις των σύγχρονων τουριστών.

Κατόπιν ερευνών σχετικά με τα κίνητρα επιλογής Μεσογειακών προορισμών στους οποίους συγκαταλέγεται και η Ελλάδα, προέκυψε ότι τα περιβαλλοντικά στοιχεία, το κλίμα, ο ήλιος, η θάλασσα και οι παραλίες, κατέχουν πρωταρχική θέση μεταξύ των προτιμήσεων των ενδεχόμενων επισκεπτών του τόπου.

Ωστόσο, σήμερα στην περιοχή της Μεσογείου κυριαρχούν αρκετά περιβαλλοντικά προβλήματα. Πολλοί τουρίστες οι οποίοι επιλέγουν τον τόπο διακοπών τους βάσει κριτηρίων που σχετίζονται με το περιβάλλον, με λύπη τους βλέπουν τις προσδοκίες τους να διαφεύδονται από μια σειρά περιβαλλοντικών προβλημάτων. Η διαρκής και πολλές φορές ανεξέλεγκτη αύξηση των τουριστικών δραστηριοτήτων συνεπάγεται συνεχή αύξηση των

πίεσεων στο περιβάλλον με αποτέλεσμα την υποβάθμιση των στοιχείων της τουριστικής έλξης, καθώς και τη γενικότερη υποβάθμιση του φυσικού περιβάλλοντος.

Δυστυχώς, η ραγδαία τουριστική ανάπτυξη η οποία επήλθε με το τουριστικό boom μετά το 1950, ήταν σε πολλές περιπτώσεις τόσο άναρχη, αυθαίρετη και απρογραμματίστη, που ο τουρισμός έγινε μέσο εκμετάλλευσης του ανθρώπου, του περιβάλλοντος και της πολιτιστικής κληρονομιάς. Φαινόμενα αισθητικής ρύπανσης, αλόγιστες επεμβάσεις στο φυσικό τοπίο, αυθαίρετες δομήσεις, ρύπανση των ακτών, έλλειψη νερού, κυκλοφοριακή συμφόρηση είναι ορισμένα από τα προβλήματα που προέκυψαν από την αλόγιστη ανάπτυξη του τουρισμού.

Με μία σειρά διακηρύξεων και διασκέψεων σχετικές με το περιβάλλον όπως η Διακήρυξη της Μαννίλας για τον Παγκόσμιο Τουρισμό (1980), η Διάσκεψη του Ρίο για το Περιβάλλον (1992), η Agenda 21 για την «Ταξιδιωτική και τουριστική βιομηχανία – προς μια περιβαλλοντικά βιώσιμη ανάπτυξη», - Συνθήκη του Μάαστριχτ (1992), ο Παγκόσμιος Κώδικας Δεοντολογίας για τον Τουρισμό (1999), θεσπίστηκαν οι αρχές της 'βιώσιμης ανάπτυξης'. Οι παγκόσμιες κυβερνήσεις και όσοι ασχολούνται με τον τουριστικό κλάδο αναγνωρίζουν ότι μια υγιής τουριστική βιομηχανία εξαρτάται άμεσα από ένα υγιές περιβάλλον και υποστηρίζουν την τουριστική ανάπτυξη η οποία προωθεί μορφές «περιβαλλοντικά συνετού τουρισμού» προστατεύοντας ταυτόχρονα το περιβάλλον. Στην προσπάθειά τους να εξομαλύνουν τις επιπτώσεις του μαζικού τουρισμού και να επιμηκύνουν την τουριστική περίοδο προωθούν την ανάπτυξη νέων εναλλακτικών μορφών τουρισμού, συμβατών με το περιβάλλον (πολιτιστικός, αθλητικός, οικολογικός, κ.α.).

Στην Ελλάδα, υλοποιείται από το 1992 το 5^ο Πρόγραμμα Δράσης για το Περιβάλλον και την Αειφόρο Ανάπτυξη το οποίο ψηφίστηκε από το Συμβούλιο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων και αποσκοπεί στην ανάπτυξη ήπιων μορφών τουρισμού φιλικών προς το περιβάλλον. Οι κατευθύνσεις της στρατηγικής αυτής δίνονται από τα μέτρα τα οποία προβλέπονται από το Επιχειρησιακό πρόγραμμα "Τουρισμός - Πολιτισμός" και από τα Περιφερειακά Επιχειρησιακά Προγράμματα (Π.Ε.Π.). Τα μέτρα αυτά στοχεύουν στην ενθάρρυνση των τουριστικών δραστηριοτήτων, στην αναβάθμιση των προσφερομένων υπηρεσιών και στην ενημέρωση του κοινού σχετικά με τις νέες μορφές τουρισμού.

Η πολιτική αυτή προωθείται μέσω του "Σχεδίου κοινοτικών δράσεων υπέρ του Τουρισμού" το οποίο βασίζεται στην ενσωμάτωση του τουρισμού στις άλλες κοινοτικές και εθνικές πολιτικές και την ενίσχυση συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων τμημάτων του τουριστικού κλάδου. Σημαντική πρωτοβουλία του σχεδίου ήταν η θέσπιση του Ευρωπαϊκού Βραβείου "Τουρισμός

και Περιβάλλον" καθώς και η θέσπιση μέτρων για περιβαλλοντικές επιπτώσεις (π.χ. η Γαλάζια Σημαία - σύμβολο ποιότητας οργανωμένων ακτών).

2.5 ΤΑ ΟΦΕΛΗ ΤΗΣ ΕΝΤΑΞΗΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΣΤΗΝ Ε.Ε. ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Το 1979 ήταν ένα έτος σταθμός για την Ελλάδα καθώς εντάχθηκε στην Ευρωπαϊκή Οικονομική Κοινότητα (ΕΟΚ), ενώ το 2001 εντάχθηκε στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση (Ο.Ν.Ε.) μετά από απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου κατά τη διάρκεια της Συνόδου Κορυφής στη Σάντα Μαρία ντε Φείρα της Πορτογαλίας.

Η ένταξη της Ελλάδας στην Ενιαία Αγορά συνεπάγεται τις τέσσερις βασικές ελευθερίες: την ελεύθερη κυκλοφορία προσώπων, κεφαλαίων, εμπορευμάτων και υπηρεσιών. Με τους τεράστιους πόρους οι οποίοι εισέρευσαν όλα αυτά τα χρόνια από τα κοινοτικά ταμεία, η χώρα άλλαξε μορφή.

Το κοινό ευρωπαϊκό νόμισμα ενίσχυσε την εξωτερική εμπορική πολιτική, τις συνθήκες ανταγωνισμού, τη διαφάνεια των τιμών, την εξάλειψη του κόστους μετατροπής και του συναλλαγματικού κινδύνου. Ταυτόχρονα, ενεργοποίησε εσωτερικούς πόρους και αποτέλεσε πόλο έλξης κεφαλαίων στον τουριστικό τομέα, ενισχύοντας την ανταγωνιστικότητα των ελληνικών επιχειρήσεων και την επανεπένδυση των κερδών που αποφέρει ο τουρισμός στην τοπική ανάπτυξη.

Με την εισαγωγή του ευρώ στην Ελλάδα οι τουρίστες έπαψαν να πληρώνουν έξοδα συναλλάγματος περνώντας τα σύνορα. Όπως είναι λογικό, η χώρα μας έγινε πιο προσιπή στους ξένους τουρίστες καθώς απαλείφθηκαν οι προμήθειες στην ανταλλαγή νομισμάτων και διευκολύνθηκε η διέλευση των συνόρων. Επιπλέον, η ένταξη της χώρας στην Ευρωπαϊκή Ένωση ενίσχυσε την προστασία της υγείας και της ασφάλειας καθώς και των υλικών συμφερόντων των τουριστών.

Στο πλαίσιο των διαρθρωτικών ταμείων την περίοδο 2000–2006, η Ελλάδα δέχτηκε αυξημένη στήριξη στον τομέα του τουρισμού μέσω ευρωπαϊκών προγραμμάτων όπως το Leader και το Interreg. Η τουριστική βιομηχανία της Ελλάδας και οι εταιρείες του κλάδου έλαβαν επίσης σημαντική στήριξη από πολυάριθμα άλλα κοινοτικά προγράμματα. Μεγάλη έμφαση δόθηκε επίσης στη δημιουργία ενός κοινοτικού συστήματος στατιστικής πληροφόρησης στον τομέα του τουρισμού το οποίο αποσκοπούσε στην εναρμόνιση των χρησιμοποιούμενων μεθόδων στην Ελλάδα με αυτές των υπόλοιπων μελών της Ευρωπαϊκής Κοινότητας.

Η Ελλάδα και τα ελληνικά νησιά αποτελούν έναν από τους αγαπημένους τουριστικούς προορισμούς στην Ευρώπη. Τα 2/3 των τουριστών έρχονται στην Ελλάδα από την Ευρώπη, ιδίως τις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ενώ λιγότεροι επισκέπτες προέρχονται από τις ΗΠΑ και από τις άλλες ηπείρους. Οι κυριότερες χώρες της Ε.Ε. από τις οποίες η χώρα μας δέχεται το μεγαλύτερο αριθμό τουριστών είναι η Μεγάλη Βρετανία, η Γερμανία, η Ιταλία, η Ολλανδία, η Γαλλία, η Σουηδία και η Αυστρία. Οι επισκέπτες από τις υπόλοιπες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης κυμαίνονται στο 1,5 εκατομμύριο ετησίως.

3

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3: ΙΤΑΛΙΑ

Η Ιταλική Δημοκρατία ή Ιταλία είναι ένα κράτος της νοτιοδυτικής Ευρώπης, κοιτίδα ενός μεγάλου πολιτισμού. Έχει Κοινοβούλιο με δύο νομοθετικά σώματα, τη Γερουσία και τη Βουλή των Αντιπροσώπων. Οι κύριοι τομείς οικονομικής δραστηριότητας της χώρας είναι ο τουρισμός, η μόδα, η τεχνολογία, η χημική βιομηχανία, η αυτοκινητοβιομηχανία και τα είδη διατροφής. Οι βόρειες περιφέρειες της Ιταλίας θεωρούνται από τις πλουσιότερες στην Ευρώπη όσον αφορά το κατά κεφαλήν εισόδημα.

Η ιταλική χερσόνησος αποτελεί το κέντρο της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας το οποίο άφησε τεράστια αρχαιολογική και πολιτιστική κληρονομιά. Εδώ εκδηλώθηκε ο αναγεννησιακός ουμανισμός ξεκινώντας από τη Φλωρεντία κατά την περίοδο της Αναγέννησης στα τέλη του 14ου αιώνα. Το γεγονός αυτό συνέβαλε στη διαμόρφωση της ευρωπαϊκής πολιτικής σκέψης, φιλοσοφίας και τέχνης, αναδεικνύοντας σπουδαίες μορφές όπως ο Ραφαήλ, ο Μακιαβέλι, ο Δάντης, ο Λεονάρντο Ντα Βίντσι, ο Μποπιτσέλλι, Βέρντι, ο Πουτσίνι, ο Γαλιλαίος κ.α.

Η Ιταλία είναι πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ένα από τα 6 ιδρυτικά μέλη της. Το νόμισμα της είναι το ευρώ. Η εκπαίδευση βρίσκεται σε υψηλό επίπεδο και ο αναλφαβητισμός είναι πολύ χαμηλός. Επίσημη γλώσσα της χώρας είναι η ιταλική.

3.1 ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ

Πρωτεύουσα της Ιταλίας είναι η Ρώμη η οποία είναι επίσης πρωτεύουσα της περιφέρειας του Λάτιου, της ομώνυμης επαρχίας και μία από τις ιστορικότερες πόλεις της Ευρώπης. Είναι ο πολυπληθέστερος δήμος της Ιταλίας με 2.715.318 κατοίκους. Σε ευρωπαϊκό επίπεδο κατατάσσεται τέταρτη σε πληθυσμό μετά το Λονδίνο, το Βερολίνο και τη Μαδρίτη. Μέσα στα όρια της βρίσκεται το Βατικανό το οποίο αποτελεί ένα ξεχωριστό κρατίδιο, έδρα της Καθολικής Εκκλησίας και του Πάπα.

Στη Ρώμη έχει αποδοθεί η προσωνυμία «η αιώνια πόλη» γιατί είναι μια πόλη με σπουδαία ιστορία και σημαντική προσφορά στην επιστήμη, τον πολιτισμό και τις τέχνες. Το ιστορικό της κέντρο έχει καταχωρηθεί στη λίστα των Μνημείων Παγκόσμιας Πολιτιστικής Κληρονομιάς της ΟΥΝΕΣΚΟ από το 1980.

Άλλες πόλεις είναι το Μιλάνο (4.000.000 κάτ.), το Τορίνο (1.500.000 κάτ.), βιομηχανική κυρίως πόλη, η Νάπολη (1.300.000 κάτ.), η Μπολόνια (500.000 κάτ.), η Βενετία (370.000 κάτ.), γραφική πόλη, γνωστή για τα περίφημα κανάλια και τις γόνδολές της, η Τεργέστη (280.000 κάτ.), η Φλωρεντία (480.000 κάτ.), με άφθονα ιστορικά μνημεία και έργα τέχνης. Μικρότερες πόλεις είναι το Μπρίντεζι, το Μπάρι, η Μεσσήνη, η Κατάνη, ο Τάραντας, το Παλέρμο, οι Συρακούσες, κ.α.

3.2 ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Η Ιταλία είναι ως επί το πλείστον ορεινή, εκτός από την πεδιάδα του Πάδου στο βορρά, και εκτείνεται από τις Άλπεις μέχρι την κεντρική Μεσόγειο. Καταλαμβάνει ολόκληρη τη χερσόνησο των Απεννίνων καθώς και τα νησιά Σικελία, Σαρδηνία, Έλμπα και 70 περίπου άλλα μικρότερα. Στην ιταλική χερσόνησο υπάρχουν 2 μικρά ανεξάρτητα κράτη, το κράτος του Βατικανού και η Δημοκρατία του Αγίου Μαρίνου.

Η χώρα αποτελείται από μία χερσόνησο σε σχήμα μπότας και βρέχεται στα δυτικά από τη Λιγουρική Θάλασσα, από τη Θάλασσα της Σαρδηνίας και από το Τυρρηνικό πέλαγος, στα νότια από τη Θάλασσα της Σικελίας και από το Ιόνιο Πέλαγος και στα ανατολικά από την Αδριατική Θάλασσα. Συνορεύει στα δυτικά με τη Γαλλία, στα βόρεια με την Ελβετία και την Αυστρία, στα ανατολικά με τη Σλοβενία. Η έκταση της είναι 301.338 km².

Στο βόρειο τμήμα της Ιταλίας κυριαρχούν οι Άλπεις οι οποίες χωρίζονται σε Δυτικές, Κεντρικές και Ανατολικές. Το αλπικό τόξο περιλαμβάνει στα δυτικά τις πιο ψηλές κορυφές όπως το Λευκό Όρος, το Μόντα Ρόζα και το Τσερβίνο.

Η ιταλική χερσόνησος έχει αρκετούς ποταμούς όπως ο Πάδος ο οποίος πηγάζει από το Μόντε Βίδο, ο Αδίγης ο οποίος πηγάζει από τις Άλπεις, ο Τίβερης, ο Άρνος, κ.α. Η Ιταλία είναι πλούσια σε λίμνες όπως η Λάγκο Ματζόρε, η Κόμο και η Γκάρντα, καθώς και σε ηφαίστεια όπως αυτό του Βεζούβιου, του Στρόμπολι και της Αίτνας.

3.3 ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

Όπως προαναφέρθηκε, η Ιταλία είναι μια μεγάλη χερσόνησος που ξεκινά από τις Άλπεις και προχωρεί βαθιά μέσα στην Μεσόγειο. Όπως όλες οι χώρες της νότιας Ευρώπης έχει πολύπλοκο ανάγλυφο. Από μορφολογική άποψη αποτελείται από 3 περιοχές εντελώς διαφορετικές μεταξύ τους.

Η νότια περιοχή είναι ορεινή και έχει μακρόστενο σχήμα. Σε όλο της το μήκος καλύπτεται από τα Απέννινα όρη τα οποία επεκτείνονται μέχρι τη δυτική και ανατολική ακτή, με ελάχιστες πεδινές εκτάσεις. Αυτό εξηγεί εν μέρει γιατί η νότια Ιταλία είναι πιο φτωχή από τη βόρεια.

Η βόρεια περιοχή έχει μεγαλύτερο πλάτος από τη νότια και αποτελείται κυρίως από την πεδιάδα της Λομβαρδίας η οποία διασχίζεται από τον ποταμό Πάδο και γι' αυτό λέγεται και πεδιάδα του Πάδου. Στα βόρεια ορίζεται από τη μεγάλη οροσειρά των Άλπεων.

Στα νησιά της Ιταλίας ανήκει η Σικελία, το μεγαλύτερο νησί της Μεσογείου και η Σαρδηνία, αλλά και ένας μεγάλος αριθμός μικρότερων νησιών όπως το Κάπρι, το νησί του Αιόλου και η Έλβα στην οποία εξορίστηκε κάποτε ο Μέγας Ναπολέων, κ.α.

3.4 ΚΛΙΜΑ

Η Ιταλία παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία στις κλιματολογικές συνθήκες από περιοχή σε περιοχή, ακόμα και στις πιο κοντινές μεταξύ τους. Γενικά το κλίμα της είναι ήπιο, εύκρατο και παρουσιάζει την ιδιομορφία της Μεσογείου. Μοναδική εξαίρεση είναι το κλίμα της κοιλάδας του Πάδου που είναι ηπειρωτικό, με ψυχρό χειμώνα, πολύ θερμό καλοκαίρι και βροχές καθ' όλη τη διάρκεια του χρόνου.

Στη νησιώτικη περιοχή το κλίμα είναι τυπικά μεσογειακό με ήπιους χειμώνες και ζεστά καλοκαίρια. Οι βροχοπτώσεις είναι ελάχιστες και συγκεντρωμένες κυρίως στη χειμερινή περίοδο. Ασυνήθιστο είναι το κλίμα των περιοχών που βρίσκονται κοντά στις Άλπεις με χαμηλές θερμοκρασίες και αξιοσημείωτες θερμικές βροχοπτώσεις.

Οι περισσότεροι τουρίστες επισκέπτονται την Ιταλία την περίοδο του καλοκαιριού. Ωστόσο, η άνοιξη και το φθινόπωρο ενδείκνυνται περισσότερο για τουρισμό γιατί ο καιρός είναι καλός και οι επισκέπτες λίγοι. Η θάλασσα είναι αρκετά θερμή για κολύμβηση την περίοδο μεταξύ Ιουνίου και Σεπτεμβρίου.

3.5 ΧΛΩΡΙΔΑ

Η Ιταλία είναι μια δασώσης χώρα με πυκνή βλάστηση. Χαρακτηριστικό της, όπως και κάθε μεσογειακής χώρας, είναι οι ξερές ακτές με τα πεύκα και τα λίγα δάση στα βουνά. Στην περιοχή των Άλπεων, όπου οι βροχοπτώσεις είναι έντονες και γύρω από τις λίμνες της Λομβαρδίας ευδοκιμούν ελιές, κυπαρίσσια, δαφνοκερασιές και φελλόδρυες. Στην ορεινή περιοχή επικρατούν οι οξιές, η ευρωπαϊκή λάρικα και η ευθρελάτη. Στα μεγάλα υψόμετρα εμφανίζονται ροδόδεντρα, βελανιδιές, έλατα, οξιές, κλήθρες, βοσκοτόπια καλυμμένα από αγρωστώδη, κυπερίδες και αγριολούλουδα. Λίγο πιο ψηλά, στις περιοχές που χιονίζει, φυτρώνουν ίριδες, βρύα, λειχήνες και πολλά ανθεκτικά φυτά.

Στις κοιλάδες φύονται λεύκες και ημιτροπική βλάστηση όπως φοίνικες, ανεμώνες, κόκκινα κρίνα, θάμνοι βατόμουρου και διαφορετικά είδη της άγριας ορχιδέας, ενώ σε ξερότερες περιοχές υπάρχουν είδη του γένους κάρεξ. Οι ορεινές αργιλώδεις ζώνες είναι γεμάτες πευκοδάση και ρείκια. Οι όχθες των ποταμών είναι πλούσιες σε αγρωστώδη, ενώ στις όχθες των τεναγών υπάρχουν είδη του γένους ποταμογείτων και της οικογένειας των νυμφαιδών.

Στην κεντρική Ιταλία και στα όρη Απέννινα υπάρχουν βελανιδιές, ενώ στις παράκτιες περιοχές ευδοκιμούν ελαιόδεντρα, πικροδάφνες, χαρουπιές, πεύκα και σχίνα. Στις αμμώδεις παραλίες αναπτύσσονται είδη σαλικορνίας. Στη μεσογειακή περιοχή και συγκεκριμένα στους πρόποδες των λόφων, επικρατούν πεύκα, βελανιδιές καθώς και θαμνώδης βλάστηση. Στη νότια Ιταλία, σε μεγαλύτερο υψόμετρο, ευδοκιμούν καστανιές, λεύκες, πλάτανοι και δρυς. Οξιές, έλατα και διάφορα είδη πεύκων φυτρώνουν στην Καλαβρία, την Πούλια και το Αμπρούτσι.

Στην περιοχή της Σικελίας ευδοκιμούν εσπεριδοειδή, ελιές και αμπέλια. Το πιο γνωστό φυτό του νησιού είναι ο πάπυρος του γλυκού νερού. Στη Σαρδηνία και στην πεδιάδα της Πούλια, πολλά δάση από χαρουπόδεντρα έχουν καταστραφεί και έχουν αντικατασταθεί από στέπες με πολύ ανθεκτικά φυτά.

3.6 ΠΑΝΙΔΑ

Η πανίδα της Ιταλίας είναι όμοια με την πανίδα των υπόλοιπων χωρών της νότιας Ευρώπης. Ο αριθμός των ενδημικών ειδών είναι 4.777, ενώ τα απειλούμενα είδη είναι πάνω από 500. Ο ζωικός κόσμος της Ιταλίας περιλαμβάνει τη μαρμότα, την ερμίνα, την καφέ αρκούδα, το κόκκινο ελάφι, το ζαρκάδι, τον μπλε λαγό, το λύκο, την αλεπού και τον αίγαγρο τα οποία φιλοξενούνται στις ορεινές περιοχές. Στις ιταλικές πεδιάδες και κοιλάδες ζουν αγριόγατες, αγριογούρουνα, ελάφια, σκίουροι, αγριόγιδες, πρόβατα, μουφλόν, αγριόχοιροι και αλεπούδες. Στις παράκτιες περιοχές συναντώνται γεράκια, κοράκια, γλάροι, καρακάξες, κορμοράνοι αγριοκάτσικα, σπάνια βατράχια και διάφορα αρπακτικά.

Στην κατηγορία των πτηνών συναντάμε λυροπετεινούς, χρυσαετούς, δρυοκολάπτες, όρνια, πέρδικες, γεράκια, χαρταετούς, χρυσαετούς, κουκουβάγιες, το βασιλικό αετό και σπανιότερα τον αγριόκουκο. Από θηλαστικά, ζουν σκιουράκια, αγριόγιδες, κρι-κρι, από έντομα, λιβελλούλες και πεταλούδες, από ερπετά, διάφορα είδη οχιάς, ενώ από αμφίβια, ο τρίτωνας καθώς και 3 διαφορετικές κατηγορίες σαλαμάνδρας.

Στο θαλάσσιο κόσμο υπάρχουν συνηθισμένα είδη ψαριών όπως μπαρμπούνια και συναγρίδες, ενώ νοτιότερα συναντάμε καρχαρίες, σελάχια, τόνους και ξιφίες. Στους βράχους των ακτών βρίσκονται σπόγγοι και κόκκινα κοράλλια. Στο νότιο και βόριο τμήμα της ιταλικής χερσονήσου υπάρχουν οικόσιτα ζώα, όπως κοπάδια αγελάδων, προβάτων, κατσικιών και πρότυπα αγροκτήματα.

3.7 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ο πληθυσμός της Ιταλίας αριθμεί 58.126.212 κατοίκους, σύμφωνα με την τελευταία απογραφή του 2009. Είναι η χώρα με την 5^η μεγαλύτερη πυκνότητα πληθυσμού στην Ευρώπη, 199 άτομα ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο. Το νότιο τμήμα της ιταλικής χερσονήσου είναι αραιοκατοικημένο σε σχέση με το βόρειο το οποίο είναι πιο πεδινό με γόνιμα εδάφη και πιο αναπτυγμένο οικονομικά με πλούσιες βιομηχανικές, εμπορικές και γεωργικές δραστηριότητες, προσφέροντας περισσότερες ευκαιρίες απασχόλησης στους ανθρώπους.

Η μεγαλύτερη αύξηση του ιταλικού πληθυσμού σημειώθηκε μετά τον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο, αλλά και μετά το Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο η δημογραφική αύξηση ήταν εξίσου σημαντική. Ο πληθυσμός είναι άνισα κατανομημένος, συγκεντρωμένος στην πλειοψηφία του γύρω από τα μεγάλα αστικά κέντρα και κυρίως στις βιομηχανικές και εμπορικές περιοχές.

3.8 ΓΛΩΣΣΑ

Η επίσημη γλώσσα που ομιλείται στην Ιταλία, είναι η ιταλική και θεωρείται γλώσσα νεολατινική ή ρωμανική. Υπάρχουν περίπου 33 διάλεκτοι των Ιταλικών οι οποίες χωρίζονται σε βόρειες και νότιες, με σημαντικότερες αυτές της Λομβαρδίας, της Λιγουρίας, της Νάπολης, της Σικελίας, της Σαρδηνίας και της Μπολόνια. Ωστόσο, στην Ιταλική χερσόνησο συναντώνται και άλλες γλώσσες όπως η γερμανική, η αλβανική, η ελληνική και η καταλανική.

Τα πρώτα δείγματα της ιταλικής γραπτής λαϊκής γλώσσας εμφανίστηκαν μεταξύ του 8ου και 9ου αιώνα. Για χρόνια, ο πολιτικός διαχωρισμός των ιταλικών κρατών δεν επέτρεπε την εγκαθίδρυση μιας κοινής γλώσσας έως τις αρχές του 19ου αιώνα όπου μια μικρή μειονότητα γνωρίζει την ιταλική γραπτή γλώσσα.

3.9 ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ

Το πολίτευμα της Ιταλίας είναι Προεδρευόμενη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία με ανώτατο άρχοντα τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας. Οι άνθρωποι έχουν την εξουσία που ορίζεται βάσει της μορφής και των ορίων του συντάγματος. Η νομοθετική λειτουργία είναι προνόμιο του Κοινοβουλίου το οποίο αποτελείται από δύο νομοθετικά σώματα, τη Βουλή των Αντιπροσώπων και τη Σύγκλητο της Δημοκρατίας. Το Κοινοβούλιο σε πλήρη συνεδρίαση εκλέγει τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ο οποίος ασκεί θητεία 7 ετών και διορίζει με τη σειρά του τον Πρόεδρο του Συμβουλίου των Υπουργών και τους Υπουργούς.

Δικαίωμα ψήφου στις εκλογές έχουν οι πολίτες ηλικίας 18 ετών και άνω. Ωστόσο, στις εκλογές για Γερουσία το όριο είναι τα 25 έτη. Η Ιταλία είναι τμηματοποιημένη διοικητικά σε 20 περιοχές από τις οποίες οι 5 είναι αυτόνομες και οι 103 δικαιοδοσίες. Σημερινός πρόεδρος της Ιταλικής Δημοκρατίας είναι ο Τζόρτζιο Ναπολιτάνο και πρωθυπουργός της χώρας ο Σίλβιο Μπερλουσκόνι.

3.10 ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Η θρησκεία της πλειοψηφίας των εγγενών-γεννημένων πολιτών της Ιταλίας είναι ο Ρωμαϊκός καθολικισμός (85%). Ωστόσο, υπάρχουν Προτεσταντικές και Εβραϊκές κοινότητες και μια αυξανόμενη μουσουλμανική, καθώς το κράτος αναγνωρίζει την ελευθερία της θρησκευτικής πίστης με συνταγματική κατοχύρωση.

Η χώρα αποτελεί το κέντρο του παπισμού και της καθολικής εκκλησίας, αφού εδώ έχει την έδρα του ο πάπας, ως αρχηγός ιδιαίτερου κράτους. Πριν από την εξάπλωση του χριστιανισμού, η θρησκεία που επικρατούσε στην Ιταλία ήταν ειδωλολατρική με πίστη στους Ρωμαϊκούς Θεούς.

3.11 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Παρόλο που η Ιταλία είναι ιστορικά μια από τις παλαιότερες πολιτικές χώρες της Ευρώπης, είναι επίσης ένα από τα νεότερα έθνη. Η πλούσια και ποικίλη πολιτισμική κληρονομιά της, οι πολύ ισχυρές περιφερειακές ταυτότητές της και η πρόσφατη ιστορία της κατάφεραν να δημιουργήσουν ένα από τα λιγότερο σαφώς διαμορφωμένα έθνη. Ο ιταλικός πολιτισμός κατασκευάζεται μέσω της ιστορικής ερμηνείας, της λογοτεχνίας, της ιστορίας, της πολιτικής, της γλώσσας, ακόμη και μέσω των εικόνων της ομορφιάς στον κινηματογράφο και τη μόδα.

3.12 ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Πολλές από τις εθιμοτυπίες και τις παραδόσεις της ιταλικής κοινότητας περιστρέφονται γύρω από θρησκευτικές γιορτές και συνήθως διαφέρουν από περιοχή σε περιοχή. Η τοπική κοινωνία εκτιμά βαθύτατα το άτομο και ενθαρρύνει την οικοδόμηση προσωπικών σχέσεων. Τα ιταλικά ήθη και έθιμα έχουν τις ρίζες τους στην οικογένεια η οποία είναι πολύ σημαντική για τους Ιταλούς. Οι κοινωνικές ιεραρχίες βασίζονται στο σεβασμό των αρχών της οικογένειας και γι' αυτό το λόγο οι οικογενειακές και κοινωνικές εκδηλώσεις περιστρέφονται συχνά γύρω από το τραπέζι.

3.13 ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Μετά το Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο η Ιταλία αναδείχθηκε σε ένα από τα πιο δυναμικά κράτη της ευρωπαϊκής ηπείρου από οικονομικής άποψης το οποίο μεταβλήθηκε από αγροτική χώρα σε χώρα πρωταρχικά βιομηχανική. Εκτός από τη βιομηχανία αναπτύχθηκαν και οι τριτογενείς δραστηριότητες. Σήμερα, είναι η 7^η μεγαλύτερη οικονομία στον κόσμο και η 10η εξαγωγική χώρα παγκοσμίως.

Οι κύριοι τομείς οικονομικής δραστηριότητας της χώρας είναι ο τουρισμός, η μόδα, η τεχνολογία, η χημική βιομηχανία, η αυτοκινητοβιομηχανία και τα είδη διατροφής. Η Ιταλία είναι μέλος της ομάδας των 8 βιομηχανικών χωρών, ενώ οι βόρειες περιφέρειες της είναι κατά κεφαλήν από τις πλουσιότερες στην Ευρώπη. Η παραδοσιακή βιομηχανία απασχολεί το 30% περίπου του εργατικού δυναμικού, η γεωργία το 10%-11%, ενώ όλες οι άλλες δραστηριότητες το 60%.

Οι ορυκτές πηγές του υπεδάφους αποτελούνται από κοιτάσματα σιδήρου, μολύβδου, ψευδαργύρου, αντιμονίου, ωστόσο δεν ικανοποιούν τις απαιτήσεις των βιομηχανιών μετασχηματισμού. Τα κοιτάσματα πετρελαίου είναι ουσιαστικά συγκεντρωμένα στην περιοχή της Σαρδηνίας. Ο τουρισμός είναι πολύ αναπτυγμένος και αποτελεί σημαντική οικονομική πηγή κυρίως για το νότο. Η Ιταλία εξαγει μέταλλα, υφάσματα, ρουχισμό, βιομηχανικό μηχανολογικό εξοπλισμό και φυσικά αυτοκίνητα.

Στο διάστημα των δύο τελευταίων ετών, η στασιμότητα της ιταλικής οικονομίας, η αύξηση παγκοσμίως των τιμών των πρώτων υλών, και η παραδοσιακή εξειδίκευση των ιταλικών επιχειρήσεων που αντιμετωπίζουν προβλήματα προσαρμογής στην διεθνοποίηση του εμπορίου, επέδρασαν στην αύξηση του ελλείμματος του ιταλικού εμπορικού ισοζυγίου καθώς και στην περαιτέρω μείωση του μεριδίου συμμετοχής των ιταλικών προϊόντων σε παγκόσμιο επίπεδο.

Πίνακας 3.13 ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΙΤΑΛΙΑΣ	
ΑΕΠ 2009 σε σταθερές τιμές	1,2 τρισ. €
Κατά κεφαλή ΑΕΠ 2009	34.955 €
Μεταβολή ΑΕΠ 2009/2008	-5,1%
Ξένες Άμεσες Επενδύσεις 2007	4,04 δισ. \$ ΗΠΑ
Πληθωρισμός 2009	0,75 %
Εμπορικό ισοζύγιο (Ιαν.-Νοέμ.2009)	40 δισ. €
Ανεργία	9,1 %
Πηγή: ΔΝΤ, Παγκόσμια Τράπεζα	

3.14 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ – ΕΜΠΟΡΙΟ

Η πρόοδος της ιταλικής βιομηχανίας τα τελευταία χρόνια, φαίνεται ακόμα πιο σημαντική αν ληφθεί υπόψη ότι η χώρα έχει έλλειψη σε ακατέργαστα προϊόντα και πρώτες ύλες. Αυτό εξηγεί και το γεγονός της πλήρους ενεργειακής εξάρτησης της από τις άλλες χώρες.

Η επέκταση της βιομηχανίας εμφανίζεται κυρίως τις βόρειες περιοχές, σε αντίθεση με τις νότιες όπου πραγματοποιήθηκαν κυρίως έργα υποδομής. Οι πιο αναπτυγμένοι τομείς της βιομηχανίας τα τελευταία χρόνια είναι αυτοί της μεταλλουργίας, της μηχανολογίας, της ηλεκτρολογίας, των χημικών, των οικοδομών και των κατασκευών. Υπάρχουν επίσης βιομηχανίες τροφίμων, υφαντουργίας, υποδημάτων και υπηρεσιών.

Όσον αφορά την παραγωγή μηχανολογίας, οι σημαντικότεροι κλάδοι είναι αυτοί της κατασκευής αυτοκινήτων, ηλεκτρονικών και οι εγχώριες εφαρμογές. Οι τομείς των χημικών, πετροχημικών και φαρμακευτικών αναπτύχθηκαν πρόσφατα, παρουσιάζοντας πλέον ένα υψηλό επίπεδο συγκέντρωσης από τα δυναμικότερα στην Ευρώπη.

Από τα τέλη της δεκαετίας του '70 έως σήμερα, η ιταλική βιομηχανία μόδας έχει κατορθώσει να γίνει μια κυρίαρχη δύναμη στην παγκόσμια αγορά κατέχοντας αξιοζήλευτη θέση στον τομέα της υψηλής ραπτικής. Αποτιμάται σε 48 δις ευρώ ανά τον κόσμο, με 70.000 εταιρίες και 700.000 ανθρώπους να εργάζονται σε αυτή, κρατώντας την πρωτιά στον παγκόσμιο χάρτη παραγωγής με όρους ποιότητας.

Η ιταλική μόδα έχει μια μακρά παράδοση και θεωρείται από τις σημαντικότερες στον κόσμο, μαζί με τη γαλλική, την αμερικάνικη, τη βρετανική και την ιαπωνική μόδα. Το Μιλάνο, η Φλωρεντία και η Ρώμη είναι κύριες πρωτεύουσες της μόδας στην Ιταλία με μεγάλες ιταλικές ετικέτες μόδας και μυθικούς σχεδιαστές όπως οι Cavalli, Ferre, Gucci, Prada, Versace, Valentino, Armani, Dolce & Gabbana, Fendi, Moschino, Ferragamo κ.α. Επίσης, το περιοδικό μόδας Vogue Italia, θεωρείται το πιο διάσημο περιοδικό μόδας στον κόσμο.

3.15 ΓΕΩΡΓΙΑ-ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Η μεγάλη ποικιλία κλιμάτων που επικρατούν στην Ιταλία ευνοούν τις συνθήκες παραγωγής μιας μεγάλης γκάμας φρούτων και λαχανικών, κατατάσσοντάς την ανάμεσα στους κύριους παραγωγούς της Ευρώπης. Η καλλιεργούμενη επιφάνεια στην Ιταλία είναι ίση με το 53% της συνολικής παραγωγικής επιφάνειας η οποία εκτείνεται σε περίπου 30 εκατομμύρια εκτάρια.

Η Ιταλία κατατάσσεται στην πρώτη θέση στην καλλιέργεια φρούτων στην Ευρώπη, κατέχοντας το 35% της συνολικής ευρωπαϊκής παραγωγής σταφυλιών η οποία καταλαμβάνει με τη σειρά της το 46% της συνολικής παραγωγής φρούτων στην Ιταλία με το μεγαλύτερο μέρος να προορίζεται για την παραγωγή κρασιού.

Η χώρα βρίσκεται στην 1η θέση στην Ευρώπη σχετικά με την παραγωγή αχλαδιών, βερίκοκων, ροδάκινων, νεκταρινιών και ακτινιδίων. Όσον αφορά τα εσπεριδοειδή, πορτοκάλια, μανταρίνια, λεμόνια, αναπτύσσονται σε ευδοκιμούσες περιοχές κατά μήκος της Σικελίας και της Καλαβρίας και συνεισφέρουν σημαντικά στον τομέα των εξαγωγών. Η παραγωγή πορτοκαλιών αντιπροσωπεύει το 51% της συνολικής ευρωπαϊκής παραγωγής.

Στην παραγωγή λαχανικών κυριαρχεί η ντομάτα η οποία καταλαμβάνει το 50% της συνολικής παραγωγής λαχανικών στην Ιταλία και το 40% της συνολικής ευρωπαϊκής παραγωγής. Μόνο το 12% αυτής της παραγωγής καταναλώνεται φρέσκο ενώ το υπόλοιπο προορίζεται για τις βιομηχανίες μεταποίησης. Επίσης, κατέχει το 64% της συνολικής ευρωπαϊκής παραγωγής μελιτζάνας, το 63% της συνολικής ευρωπαϊκής παραγωγής αγκινάρας και το 60% της συνολικής ευρωπαϊκής παραγωγής κολοκύθας.

Η Ιταλία είναι η δεύτερη ελαιοπαραγωγική χώρα της Ευρώπης με το 90% του ελαιολάδου να παράγεται στις νότιες περιοχές, Σικελία, Καλαβρία και Πούλια και 37 είδη με Προστατευμένη Ονομασία Προέλευσης. Όσον αφορά την παραγωγή και εξαγωγή βιολογικών φρούτων και λαχανικών η Ιταλία είναι μεταξύ των πρώτων ευρωπαϊκών χωρών με μια επιφάνεια καλλιεργειών περί το 1 εκ. εκτάρια, περισσότερους από 47.000 παραγωγούς και τζίρο 1,7 δις. ευρώ. Η ανθοκομία αντιπροσωπεύει το 8% της συγκεκριμένης παραγωγής (5% φρούτα, 1,7 εσπεριδοειδή και 1,3% λαχανικά).

Όσον αφορά τον τομέα της κτηνοτροφίας, η Ιταλία διαθέτει 50.750 τετ. χιλ. σε βοσκότοπους και εκτρέφει ποικιλίες βοδιών, προβάτων, κατσικιών, χοίρων για την παραγωγή κρέατος και γάλακτος.

3.16 ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Μέσα από τους αιώνες, η Ιταλία γέννησε αξιοσημείωτα επιστημονικά μυαλά. Μεταξύ αυτών, και ίσως ο διασημότερος στην ιστορία, ο Leonardo da Vinci ο οποίος έκανε σημαντικές συνεισφορές σε πληθώρα τομέων, συμπεριλαμβανομένης της τέχνης, της βιολογίας και της τεχνολογίας. Ο Galileo Galilei, φυσικός, μαθηματικός και αστρονόμος, διαδραμάτισε σημαντικό ρόλο στην Επιστημονική Επανάσταση με τα επιτεύγματά του τα οποία περιλάμβαναν βελτιώσεις στο τηλεσκόπιο, καθώς και αξιόλογες αστρονομικές παρατηρήσεις.

Ο φυσικός και Νομπελίστας Enrico Fermi ήταν ο επικεφαλής της ομάδας που κατασκεύασε τον πρώτο πυρηνικό αντιδραστήρα με αμέτρητες συνεισφορές στη φυσική, συμπεριλαμβανομένης την από κοινού ανάπτυξη της κβαντικής θεωρίας.

Ορισμένες άλλες σημαντικές προσωπικότητες με μία συνοπτική επισκόπηση, είναι ο αστρονόμος Giovanni Domenico Cassini με αξιόλογες ανακαλύψεις σχετικά με το ηλιακό σύστημα, ο φυσικός Alessandro Volta, εφευρέτης της ηλεκτρικής μπαταρίας, οι μαθηματικοί Lagrange, Fibonacci και Gerolamo Cardano, ο Marcello Malpighi, γιατρός και ιδρυτής της μικροσκοπικής ανατομίας, ο βιολόγος Lazzaro Spallanzani με σημαντική έρευνα στην κυτταρική θεωρία, ο γιατρός, παθολόγος, επιστήμονας και νομπελίστας Camillo Golgi και ο Guglielmo Marconi ο οποίος έλαβε το βραβείο Νόμπελ φυσικής για την εφεύρεση του ραδιοφώνου.

3.17 ΙΣΤΟΡΙΑ

Η ιστορία της Ιταλίας είναι στενά συνδεδεμένη με τον πολιτισμό όλης της περιοχής της Μεσογείου αλλά και της Ευρώπης γενικότερα. Η χερσόνησος της Ιταλίας κατοικείται ήδη από την προϊστορική εποχή όπου υπήρχαν 2 πολιτισμοί ινδοευρωπαϊκής καταγωγής, ο ένας στο βορρά και ο άλλος στο κέντρο της χερσονήσου. Γύρω στον 8ο αιώνα π.Χ. οι Έλληνες ίδρυσαν αποικίες στη νότιο Ιταλία και τη Σικελία, ενώ την ίδια περίοδο έχουμε πληροφορίες για τους Ετρούσκους. Τον 5ο αιώνα π.Χ. οι Γαλάτες εγκαταστάθηκαν στην πεδιάδα του Πάδου.

Μετά από μια μακροχρόνια περίοδο επιδρομών από την πλευρά των Γότθων και των Βανδάλων, η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία της Δύσης έλαβε τέλος το 476 μ.Χ. Το 553 μ.Χ. έληξε η κυριαρχία των Γότθων την οποία διαδέχτηκε αυτή των Λογγοβάρδων την περίοδο 568-569 μ.Χ.. Η ειρήνη που συμφωνήθηκε με τους βυζαντινούς το 603 μ.Χ. οδήγησε στο διαχωρισμό της χώρας στη βυζαντινή Ιταλία και τη λογγοβαρδική. Το 774 μ.Χ. ο Κάρολος ο Μέγας έθεσε τέλος στο βασίλειο των Λογγοβάρδων και το 800 μ.Χ. γεννήθηκε η Αγία Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία.

Ακολούθησε μια περίοδος ανταγωνισμού μεταξύ των αυτοκρατόρων και των παπών. Τον 11^ο αιώνα δημιουργήθηκε ο πρώτος ελεύθερος ιταλικός δήμος, ενώ το 14^ο αιώνα πολλοί δήμοι μεταμορφώθηκαν σε πριγκιπάτα. Το τέλος του 15^{ου} αιώνα συνέπεσε με την κρίση της ιταλικής ελευθερίας. Το 1559 επικυρώθηκε η ισπανική κυριαρχία στην Ιταλία η οποία διήρκεσε μέχρι το 1713 και συνέπεσε με μια περίοδο έντονης παρακμής των τεχνών και των γραμμάτων και μιας σοβαρής οικονομικής κρίσης.

Στο πρώτο μισό του ίδιου αιώνα εκδηλώθηκε στην Ιταλία ένας μεγάλος ενθουσιασμός για πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις και άρχισαν να ξεχωρίζουν οι έννοιες του έθνους και της ανεξαρτησίας. Η Ιταλική Αναγέννηση υπήρξε έργο διανοούμενων, όπως ο Ματζίι, ο Τζιομπέρτι, ο Κατανέο, πολιτικών, όπως ο Καβούρ και αρχηγών όπως ο Βίκτορας Εμμανουήλ και ο Γκαριμπάλντι. Η χώρα βρήκε ξανά την ισορροπία της με την κυβέρνηση του Τζιολιτί, που υπήρξε ένας από τους ικανότερους πολιτικούς της χώρας.

Το 1911 ξανάγινε η ανάληψη της αποικιακής πολιτικής με τη μάχη της Ιταλίας ενάντια στην Τουρκία και την κατάκτηση της Λιβύης. Η εκλογική νίκη των σοσιαλιστών και των καθολικών ήρθε το 1913. Μετά από μια διακήρυξη ουδετερότητας το 1914, η κυβέρνηση εισχώρησε στην Τριπλή Συμμαχία και κήρυξε τον πόλεμο στην Αυστρία, ελπίζοντας να επιτύχει την εδαφική ενότητα. Ο πόλεμος τελείωσε με νίκη το 1918 και στην Ιταλία αποδόθηκαν το Τρεντίνο, η Ίστρια και η Ζαντάρ. Ωστόσο, η χώρα απογοητεύθηκε από τη μεταχείριση των συμμάχων και στην οικονομική κρίση προστέθηκε και η ηθική.

Η συνταγματική κρίση οδήγησε σε ένα αυταρχικό και αντιδημοκρατικό καθεστώς, το φασισμό και στην κήρυξη του Μουσολίνι ως πρωθυπουργό. Τα λάθη των αντιφασιστικών κομμάτων επέτρεψαν στο Μουσολίνι να εγκαινιάσει ένα ολοκληρωτικό καθεστώς το 1925. Τον Ιούνιο του 1940 η Ιταλία εισήχθη στο Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο, ενώ το 1943 ο Μουσολίνι συνελήφθη. Τον Οκτώβριο της ίδιας χρονιάς η Ιταλία κήρυξε τον πόλεμο στη Γερμανία και αναγνωρίστηκε από τους συμμάχους ως συνεμπόλεμος. Εντωμεταξύ, οι Γερμανοί ελευθέρωσαν το Μουσολίνι ο οποίος ανακήρυξε την Ιταλική Κοινωνική Δημοκρατία, χωρίζοντας τη χώρα στα δύο. Ο νότος κάτω από τη διακυβέρνηση του Βίκτορα Εμμανουήλ Γ΄ βρέθηκε στα χέρια των συμμάχων και το υπόλοιπο στα χέρια των Γερμανών και των φασιστών.

Η απελευθέρωση της Ιταλίας πραγματοποιήθηκε στις 25 Απριλίου 1945. Ο Μουσολίνι συνελήφθη και δικάστηκε. Το 1946 διενεργήθηκε δημοψήφισμα υπέρ της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας και από το 1948 μπήκε σε ισχύ το Σύνταγμα. Το 1955 η χώρα έγινε αποδεκτή στον ΟΗΕ. Το 1983 εδραιώθηκε η πρώτη κυβέρνηση σοσιαλιστικής κατεύθυνσης στην ιστορία της δημοκρατίας.

Η Ιταλία σήμερα είναι μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της Ευρωζώνης, του ΝΑΤΟ, του Συμβουλίου της Ευρώπης και της ομάδας G8 των περισσότερο βιομηχανικά ανεπτυγμένων χωρών του κόσμου.

3.18 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Ο ευρωπαϊκός πολιτισμός αναμφισβήτητα περνά από την Ιταλία η οποία φημίζεται για τις τέχνες, τον πολιτισμό, τα μνημεία, τη γαστρονομία, το κρασί, τον τρόπο ζωής, τη μόδα, τον κινηματογράφο, το θέατρο, τη λογοτεχνία, την ποίηση, τις εικαστικές τέχνες, τη μουσική και τον αθλητισμό.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Η μουσική ήταν ανέκαθεν ένα σημαντικό στοιχείο της ταυτότητας των Ιταλών και κατέχει υψηλή θέση στην κοινωνική, πολιτική και πολιτιστική ζωή της χώρας. Σε παγκόσμια κλίμακα, η όπερα και η κλασική μουσική αποτελούν την επιτομή της ιταλικής μουσικής. Η γέννηση της όπερας οφείλεται σε Ιταλούς συνθέτες το 16ο αιώνα και εξαπλώθηκε στη Γερμανία, τη Γαλλία, την Αγγλία, την Ισπανία και τη Ρωσία. Το 1637 κτίστηκε στη Βενετία το πρώτο θέατρο αποκλειστικά για παραστάσεις όπερας. Σήμερα, η όπερα είναι αναπόσπαστα συνδεδεμένη με την ιταλική μουσική κουλτούρα και κατέχει σημαντικό ρόλο στη λαϊκή μουσική της χώρας.

Η ιστορική συμβολή της Ιταλίας στην μουσική αποτελεί σημαντικό μέρος της εθνικής υπερηφάνειας των απανταχού Ιταλών με μεγάλους συνθέτες όπως οι Παλεστρίνα, Κλάουντιο Μοντεβέρντι, Αρκάντζελο Κορέλλι, Βιβάλντι, Ροσίνι, Βέρντι, Πουτσίνι, Ρότα και Μορικόνε.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Η ιταλική λογοτεχνία γεννήθηκε το 13^ο αιώνα, πολύ αργότερα σε σχέση με τις άλλες ευρωπαϊκές λογοτεχνίες εξαιτίας της διατήρησης της λατινικής γλώσσας. Ωστόσο, κατέχει τεράστιο μερίδιο στην ευρωπαϊκή κουλτούρα. Σημείο εκκίνησης ήταν η ίδρυση της σικελικής ποιητικής σχολής. Σπουδαίοι Ιταλοί καλλιτέχνες είναι ο Δάντης, ο Φραγκίσκος Πετράρχης, ο Τουρκουάτο Τάσσο, ο Νικολό Μακιαβέλι, ο Κάρλο Γκολντόνι, ο Τζιοβάνι Μποκάκιο (Βοκάκιος), ο Βιτόριο Αλφιέρι, ο Λοντοβίκο Αριόστο, ο Ουμπέρτο Έκο, ο Ντάριο Φο, ο Πιερ Πάολο Παζολίνι κ.α.

Το 15^ο αιώνα εδραιώνεται ο νέος ουμανιστικός πολιτισμός και δημιουργούνται παντού πολιτιστικά κέντρα. Στις αρχές του 16^{ου} αιώνα ο αναγεννησιακός κλασικισμός βρίσκει την έκφρασή του στις "Πρόζες της λαϊκής γλώσσας" του Μπέμπο. Η κωμωδία αποτελεί ένα από τα πιο σημαντικά κεφάλαια του ιταλικού θεάτρου. Το έργο του Μακιαβέλι "Μανδραγόρας" θεωρείται αριστούργημα, αντικατοπτρίζοντας το πνεύμα ενός ολόκληρου αιώνα. Οι τραγωδίες αντίθετα έχουν ιστορική αξία.

Η μεγαλύτερη μορφή του 17^{ου} αιώνα είναι ο Γαλιλαίος, ο οποίος επιχείρησε το διαχωρισμό της πίστης από την επιστήμη. Την εποχή του ρομαντισμού η λογοτεχνία στρέφεται προς έργα με κοινωνικές επιδιώξεις. Σημαντικοί εκπρόσωποι αυτής της περιόδου είναι ο Γκολντόνι, θεατρικός συγγραφέας με παγκόσμια απήχηση, ο Φώσκολος, ο Λεοπάρντι και ο Μαντζόνι. Στη νεότερη εποχή διακρίθηκαν ο Βέργκα, ο πιο μεγάλος ιταλός αφηγηματογράφος ο Μαντζόνι ("Απροθυμία", "Ο μάστορας δον Τζεσουάλντο"), ο Ντ' Αννούτσιο ("Διηγήματα της Πεσκάρας"), ο Πιραντέλο, θεατρικός συγγραφέας, ο Ίταλο Σβέβο, κ.ά.

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, οι νέοι εκπρόσωποι της λογοτεχνίας, ποιητές όπως ο Καμπάνα, ο Ουγκαρέτι, ο Μοντάλε, εστιάζουν την προσοχή τους στις λέξεις (σημαίνοντα) και όχι τόσο στις έννοιες της λογοτεχνίας (σημαινόμενα). Τα νέα πολιτικά και ηθικά θέματα αντανακλούνται στα έργα του Κάρλου Λέβι, του Ίταλου Καλβίνο, του Μπερνάρνι, του Αλμπέρτο Μοράβια. Τη δεκαετία του '80 και '90 αναδύθηκαν συγγραφείς όπως ο Μπένι, ο Ντε Κάρλο, ο Μπουφαλίνο, οι οποίοι αντικατέστησαν την παραδοσιακή γλώσσα με μια καινούρια γλώσσα, ικανή να ανταποκριθεί στις ανάγκες της σύγχρονης εποχής.

Η Θεία Κωμωδία του Δάντη, αποτελεί μια απ' τις υψηλότερες συλλήψεις του ανθρώπινου πνεύματος, ένα από τα κορυφαία έργα της ανθρωπότητας και ίσως το σημαντικότερο ιταλικό λογοτεχνικό έργο καθώς οδήγησε στην αναδιαμόρφωση της ιταλικής γλώσσας από τα λατινικά.

ΤΕΧΝΗ

Η ιταλική τέχνη άνθησε την Εποχή του Σιδήρου συγκεντρώνοντας κοινά χαρακτηριστικά και διαφοροποιημένες τοπικές εκδηλώσεις. Η διάδοση του ελληνιστικού πολιτισμού το 2^ο και 3^ο αιώνα π.Χ. αλλά και οι ετρουσκικές επιρροές οδήγησαν στη δημιουργία της ρωμαϊκής τέχνης. Στις αρχές του 14^{ου} αιώνα, ο Τζιότο, πατέρας της ευρωπαϊκής ζωγραφικής, καθόρισε την πορεία της ζωγραφικής ολόκληρου του αιώνα. Η μεγάλη αρχιτεκτονική του 16^{ου} αιώνα άνοιξε με τον Μπραμάντε και συνεχίστηκε με τον Μικελάντζελο. Στη ζωγραφική αυτού του αιώνα κυριάρχησε το ύφος του Λεονάρδου Ντα Βίντσι, του Μιχαήλ Άγγελου, του Ραφαήλ, του Τιτσιάνο, του Βερονέζε, του Τιντορέτο.

Η γλυπτική και η αρχιτεκτονική εκείνης της εποχής γνώρισαν μεγάλη ακμή κατά την Αναγέννηση, έχοντας στόχο τον επαναπροσδιορισμό του ανθρώπου στη φύση και τον κόσμο. Μετά την Αναγέννηση εμφανίστηκε στη Ρώμη το φαινόμενο του Μπαρόκ με κύριους εκπροσώπους τον γλύπτη Μπερνίνι και τους ζωγράφους Καρατσι και Καραβάτζιο. Το 19^ο αιώνα εκδηλώθηκε το νεοκλασικό και φουτουριστικό κίνημα. Μετά το Β΄ Παγκόσμιο πόλεμο οι προσανατολισμοί της ιταλικής ζωγραφικής ήταν διάφοροι και πολύπλοκοι με ξεχωριστούς καλλιτέχνες όπως ο Μπιρόλι, ο Παολίνι και ο Τζανούσο.

Η συμβολή του ελληνορωμαϊκού πολιτισμού στην αρχιτεκτονική, γλυπτική και ζωγραφική του δυτικού κόσμου είναι ανεκτίμητη. Οι Ρωμαίοι ήταν ικανότατοι μηχανικοί και χτίστες με τεράστιο εύρος ικανοτήτων και σπουδαία έργα όπως το Κολοσσαίο, τα εκπληκτικά αρχαία υδραγωγεία, το Πάνθεον κ.α. Η Φλωρεντία είναι το καλύτερο μέρος για να θαυμάσει κανείς έργα της Αναγέννησης, ενώ η Βενετία αποτελεί αρχιτεκτονικό “θαύμα”. Ο ιταλικός νότος είναι διάσπαρτος από αρχαίους ελληνικούς ναούς, μεσαιωνικά χωριά και κάστρα.

ΘΕΑΤΡΟ - ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Η Ιταλία είναι μία από τις σημαντικότερες χώρες-εκπροσώπους του Ευρωπαϊκού κινηματογράφου. Το 1937 ιδρύθηκε το ιστορικό στούντιο κινηματογράφησης Τσινετσιτά, ένα από τα πιο χαρακτηριστικά σημεία αναφοράς του ιταλικού πολιτισμού του 20^{ου} αιώνα. Μερικοί από τους σημαντικότερους εκπροσώπους του παλιού και σύγχρονου ιταλικού σινεμά είναι ο Μπερνάρντο Μπερτολούτσι, ο Βιτόριο ντε Σίκα, ο Σέρτζιο Λεόνε, ο Πιερ Πάολο Παζολίνι, ο Φράνκο Τζεφινέλι, ο Ρομπέρτο Ροζελίνι, ο Τζιουζέπε Τορνατόρε, ο Λουτσίνιο Βισκόντιο, ο Φεντερίκο Φελίνι, ο Μικελάντζελο Αντονιόνι και ο Ρομπέρτο Μπενίνι.

Το ιταλικό θέατρο προέρχεται από τις λαϊκές αγροτικές τελετές και τα παιχνίδια. Τα πρώτα δείγματα επαγγελματικής θεατρικής τέχνης εμφανίστηκαν στις ιταλικές πόλεις από τον 9^ο και 10^ο αιώνα με παραστάσεις μίμων. Στην εποχή του Μεσαίωνα εμφανίστηκε το Βυζαντινό θέατρο. Η ανάπτυξη μιας νέας θεατρικής κουλτούρας άρχισε στην Ιταλία κατά την Αναγέννηση. Στις αρχές του 16^{ου} αιώνα εμφανίστηκε στο θέατρο η κωμωδία με μάσκες η οποία προερχόταν από την επίδραση διάφορων μορφών λαϊκού θεάτρου.

Το ιταλικό θέατρο του 18^{ου} αιώνα χαρακτηρίστηκε από μεγάλη ποικιλία. Η Ρώμη και η Βενετία έγιναν τα κυριότερα θεατρικά κέντρα, πλήθος δραματικοί θίασοι έδιναν παραστάσεις σε ειδικά κτίρια, κτισμένα για παραστάσεις όπερας στο Μιλάνο, τη Νεάπολη, τη Φλωρεντία, τη Γένουα, καθώς και στα σπίτια αριστοκρατών. Τα μόνιμα θέατρα ενδυνάμωσαν τη θέση τους στα μέσα της δεκαετίας τους 1960 με τις επιχορηγήσεις του κράτους και των δήμων. Το ρεπερτόριο αποτελείτο κυρίως από έργα προοδευτικού περιεχομένου, δράματα και σατιρικές κωμωδίες. Στο σημερινό ιταλικό θέατρο οι προοδευτικές τάσεις συνυπάρχουν με τις αντιδραστικές.

ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ

Η ιταλική κουζίνα είναι μία από τις πλουσιότερες και δημοφιλέστερες του κόσμου. Η φανταστική ιταλική γαστρονομία σχετίζεται άμεσα με τη νοοτροπία των Ιταλών οι οποίοι έχουν πάθος για τη ζωή και αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα του πολιτισμού της χώρας. Η μοντέρνα

ιταλική κουζίνα εξελίχθηκε μέσα στους αιώνες των κοινωνικών και πολιτικών αλλαγών με τις ρίζες της να φτάνουν πίσω στον 4ο αιώνα π.Χ.. Σημαντική αλλαγή επήλθε με την ανακάλυψη του Νέου κόσμου, όπου η πρόσβαση στα λαχανικά έγινε πλέον εύκολη. Η διάδοση της ιταλικής ποικιλομορφίας τροφίμων άρχισε μετά από την πτώση της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας όταν οι μεμονωμένες πόλεις άρχισαν να υποστηρίζουν τις χωριστές ταυτότητες και τις παραδόσεις τους.

Η ιταλική κουζίνα έχει αμέτρητες συνταγές με έντονες παραλλαγές από τα βόρεια έως τα νότια της χώρας. Συστατικά και πιάτα διαφέρουν ανά περιοχή απεικονίζοντας την πολιτιστική ποικιλία των περιοχών. Το τυρί και το κρασί είναι τα σημαντικότερα συστατικά της γαστρονομίας. Τα ζυμαρικά αποτελούν τη βάση της ιταλικής διατροφής με περισσότερα από 100 σχήματα και ονόματα, λαζάνια, τортаλίνια κ.α. και δεκάδες συνταγές όπως η καρμπονάρα και η ναπολιτάνα. Οι Ιταλοί αγαπούν το κρέας που περιλαμβάνεται σε πολλές συνταγές τους. Η πίτσα, η σπεσιαλιτέ της Ιταλίας, είναι φθηνή, θρεπτική και νόστιμη αν και η δημοτικότητα της είναι μεγαλύτερη στον υπόλοιπο κόσμο απ' ό,τι στην ίδια την πατρίδα της. Η παρμεζάνα, η μοτσαρέλα, το προσούτο και η μορταδέλα είναι μερικά από τα δημοφιλέστερα ιταλικά ορεκτικά.

Οι Ιταλοί φημίζονται για τον καλύτερο καφέ παγκοσμίως και η Ιταλία θεωρείται δικαιωματικά η χώρα του καφέ, μητέρα του εσπρέσο αλλά και ολόκληρης της κουλτούρας που τον περιβάλλει. Ο οίνος είναι επίσης αναπόσπαστο μέρος του πολιτισμού της Ιταλίας η οποία είναι ο μεγαλύτερος παραγωγός κρασιών στον κόσμο. Τα ιταλικά κρασιά θεωρούνται από τα καλύτερα και συναγωνίζονται τα περίφημα γαλλικά. Τα περισσότερα παράγονται στις περιοχές Piedmont (Barolo), Βενετία (Amarone, Pinot Grigio, κ.λπ.) και Τοσκάνη (Chianti, Brunello). Διάσημα είναι επίσης το δροσιστικό λιμοντσέλο που σερβίρεται συνήθως μετά το φαγητό και η γκράπα.

3.19 ΟΙ ΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

Ο εισερχόμενος τουρισμός από την Ιταλία αποκτά όλο και μεγαλύτερο μερίδιο τα τελευταία χρόνια. Η τουριστική κίνηση από την Ιταλία προς την Ελλάδα άρχισε πριν 40 χρόνια περίπου, τόσο μεμονωμένα όσο και μέσω οργανωτών ταξιδιών (tour operators). Η ποσοστιαία εξέλιξη των Ιταλών τουριστών ως προς τις συνολικές τουριστικές αφίξεις της Ελλάδας αυξήθηκε από το 3% τη δεκαετία του 1970, ξεπέρασε το 5% τη δεκαετία του 1980, άγγιξε το 7% τη δεκαετία του 1990 και πλησίασε το 10% την τελευταία δεκαετία. Η χώρα μας έρχεται δεύτερη στην προτίμηση των Ιταλών για διακοπές μετά την Ισπανία.

Σύμφωνα με τα στατιστικά στοιχεία του «αντιπροσωπευτικού» Ιταλού τουρίστα στη χώρα μας, είναι άτομο με μεσαία και ανώτερη μόρφωση και ως επί το πλείστον προέρχεται από την

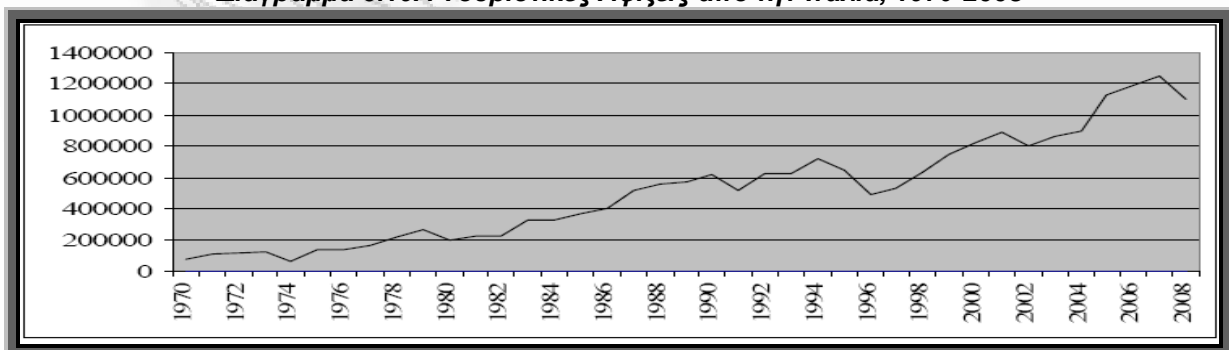
Κεντρική και Βόρεια Ιταλία, συνήθως οδικώς με ιδιωτικό αυτοκίνητο καθώς το κόστος μεταφοράς είναι αρκετά μικρότερο από το αεροπορικό. Καθοριστική απόφαση στην επιλογή διακοπών διαδραματίζει η προσωπική εμπειρία, η εμπειρία άλλων, η διαφήμιση στο Internet και σε τουριστικούς οδηγούς, τα δημοσιεύματα περιοδικών και οι συστάσεις των ταξιδιωτικών γραφείων.

Όσον αφορά τον τρόπο οργάνωσης του ταξιδιού, το 65,2% των Ιταλών προτιμά να οργανώνει τις διακοπές μεμονωμένα, το 15,4% μέσω Internet, το 9,7% από ταξιδιωτικό γραφείο, το 8,5% αγοράζει μόνο το ταξίδι (αεροπορικό εισιτήριο) από το ταξιδιωτικό γραφείο και το 1,2% αγοράζει μόνο την παραμονή (ξενοδοχείο) από το ταξιδιωτικό γραφείο.

Το 60% των Ιταλών επισκεπτών πραγματοποιεί το ταξίδι προς την Ελλάδα κατά τη διάρκεια των καλοκαιρινών μηνών, κυρίως τον Ιούλιο και τον Αύγουστο. Αυτό επιβεβαιώνει την τάση ως προς τις προτιμήσεις οι οποίες βασίζονται στο κριτήριο του ήλιου και της θάλασσας. Το 1/3 περίπου των τουριστών που προέρχονται από την Ιταλία προτιμά ξενοδοχεία υψηλής κατηγορίας για τη διαμονή του, ενώ ο μέσος χρόνος παραμονής του είναι περίπου σταθερός στις 9 ημέρες. Το μέσο ύψος των δαπανών τους βαίνει αυξανόμενο κατά τα τελευταία χρόνια. Πάνω από το 85% δηλώνει ότι βρίσκει το ελληνικό τουριστικό προϊόν αρκετά καλό στο σύνολό του, με 12% να μένει απολύτως ικανοποιημένο.

Στο διάγραμμα που ακολουθεί δίνεται ο αριθμός των Ιταλών τουριστών οι οποίοι επισκέπτονται στην Ελλάδα. Το 1970 υπολογιζόταν στα 76.215 άτομα, ενώ 4 δεκαετίες αργότερα ο αριθμός των Ιταλών τουριστών έφθασε τα 1,2 εκατ. Παρά τις διακυμάνσεις, οι Ιταλοί που έρχονται στην Ελλάδα αυξάνονται συνεχώς όπως φαίνεται από την κλίση της καμπύλης των αφίξεων του διαγράμματος.

Διάγραμμα 3.19Α Τουριστικές Αφίξεις από την Ιταλία, 1970-2008

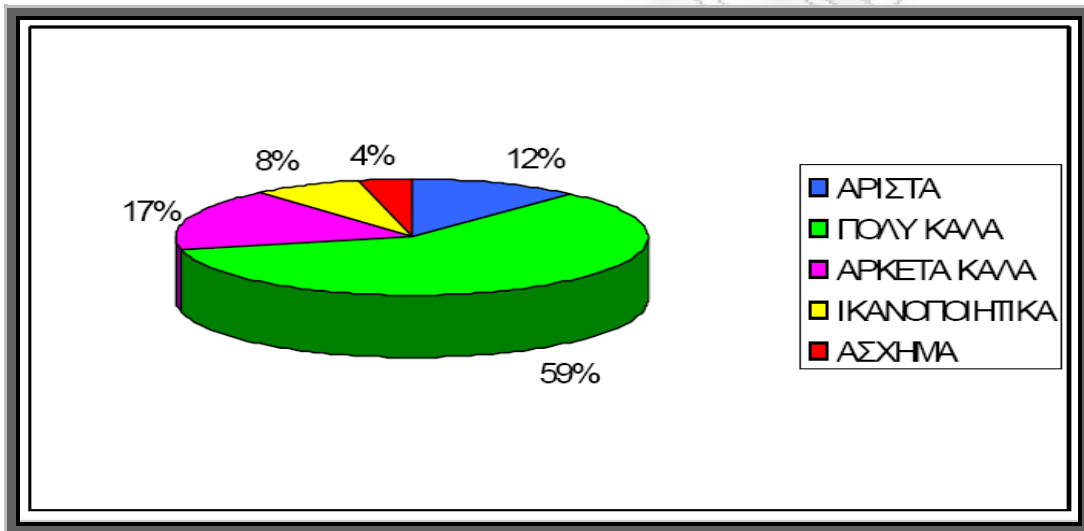

Πίνακας 3.19 Αριθμός Τουριστών, Διανυκτερεύσεις και Δαπάνες των Ιταλών Τουριστών

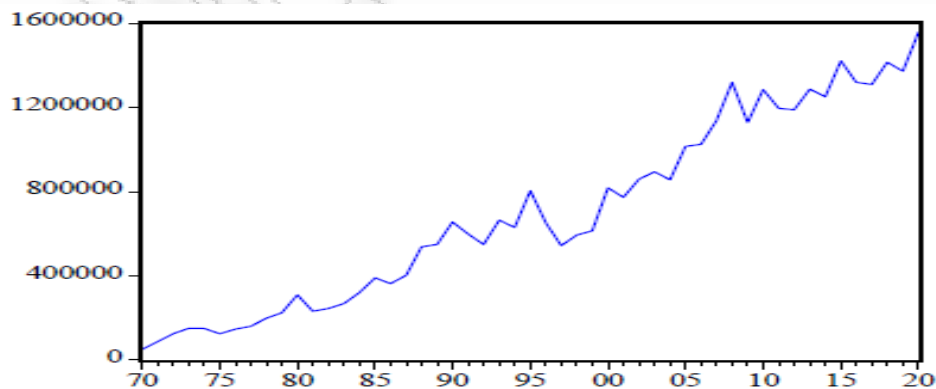
Έτος	Αριθμός Αφίξεων	Αριθμός Διανυκτερεύσεων	Συνολική Δαπάνη (σε εκ.€)	Μέσος Αριθμός Διανυκτερεύσεων	Μέσο ύψος δαπάνης (σε €)
2005	1.021.500	9.289.000	561	9,09	549,19
2006	1.004.600	9.121.000	652	9,08	649,01
2007	1.156.500	11.205.000	820	9,69	709,04
2008	1.200.100	10.476.000	867	8,73	722,44

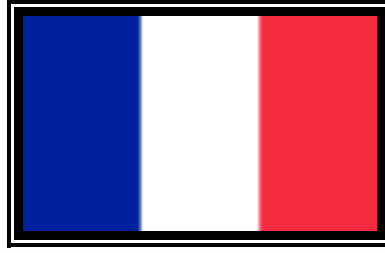
Πηγή: Τράπεζα της Ιταλίας

Διάγραμμα 3.19B Βαθμός Ικανοποίησης των Ιταλών τουριστών που επισκέπτονται την Ελλάδα

Διάγραμμα 3.19Γ Προβλέψεις για τις Ιταλικές Αφίξεις 2010-2020

4

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4: ΓΑΛΛΙΑ

Η Γαλλική Δημοκρατία ή Γαλλία είναι η μεγαλύτερη χώρα της Ευρώπης και εκτείνεται από τη Βόρεια Θάλασσα μέχρι τη Μεσόγειο, περιλαμβάνοντας και εδάφη που βρίσκονται σε άλλες ηπείρους. Διαθέτει προηγμένη βιομηχανία και σημαντικό γεωργικό τομέα, ενώ οι κυριότεροι βιομηχανικοί κλάδοι είναι η αυτοκινητοβιομηχανία, η αεροναυπηγική, η τεχνολογία των πληροφοριών, τα ηλεκτρονικά, η χημική βιομηχανία, η φαρμακοβιομηχανία και ο κλάδος της μόδας.

Στη χώρα αυτή εμφανίστηκε αρχικά ο Διαφωτισμός προετοιμάζοντας το έδαφος για τη Γαλλική Επανάσταση του 1789 η οποία ενέπνευσε τους λαούς όλης της Ευρώπης στο να παλέψουν ενάντια στην εκμετάλλευση και την απολυταρχική μοναρχία, αποτελώντας το έναυσμα για τον ξεσηκωμό στην Ισπανία, την Ιταλία και την Ελλάδα. Η Γαλλία έχει διατηρήσει έως και σήμερα μια πολιτική και διπλωματική επιρροή στον κόσμο σε τομείς όπως τα ανθρώπινα δικαιώματα και τα προβλήματα των αναπτυσσόμενων χωρών. Το εθνικό σύνθημα είναι «Ελευθερία, Ισότητα, Αδερφοσύνη».

Η Γαλλία είναι πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ένα από τα 6 ιδρυτικά μέλη της. Το νόμισμα της είναι το ευρώ. Επίσημη γλώσσα της χώρας είναι η γαλλική. Η Γαλλική Δημοκρατία περιλαμβάνει τη Μητροπολιτική Γαλλία η οποία διαιρείται σε 22 περιοχές και 96 διαμερίσματα, 4 υπερπόντια διαμερίσματα, τη Γουαδελούπη, τη Μαρτινίκα, τη Γαλλική Γουιάνα και τη Ρεϊνιόν, 4 υπερπόντια εδάφη, τη Γαλλική Πολυνησία, τη Νέα Καληδονία, τη Βαλίζ και τη Φουτούνα, καθώς και 2 εδαφικές κοινότητες ειδικού θεσμικού πλαισίου.

4.1 ΠΡΩΤΕΥΟΥΣΑ

Πρωτεύουσα της Γαλλίας είναι το Παρίσι, μια από τις ιστορικότερες πόλεις της Ευρώπης. Ο πληθυσμός της πόλης ανέρχεται στους 2.153.600 κατοίκους, ενώ μαζί με τα περίχωρα και τις γύρω κοινότητες, τη μητροπολιτική περιοχή δηλαδή, αγγίζει τους 13.200.000 κατοίκους που την καθιστούν ως μια από τις μεγαλύτερες πληθυσμιακά πόλεις της Ευρώπης και του κόσμου. Επιπλέον είναι η πολιτιστική και οικονομική πρωτεύουσα της Γαλλίας, το σημαντικότερο κομβικό σημείο της και έδρα πολλών διεθνών οργανισμών, όπως της ΟΥΝΕΣΚΟ. Το Παρίσι είναι επίσης γνωστό και ως η Πόλη του Φωτός από το 1828 όπου οι κύριες λεωφόροι φωτίστηκαν με φανούς γκαζιού.

Εκτός από το Παρίσι, οι μεγαλύτερες πόλεις της Γαλλίας είναι η Λυών (445.400 κάτ.), η Μασσαλία (798.300 κάτ.), η Τουλούζ (390.000 κάτ.), η Μπορντό (215.363 κάτ.), η Νάντη (270.000 κάτ.), το Στρασβούργο (264.115 κάτ.), η Λιλ (226.014 κάτ), η Ρουέν (109.000 κάτ), η Νίκαια (350.000 κάτ.), η Βρέστη, η Χάβρη, το Χερβούργο, η Ορλεάνη, η Λιλ, το Βισί, η Τουλόν, το Σεντ Ετιέν κ.ά.

4.2 ΓΕΩΓΡΑΦΙΑ

Η Γαλλία βρίσκεται στη Δυτική Ευρώπη η οποία περιλαμβάνει και εδάφη που βρίσκονται σε άλλες ηπείρους, με συνολική έκταση 550.000 km². Βόρεια συνορεύει με το Βέλγιο και το Λουξεμβούργο, Βορειοανατολικά με τη Γερμανία, ανατολικά με την Ελβετία και την Ιταλία, Νότια με την Ισπανία και με την Ανδόρρα. Βορειοδυτικά βρέχεται από τη Βόρεια θάλασσα, δυτικά από τη Μάγχη και τον Ατλαντικό και Νότια από τη Μεσόγειο θάλασσα. Η ακτογραμμή της χώρας είναι 5.500 km.

4.3 ΜΟΡΦΟΛΟΓΙΑ

Το τοπίο της Γαλλίας παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία. Στα νότια και ανατολικά, όπου βρίσκεται το Λευκό Όρος των Άλπεων, το τοπίο είναι ορεινό. Οι ακτές και οι παραλίες της χώρας που βρίσκονται στη Βόρεια θάλασσα είναι χαμηλές, πεδινές και αμμώδεις, ενώ οι ακτές της Μάγχης είναι βραχώδεις. Όσες βρίσκονται στη Μεσόγειο είναι χαμηλές και πλαισιωμένες με λίμνες, ενώ οι ακτές της Προβηγκίας είναι ψηλότερες και έχουν πολλές κολπώσεις.

Οι πεδιάδες της Γαλλίας καταλαμβάνουν τα 2/3 της συνολικής έκτασης της χώρας με κυριότερες της Καμπανίας, της Πικαρδίας, της Νορμανδίας, του Λίγηρα, του Ροδανού και της Αλσατίας. Οι κυριότερες οροσειρές είναι οι Άλπεις με ψηλότερη κορυφή το Λευκό Όρος, το οποίο είναι ταυτόχρονα το ψηλότερο όρος της δυτικής Ευρώπης (4.807 m), τα Πυρηναία Όρη, τα όρη Ιούρας, οι Αρδένες, ο Κεντρικός Ορεινός Όγκος και τα Βόσγια Όρη.

Τα ποτάμια της Γαλλίας συνδέονται με διώρυγες με τα μεγάλα ποτάμια της Ευρώπης. Τα σημαντικότερα είναι ο Ροδανός, ο Ρήνος, ο Σηκουάνας με παραπόταμους το Μάρνη, τον Ουάζ και τον Ομπ, ο Λίγηρας και ο Γαρούνας. Η χώρα έχει πολλές και μικρές λίμνες στα Πυρηναία και στα Κεντρικά Όρη, καθώς και στις ακτές του Ατλαντικού με μεγαλύτερη τη λίμνη Λεμάν ή λίμνη της Γενεύης η οποία ανήκει κατά το ήμισυ η Ελβετία.

Οι γεωργικές και δασικές παραγωγικές ζώνες καλύπτουν έκταση 48 εκατομμυρίων εκταρίων, ενώ ο δασικός όγκος αντιπροσωπεύει το 26% της χώρας και είναι καταλαμβάνει την 3^η θέση στην Ευρωπαϊκή Ένωση μετά από εκείνους της Σουηδίας και της Φινλανδίας.

4.4 ΚΛΙΜΑ

Το κλίμα της Γαλλίας ποικίλλει ανάλογα με την περιοχή και τη μορφολογία του εδάφους και έχει τρεις τύπους, τον ωκεάνιο στα δυτικά, το μεσογειακό στα νότια και τον ηπειρωτικό στα κεντρικά και ανατολικά. Το νότιο τμήμα της χώρας το οποίο βρέχεται από τη θάλασσα της Μεσογείου, έχει κλίμα εύκρατο με ζεστά καλοκαίρια, μειωμένο ποσοστό βροχοπτώσεων και μαλακούς χειμώνες. Η Κορσική έχει καθαρά μεσογειακό κλίμα με ξηρά καλοκαίρια και γλυκούς χειμώνες. Στο ανατολικό τμήμα το κλίμα είναι ηπειρωτικό και ορεινό στα μεγάλα υψόμετρα, με πολύ ζεστά καλοκαίρια και απότομη πτώση θερμοκρασίας το χειμώνα.

Στην περιοχή των Άλπεων, των Πυρηναίων και των Κεντρικών Όρεων το κλίμα είναι ψυχρό, με πολλά χιόνια, βροχές και σύντομα, δροσερά καλοκαίρια. Η περιοχή της λεκάνης του Παρισιού, της Νορμανδίας και της Βρετάνης έχει κλίμα υγρό, με μέτριες θερμοκρασίες, χωρίς μεγάλες διακυμάνσεις μεταξύ των εποχών και πολλές βροχές και ομίχλες.

4.5 ΧΛΩΡΙΔΑ

Η Γαλλία απαριθμεί 136 ποικιλίες δέντρων, γεγονός σπάνιο για μια ευρωπαϊκή χώρα. Το μεγαλύτερο τμήμα του γαλλικού εδάφους καλύπτεται από δάση τα οποία αποτελούνται από πλατύφυλλα δέντρα, πεύκα, κυπαρίσσια και βελανιδιές. Οι νότιες περιοχές της χώρας καλύπτονται από υποτροπικά δάση τα οποία αποτελούνται από αειθαλή σκληρόφυλλα δέντρα και θάμνους μεσογειακού τύπου.

Στις βόρειες και κεντρικές περιοχές κυριαρχούν δάση βελανιδιάς και οξιάς καθώς και πεύκα, σημύδες, λεύκες και ιτιές. Στις νότιες περιοχές υπάρχουν πευκοδάση και βελανιδιές, ενώ στη Μεσόγειο υπάρχουν ελιές, αμπέλια, μουριές συκιές, δάφνες, άγρια βότανα και χαμηλοί θάμνοι (μακί).

Η Γαλλική Πολυνησία καλύπτεται από πυκνή βλάστηση όπου επικρατούν φοίνικες, μπανανιές, πλήθη λουλουδιών όπως ιβίσκοι, κόκκινες πιπερόριζες και πολλές ποικιλίες ορχιδέας. Μοναδική χλωρίδα περιλαμβάνει το Εθνικό Πάρκο των Πυρηναίων με μεγάλη ποικιλία δέντρων και 160 είδη λουλουδιών όπως ορχιδέες, ασφόδελοι, νάρκισσοι, κ.α.

4.6 ΠΑΝΙΔΑ

Η άγρια πανίδα της Γαλλίας αριθμεί περίπου 648 είδη από τα οποία τα 529 είναι είδη πουλιών και τα 119 είδη θηλαστικών. Στη Νότια Γαλλία υπάρχουν αρκετά σπάνια είδη όπως τα αγριοκάτσικα, οι κάστορες, οι βίδρες, οι ασβοί και οι καφέ αρκούδες. Τα Πυρηναία φιλοξενούν 75 είδη ζώων. Η πανίδα της χώρας περιλαμβάνει διάφορα είδη ελαφιών, λαγών και αλεπούδων. Το κόκκινο ελάφι, το ζαρκάδι και το αγριογούρουνο βρίσκονται σε απομακρυσμένες δασικές περιοχές. Μεταξύ των μικρών ζώων είναι οι σκαντζόχοιροι, οι νυφίτσες, οι νυχτερίδες, οι ασβοί και τα σκιουράκια.

Η Γαλλία έχει αφθονία πτηνών όπως γύπες, χρυσαετούς, πετρίτες, δρυοκολάπτες, τσίχλες, καρακάξες, κουκουβάγιες, γερακίνες, γλάρους, πελαργούς, αετούς, γεράκια, φασιανούς και πέρδικες. Στη ζώνη της Μεσογείου ζουν φλαμίνγκος, γλαρόνια και ερωδιοί. Υπάρχουν επίσης 49 είδη ψαριών όπως χέλια, πέρκες, κυπρίνοι, τσιρόνια, σολομοί και πέστροφες που ζουν στα ποτάμια. Στη θάλασσα της Μεσογείου συναντάμε αστακούς και καραβίδες. Η πανίδα της γαλλικής Πολυνησίας είναι κυρίως υποβρύχια με κοράλλια, καρχαρίες, σαλάχια και γιγαντιαίες χελώνες.

4.7 ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Ο πληθυσμός της Γαλλίας είναι 61.875.822 κάτοικοι, σύμφωνα με τις τελευταίες εκτιμήσεις του 2008, με πυκνότητα 96 κάτοικοι ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο και ρυθμό αύξησης 0,65%. Είναι η 20^η σε πληθυσμό στον κόσμο.

Περίπου το 20% των κατοίκων της Γαλλίας είναι κάτω των 15 ετών και το 15% άνω των 65 ετών. Μέσα από την ιστορία της η χώρα έχει δεχτεί αρκετές επιρροές από άλλες χώρες, Ευρωπαϊκές και μη. Στο έδαφος της φιλοξενεί ένα μεγάλο αριθμό μεταναστών από Πορτογαλία, Ισπανία και Ιταλία και από τις προηγούμενες αποικίες της στη Νότιο Αφρική-Αλγερία, Μαρόκο και Τυνησία καθώς επίσης και πρόσφυγες από άλλα μέρη του κόσμου.

4.8 ΓΛΩΣΣΑ

Επίσημη γλώσσα της χώρας είναι η γαλλική. Στην περιοχή των Πυρηναίων μιλιέται η γλώσσα των Βάσκων και στην περιοχή της Βρετάνης η βρετανική διάλεκτος. Στη Γαλλία κατοικούν πολλοί Άραβες, Αρμένιοι και Ισπανοί. Τα αραβικά, τα ισπανικά και τα αρμένικα μιλιούνται από ένα σημαντικό μέρος του πληθυσμού οι οποίοι είναι μετανάστες πολιτογραφημένοι ως μόνιμοι κάτοικοι. Τα γαλλικά είναι μια ευρέως ομιλούμενη γλώσσα σε όλο τον κόσμο.

4.9 ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ

Το πολίτευμα της Γαλλίας είναι Προεδρική Δημοκρατία με ανώτατο άρχοντα τον Πρόεδρο της Δημοκρατίας ο οποίος είναι παράλληλα και αρχηγός του κράτους. Ο Πρόεδρος της Δημοκρατίας εκλέγεται με άμεση καθολική ψηφοφορία και διαδραματίζει σπουδαίο πολιτικό ρόλο με απόλυτη ευθύνη για τις εξωτερικές υποθέσεις και την άμυνα. Η καθημερινή διαχείριση του κράτους ασκείται από τον πρωθυπουργό. Το Κοινοβούλιο απαρτίζεται από την Εθνοσυνέλευση, τα μέλη της οποίας εκλέγονται με άμεση ψηφοφορία και τη Γερουσία, τα μέλη της οποίας εκλέγονται με έμμεση ψηφοφορία.

Η Γαλλία είναι ένα από τα ιδρυτικά μέλη της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας (ΕΟΚ). Είναι επίσης μέλος του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ), του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών (ΟΗΕ), ενώ από το 1967 αποσύρθηκε από το στρατιωτικό σκέλος του ΝΑΤΟ. Σημερινός πρόεδρος της Γαλλίας είναι ο Νικολά Σαρκοζί και πρωθυπουργός της χώρας ο Φρανσουά Φιγιόν.

4.10 ΘΡΗΣΚΕΙΑ

Επίσημη θρησκεία στη Γαλλία δεν υπάρχει. Ανεπίσημα επικρατεί το Χριστιανικό ρωμαιοκαθολικό δόγμα. Άλλες θρησκείες που εκπροσωπούνται είναι η προτεσταντική, η ιουδαϊκή και η μουσουλμανική. Η χώρα ακολουθεί την αρχή της «Ελευθερίας της θρησκείας ή Ανεξιθρησκείας», μια πολιτική που εντάχθηκε στη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

4.11 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Η Γαλλία είναι σήμερα το χωνευτήρι διαφορετικών πολιτισμών. Εντούτοις, διατηρεί ποικίλα τοπικά έθιμα της γαλλικής περιφέρειας τα οποία συνθέτουν μια πολιτιστική ταυτότητα με μοναδική ετερογένεια. Η κουλτούρα της Γαλλίας έχει σε μεγάλο βαθμό επηρεαστεί από τη συμμετοχή της χώρας στους δύο παγκόσμιους πολέμους οι οποίοι ευνόησαν την εισροή πολιτισμικών επιρροών από όλο τον κόσμο.

4.12 ΗΘΗ ΚΑΙ ΕΘΙΜΑ

Πολλές παραδόσεις των περιφερειών διατηρούνται αναλλοίωτες στη σύγχρονη Γαλλία και εμφανίζονται στη γλώσσα, τον πολιτισμό, τη θρησκεία, τη μόδα, τη δομή της οικογένειας αλλά και την κουζίνα. Ωστόσο, αρκετά ήθη και έθιμα της χώρας είναι εμφανώς επηρεασμένα από την Αναγέννηση. Η γαλλική κουλτούρα διατηρείται μέσω της εκπαίδευσης και της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης με έντονη εστίαση στην παραδοσιακή οικογενειακή δομή, στα γαλλικά τρόφιμα και τη γλώσσα, ως σύμβολα της εθνικής ταυτότητας.

4.13 ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ

Η γαλλική οικονομία κατέχει την 5^η θέση παγκοσμίως. Ο κυριότερος τομέας οικονομικής δραστηριότητας της χώρας είναι ο τριτογενής (υπηρεσίες) ο οποίος καταλαμβάνει το 77,6% του εργατικού δυναμικού και συμβάλλει τα μέγιστα στην ανάπτυξη της. Ο δευτερογενής τομέας (βιομηχανία) αντιπροσωπεύει το 20,6% και απασχολεί το 24,4% του εργατικού δυναμικού, ενώ ο πρωτογενής (γεωργία, αλιεία, εξόρυξη, κυνήγι) λιγότερο από το 2%.

Η οικονομία της Γαλλίας έχει ωφεληθεί από την εισαγωγή της χώρας στην Ευρωπαϊκή Κοινή Αγορά και κατέχει σημαντική θέση στο διεθνές εμπόριο καταλαμβάνοντας την 5^η θέση στις εξαγωγές και την 6^η στις εισαγωγές σε παγκόσμιο επίπεδο. Το ΑΕΠ είναι το 3^ο μεγαλύτερο στην Ε.Ε. Η κρατική παρέμβαση στην οικονομία είναι παραδοσιακά υψηλή, ενώ η φορολογία της είναι μεταξύ των υψηλότερων στον κόσμο.

Η Γαλλία παραμένει ο 1^{ος} τουριστικός προορισμός στον κόσμο, όσον αφορά δε τα έσοδα κατατάσσεται στην 3^η θέση. Το υπέδαφός της είναι πλούσιο, κατατάσσοντάς την 2^η στην παγκόσμια παραγωγή σιδήρου ο οποίος υπάρχει κυρίως στην περιοχή της Λορένης. Η χώρα εξάγει ακόμα βωξίτη, γαιάνθρακες, λιγνίτες, πετρέλαιο, ορυκτό αλάτι, κάλιο, πυρίτες και ποτάσα. Μεγάλη είναι και η υδροηλεκτρική ενέργεια που προέρχεται από τους πολυάριθμους ποταμούς, ενώ υπάρχουν αρκετά κοιτάσματα πετρελαίου καθώς και τεράστια αποθέματα φυσικού αερίου.

Τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η γαλλική οικονομία είναι κυρίως η μείωση της ανταγωνιστικότητας της, η μετεγκατάσταση πολλών παραγωγικών μονάδων, κυρίως της κατασκευής αυτοκινήτων στο εξωτερικό, καθώς και η ανελαστική αγορά εργασίας.

Πίνακας 4.13 ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ ΓΑΛΛΙΑΣ	
ΑΕΠ 2009 σε σταθερές τιμές	1,6 δισ. €
Κατά κεφαλή ΑΕΠ 2009	30.648 €
Μεταβολή ΑΕΠ 2009/2008	-2,4 %
Ξένες Άμεσες Επενδύσεις 2007	2,1 δισ. €
Πληθωρισμός 2009	0,3 %
Εμπορικό ισοζύγιο (Ιαν.-Νοέμ.2009)	38,9 δισ. €
Ανεργία	9,5 %
Πηγή: ΔΝΤ, Παγκόσμια Τράπεζα	

4.14 ΒΙΟΜΗΧΑΝΙΑ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΟ

Η γαλλική βιομηχανία κατατάσσεται 1^η σε παγκόσμιο και 2^η σε ευρωπαϊκό επίπεδο στον τομέα της αεροναυτικής, ενώ στην παγκόσμια παραγωγή αυτοκινήτων κατέχει την 4^η θέση. Η Γαλλία διαθέτει προηγμένη βιομηχανία με κυριότερους κλάδους την αυτοκινητοβιομηχανία, την αεροναυπηγική, την τεχνολογία των πληροφοριών, τα ηλεκτρονικά, τη χημική βιομηχανία, τη φαρμακοβιομηχανία και τον κλάδο της μόδας. Η βιομηχανική παραγωγή είναι βασικός οικονομικός πόρος της χώρας και αντιπροσωπεύει το 50% του εθνικού της εισοδήματος.

Η βιομηχανία αυτοκινήτων της Γαλλίας είναι μια από τις καλύτερες της Ευρώπης με παράλληλη παραγωγή εξαρτημάτων, ελαστικών και λιπαντικών. Ιδιαίτερα ανεπτυγμένη είναι και η βιομηχανία αεροπλάνων και στρατιωτικού εξοπλισμού ενώ η σιδηροβιομηχανία παρουσιάζει ανάπτυξη σε όλους τους τομείς (γεωργικά μηχανήματα, συγκοινωνιακά οχήματα, προκατασκευασμένα κτίρια κ.ά).

Άλλοι σημαντικοί τομείς είναι η βιομηχανία τροφίμων, ειδών πολυτελείας, υφασμάτων, αρωμάτων, κρυσταλλουργίας, ζάχαρης, μηχανημάτων ακρίβειας και ηλεκτροσκευών. Η βιομηχανία της μόδας με την παρισινή υψηλή ραπτική η οποία βιομηχανοποιήθηκε με τη μαζική παραγωγή, τα δερμάτινα εξαρτήματα (τσάντες, παπούτσια) και τα καλλυντικά, είναι από τα βασικότερα είδη εξαγωγής της χώρας. Το Παρίσι θεωρείται η «πρωτεύουσα της μόδας» με παγκοσμίως διάσημους Γάλλους σχεδιαστές όπως τους Yves Saint Laurent, Claude Montana, Pierre Cardin, Sonia Rykiel, Jean-Paul Gaultier, Paco Rabanne και Christian Lacroix.

Στα μεγάλα λιμάνια της Γαλλίας ναυπηγούνται κάθε είδους πλοία στις παραθαλάσσιες και παραποτάμιες περιοχές είναι εγκατεστημένα τα διυλιστήρια και τα πετροχημικά εργοστάσια της χώρας για να διευκολύνεται το πρόβλημα της μεταφοράς των πρώτων υλών που εισάγονται (στο μεγαλύτερο μέρος τους) από το εξωτερικό. Μεγάλα εργοστάσια ηλεκτρικής ενέργειας κινούν τις βαριές βιομηχανίες της χώρας.

Η μεγάλη γεωργική και βιομηχανική παραγωγή της Γαλλίας δημιουργεί τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη του εμπορίου. Η χώρα έχει σημαντικές εμπορικές συναλλαγές με όλα τα κράτη. Εξάγει μηχανές, πλοία, αεροπλάνα, αυτοκίνητα, υφάσματα, είδη πολυτελείας και τεχνικό εξοπλισμό, υαλικά, κοσμήματα, κρασιά, υφάσματα, κομμοτεχνήματα, είδη βυρσοδεψίας, κεραμικής και χαρτοποιίας. Εισάγει πρώτες ύλες, τρόφιμα, πετρέλαιο, βαμβάκι, καφέ, καουτσούκ, δημητριακά, μηχανές, κ.α.

4.15 ΓΕΩΡΓΙΑ - ΚΤΗΝΟΤΡΟΦΙΑ

Η γεωργική παραγωγή της Γαλλίας γίνεται με τα τελειότερα τεχνολογικά συστήματα. Από τα γεωργικά προϊόντα σημαντικότερη θέση κατέχει το σιτάρι, με μέση παραγωγή 400 κιλά το στρέμμα, το οποίο καλλιεργείται κυρίως στο βόρειο και βορειοδυτικό τμήμα της χώρας. Μεγάλες ποσότητες του εξάγονται στο εξωτερικό.

Το κρασί αποτελεί το γνωστότερο προϊόν της Γαλλίας και εξάγεται σε μεγάλες ποσότητες, κατατάσσοντας τη χώρα στη 2^η θέση παγκοσμίως. Τα αμπελοειδή αποτελούν μια από τις χαρακτηριστικές καλλιέργειες της μεσημβρινής Γαλλίας και συγκεκριμένα των περιοχών του Μπορντό, της Βουργουνδίας, της Αλσατίας και των Πυρηναίων. Τα καλύτερα κρασιά προέρχονται από το Ανζού, το Ερό, το Σαράντ, το Μπορντό, τη Βουργουνδία, την Καμπανία και την Αλσατία. Ωστόσο αμπελώνες υπάρχουν σχεδόν σε όλες τις γαλλικές περιοχές. Τα γαλλικά κρασιά θεωρούνται από τα καλύτερα στον κόσμο με μεγάλο αριθμό ποικιλιών, γεύσεων και αποχρώσεων.

Η Γαλλία παράγει επίσης βρώμη, σίκαλη, κριθάρι, ρύζι, καλαμπόκι, πατάτες, ζαχαρότευτλα και όλα τα είδη των λαχανικών. Στους γαλλικούς οπωρώνες παράγονται άφθονα και ποικίλα φρούτα όπως αχλάδια, μήλα, πορτοκάλια, κεράσια, δαμάσκηνα, βερίκοκα, αλλά και ελαιόδεντρα, ηλιοτρόπια και λουλούδια σε θερμοκήπια.

Αναπτυγμένη είναι επίσης και η κτηνοτροφία, ιδίως στις περιοχές των Άλπεων και της Φλάνδρας. Υπάρχουν σπάνιες ποικιλίες βοδιών, αλόγων και προβάτων. Αφθονούν τα ζώα για την παραγωγή κρέατος και γάλακτος. Τα βοοειδή αντιπροσωπεύουν το μισό περίπου των εκτρεφόμενων ζώων. Τα προβατοειδή εκτρέφονται άλλα για το κρέας τους και άλλα για το γάλα τους. Ένα μεγάλο μέρος από την παραγωγή γάλακτος χρησιμοποιείται για την παρασκευή των πολυάριθμων διάσημων γαλλικών τυριών όπως το ροκφόρ, το μπρι και το καμαμπέρ..

4.16 ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Η Γαλλία ξοδεύει το 2,5% του Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος (ΑΕΠ) της σε προηγμένους τεχνολογικούς τομείς, ενθαρρύνοντας την έρευνα και αναπτύσσοντας τεχνολογικά κέντρα συνδεδεμένα με πανεπιστημιακή επιστημονική έρευνα.

Ο κόσμος οφείλει στην επινοητικότητα των Γάλλων εφευρετών την ανάπτυξη της φωτογραφίας, του κινητήρα εσωτερικής καύσης, την 1^η μηχανική αθροιστική μηχανή, το αλεξίπτωτο, την ηλεκτρική γεννήτρια, το ψυγείο και τη λάμπα. Επίσης, η γαλλική τεχνολογική βιομηχανία έχει πρωτοστατήσει στην εξέλιξη συστημάτων μεταφοράς υψηλής ταχύτητας όπως υπερηχητικά τρένα, ενώ οι γαλλικές εταιρίες μετρό κατασκεύασαν εξοπλισμό για μέσα μαζικής μεταφοράς στο Μόντρεαλ, το Μεξικό, το Ρίο Ντε Τζανέιρο και σε άλλες πόλεις του κόσμου.

Η Γαλλία θεωρείται ο κορυφαίος εξαγωγέας πυρηνικής τεχνολογίας. Έχει αναπτύξει την 1^η εμπορική μονάδα υαλοποίησης για την απόρριψη ραδιενεργών αποβλήτων. Είναι η 3^η χώρα στον κόσμο που κυκλοφόρησε το δικό της διαστημικό δορυφόρο το 1965.

Η Γαλλία αριθμεί περισσότερες από 100 επιστημονικές και τεχνολογικές ακαδημίες, επιστημονικές ενώσεις και ερευνητικά ιδρύματα, καθώς και πανεπιστήμια και κολλέγια που προσφέρουν μαθήματα σε βασικές και εφαρμοσμένες επιστήμες όπως τα μαθηματικά, η αστρονομία, η φυσική, η χημεία, η μοριακή βιολογία και η ιατρική επιστήμη.

4.17 ΙΣΤΟΡΙΑ

Η ιστορία της Γαλλίας ξεκινάει εκατοντάδες χιλιάδες χρόνια πριν, με την εμφάνιση του πρώτου σύγχρονου homo sapiens, ενώ τα πρώτα ιστορικά αρχεία χρονολογούνται από την Εποχή του Σιδήρου όπου η Γαλλία ήταν γνωστή ως Γαλατία. Το 51 π.Χ. το μεγαλύτερο μέρος της χώρας καταλήφθηκε από τους Ρωμαίους, ενώ τον 3^ο αιώνα μ.Χ. δέχτηκε τις εισβολές γερμανικών φυλών όπως οι Φράγκοι, οι Βουργουνδοί και οι Βησιγόθοι.

Κατά την περίοδο διακυβέρνησης του πρωθυπουργού Ρισελιέ (1624-1642), ενισχύθηκε η βασιλική εξουσία, καταργήθηκαν τα προνόμια των ευγενών και αναπτύχθηκαν οι τέχνες και τα γράμματα. Η Γαλλία αναδείχτηκε σε μεγάλη δύναμη. Η εμπλακή όμως στον Τριακονταετή πόλεμο (1618-1648) την εξασθένησε στρατιωτικά και οικονομικά.

Ο Λουδοβίκος ΙΔ΄ (1661-1715) υπήρξε απολυταρχικός μονάρχης, ιδιαίτερα αντιπαθής στο λαό με τα βαριά οικονομικά μέτρα που επέβαλε. Στα χρόνια του όμως η Γαλλία έγινε το ισχυρότερο κράτος της Ευρώπης, με ανεπτυγμένη γεωργία, εξωτερικό εμπόριο και άνθηση της παιδείας. Κατά τη διακυβέρνηση του έγινε προσπάθεια οικονομικής ανόρθωσης της Γαλλίας με πολέμους εναντίον της Ολλανδίας, της Ισπανίας και της Γερμανίας.

Στα τέλη του Μεσαίωνα ξεκίνησαν σοβαρές φιλονικίες ανάμεσα στο βασιλιά της Γαλλίας και την Εκκλησία και για 70 χρόνια οι πάπες αποτέλεσαν τυφλά όργανα των Γάλλων βασιλέων. Το 1337 ξέσπασε ο Εκατονταετής πόλεμος ανάμεσα στη Γαλλία και την Αγγλία. Το τέλος του πολέμου βρήκε ισχυροποιημένο το γαλλικό θρόνο και τη χώρα ενωμένη.

Το 16^ο αιώνα διαδόθηκε στη χώρα η θρησκευτική μεταρρύθμιση με οπαδούς ευγενείς και μέλη της βασιλικής οικογένειας. Η Γαλλία χωρίστηκε σε δύο αντίπαλα στρατόπεδα και ο σκληρός εμφύλιος πόλεμος προκάλεσε αναρίθμητες καταστροφές. Κατά τη διάρκεια της βασιλείας του Ερρίκου, η Γαλλία γνώρισε σημαντική ανάπτυξη και ευημερία στον τομέα της γεωργίας και του εμπορίου. Τα γαλλικά πλοία αναζήτησαν νέες πηγές πλούτου στα πέρατα του κόσμου και η Γαλλία απέκτησε καινούριες αποικίες στο Νέο Κόσμο.

Στις αρχές του 18^{ου} αιώνα, ο Λουδοβίκος ΙΕ΄ οδήγησε τη Γαλλία στον επταετή πόλεμο με την Αγγλία, με την ήττα της πρώτης. Το 1792 η Γαλλία ανακηρύχτηκε Δημοκρατία με βασιλιά το Λουδοβίκο ΙΣΤ΄, η βασιλεία του οποίου υπήρξε ταραχώδης. Η άνοδος της αστικής τάξης και η επίδραση του Διαφωτισμού ξεσήκωσαν τις λαϊκές μάζες εναντίον της μοναρχίας. Η

σκανδαλώδης ζωή των ευγενών, η κακή δημοσιονομική πολιτική και τα αλλόγιστα έξοδα της βασίλισσας Μαρίας Αντουανέτας ήταν τα κύρια αίτια της εξέγερσης των αστών που οδήγησαν στη Γαλλική Επανάσταση η οποία άλλαξε για πάντα την παγκόσμια ιστορία.

Το 1799 ανέλαβε τη διακυβέρνηση της Γαλλίας ο Ναπολέοντας Βοναπάρτης ο οποίος συνέταξε το Ναπολεόντειο Κώδικα που αποτελεί ακόμα και σήμερα το θεμέλιο του γαλλικού αστικού δικαίου. Μετά από την ήττα του στους Ναπολεόντειους πολέμους, το καθεστώς της χώρας πέρασε από πολλές αλλαγές.

Οι εξεγέρσεις των ασθενέστερων στρωμάτων το 1848, ανέτρεψαν το βασιλιά Λουδοβίκο-Φίλιππο Α΄ και ανακήρυξαν τη Β΄ Γαλλική Δημοκρατία. Η Γαλλία εγκαινίασε νέα περίοδο πολέμων με τους Ρώσους (1854-1856), τον Κριμαϊκό πόλεμο (1854-1855) και τον πόλεμο με τους Πρώσους (1870). Η Εθνοφρουρά του Παρισιού επαναστάτησε το 1871 και ακολούθησε η ανακήρυξη της Γ΄ Γαλλικής Δημοκρατίας το 1876.

Η Γαλλία υπήρξε ιδρυτικό μέλος της Αντάντ, πολέμησε κατά των Κεντρικών Δυνάμεων στον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο και με την Συνθήκη των Βερσαλλιών (1919) απέσπασε πολεμική αποζημίωση τεράστιου ύψους από τη Γερμανία. Με την έκρηξη του Β΄ Παγκόσμιου Πολέμου το 1939, η χώρα καταλήφθηκε από τους Γερμανούς και χωρίστηκε σε δύο στρατόπεδα. Αρχηγός του ελεύθερου τμήματος ήταν ο στρατηγός Πετέν ο οποίος συνθηκολόγησε με τους Γερμανούς. Στο τέλος του πολέμου η Γαλλία συμπεριλήφθηκε στις νικήτριες δυνάμεις.

Μετά την απελευθέρωση της Γαλλίας, ακολούθησε η Δ΄ Γαλλική Δημοκρατία η οποία χαρακτηρίστηκε από πολιτικές διαμάχες και πολέμους με τις αποικίες της. Ο πόλεμος της Ινδοκίνας κατέληξε στην ταπεινωτική ήττα των Γάλλων (1954), ενώ ο πόλεμος της Αλγερίας (1956-62) χώρισε τη Γαλλία σε δύο στρατόπεδα. Το 1968 ξέσπασαν στο Παρίσι εξεγέρσεις φοιτητών και εργατών με αποτέλεσμα την πτώση της κυβέρνησης.

Το 1958 ιδρύθηκε η Ε΄ Γαλλική Δημοκρατία που είναι η σημερινή κυβέρνηση και για πρώτη φορά στην ιστορία της χώρας, ο σοσιαλιστής Πρόεδρος Φρανσουά Μιτεράν και ο συντηρητικός Πρωθυπουργός Ζακ Σιράκ οι οποίοι προέρχονταν από διαφορετικούς πολιτικούς χώρους, αναγκάστηκαν να συνεργαστούν. Η Γαλλία υπήρξε ηγετικό στέλεχος του ΟΗΕ, της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ΝΑΤΟ.

4.18 ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Αναμφισβήτητη είναι η επίδραση του γαλλικού πολιτισμού στην Ευρώπη, αλλά και σε ολόκληρο τον πολιτισμένο κόσμο. Ξεκίνησε το Μεσαίωνα, με το Διαφωτισμό και τη Γαλλική Επανάσταση και συνεχίζεται μέχρι και σήμερα, στους τομείς της μουσικής, λογοτεχνίας, αρχιτεκτονικής, ζωγραφικής, του θεάτρου, του κινηματογράφου και φυσικά της γαστρονομίας.

ΜΟΥΣΙΚΗ

Η Γαλλία, εκτός από κέντρο της ευρωπαϊκής τέχνης θεωρείται και κέντρο της μουσικής. Έχει μια ευρεία ποικιλία λαϊκής μουσικής με επιρροές από τους μετανάστες της Αφρικής, της Λατινικής Αμερικής και της Ασίας. Στον τομέα της κλασικής μουσικής, η χώρα έχει πολλούς μεγάλους συνθέτες, ενώ η σύγχρονη ποπ μουσική και το γαλλικό hip-hop έχουν σημαντική άνοδο τα τελευταία χρόνια.

Η γαλλική μουσική ιστορία χρονολογείται από το 10^ο αιώνα με την ίδρυση της Σχολής της Παναγίας των Παρισίων και την εμφάνιση των τροβαδούρων. Μεταξύ του 10^{ου} και 13^{ου} αιώνα, οι ποιητές-συνθέτες άνθισαν στη Βόρεια Γαλλία, ενώ στο τέλος του 12^{ου} αιώνα γεννήθηκε ο μικρός ύμνος, μια μορφή τραγουδιού που αποδιδόταν από μουσικούς που ταξίδευαν. Κατά τη διάρκεια της Αναγέννησης, η Βουργουνδία έγινε ένα από σημαντικότερα κέντρα μουσικής ανάπτυξης.

Η κλασική μουσική είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη Γαλλία, με την ακμή της «κωμικής» και «σοβαρής» όπερας. Στα τέλη του 19ου αιώνα, πρωτοπόροι όπως οι Μπιζιέ, Μασενέ, Μπερλιόζ, Σανς, Ραβέλ, Πουλένκ και Ντεμυσύ, αναζωογόνησαν τη γαλλική μουσική και επηρέασαν πολλούς μεγάλους συνθέτες του εξωτερικού.

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Η Γαλλία είναι η πατρίδα ορισμένων από τους σημαντικότερους Ευρωπαίους στοχαστές και συγγραφείς. Στη διάρκεια του Μεσαίωνα, η γαλλική λογοτεχνία επηρεάστηκε από τις Σταυροφορίες. Δημιουργήθηκαν τα πρώτα μεγάλα επικά ποιήματα που υμνούσαν το πατριωτικό και θρησκευτικό ιδεώδες. Ακολούθησαν τα ιπποτικά μυθιστορήματα με θέματα από πολεμικές και ερωτικές περιπέτειες, η λυρική ποίηση και η αστική λογοτεχνία με σατιρικές και ηθικολογικές διαθέσεις.

Μετά την Αναγέννηση άνοιξαν καινούριοι δρόμοι στη φιλοσοφία, την ποίηση και την πεζογραφία. Ο 17^{ος} αιώνας σηματοδότησε το αποκορύφωμα της γαλλικής προσφοράς στα γράμματα και στις επιστήμες με τους φιλόσοφους Πασκάλ και Ντεκάρτ, τους δραματουργούς Κορνείν και Ρασίν και τον κωμικό θεατρικό συγγραφέα Μολιέρο. Άλλα εξέχοντα πνεύματα αυτής της περιόδου υπήρξαν ο Λαφονταίν με τους Μύθους του, ο ιστορικός Φενελόν και ο ποιητής Μπουαλό.

Ο 18^{ος} αιώνας χαρακτηρίστηκε από την επικράτηση του ορθολογισμού στον κοινωνικό και πολιτικό προβληματισμό. Σημαντικότεροι φιλόσοφοι ήταν ο Βολτέρος, ο Ζαν Ζακ Ρουσό και ο Μοντεσκιέ. Ο ρομαντισμός, ο νατουραλισμός, ο κλασικισμός και ο συμβολισμός ήταν τα κύρια ρεύματα του 19ου αιώνα. Οι ποιητές Μαλλαρμέ, Βερλαίν, Ριμπό και Μπωντλαίρ είναι οι αντιπρόσωποι του συμβολισμού, ενώ ο Μωπασάν, ο Ζολά, ο Φλωμπέρ και ο Ντουντέ εκπροσωπούν το νατουραλισμό στα μυθιστορήματά τους. Το γνήσιο ρομαντικό πνεύμα αντιπροσωπεύεται από τους πεζογράφους Σατωμπριάν, Μαντάμ ντε Σταέλ, Μπαλζάκ, Σταντάλ και Ουγκό και τον ποιητή Λαμαρτίνο.

Στις αρχές του 20^{ου} αιώνα δημιουργήθηκαν καινούρια καλλιτεχνικά ρεύματα στη Γαλλία με σπουδαιότερο το σουρεαλισμό. Στην ποίηση διακρίνονται ο Κλωντέλ, ο Απολιναίρ, ο Αραγκόν και ο Ελύάρ. Στην πεζογραφία ο Ρομέν Ρολάν, ο Φρανσουά Μωριάκ, ο Μαρσέλ Προύστ, ο Ανατόλ Φράνς και οι νεότεροι Ζαν Πωλ Σαρτρ και Αλμπέρ Καμύ. Ο Αντρέ Μαλρό και Αντρέ Ζιντ είναι άλλα δύο μεγάλα πνεύματα του αιώνα μας που ασχολήθηκαν με το μυθιστόρημα και τα πολιτικοκοινωνικά δοκίμια.

ΤΕΧΝΗ

Η καλλιτεχνική δραστηριότητα στη Γαλλία ξεκίνησε το 10^ο αιώνα. Η επίδραση της Αναγέννησης στην αρχιτεκτονική, εμφανίστηκε στη χώρα προς τα τέλη του 15^{ου} αιώνα, κάτω από την λάμψη της Φλωρεντίας και την επίδραση των ιταλικών καλλιτεχνικών κέντρων της περιόδου. Ωστόσο, παρουσίασε μεγάλη ακμή την εποχή του Μεσαίωνα με το γοτθικό ρυθμό ο οποίος συνεχίστηκε ως το τέλος του 16^{ου} αιώνα. Την ίδια περίοδο αναπτύχθηκε η τέχνη της μικρογραφίας και της γλυπτικής. Το 17^ο αιώνα εμφανίστηκε ο ρυθμός μπαρόκ που χαρακτηριζόταν από τα επιβλητικά, πολύπλοκα ανάγλυφα και την πολυτελή διακόσμηση (Βερσαλλίες).

Τα νέα κοινωνικά ρεύματα κατά το 18^ο αιώνα ήρθαν σε αντιπαράθεση με τον κλασικισμό του οποίου κύριο γνώρισμα ήταν η προσωπογραφία (Πάνθεον του Παρισιού). Το 19^ο αιώνα έκαναν την εμφάνισή τους οι πρώτες τάσεις υψηλής τεχνολογίας με ασφάλι, γυαλί και τσιμέντο με

αντιπροσωπευτική κατασκευή τον Πύργο του Άιφελ. Ταυτόχρονα, ο νατουραλισμός και ο λογοτεχνικός ρομαντισμός επηρέασαν τις τάσεις στις τέχνες. Ο 20^{ος} αιώνας είχε ανάμεικτες επιδράσεις στην αρχιτεκτονική και τη γλυπτική όπως ο κυβισμός, ο σουρεαλισμός και η αφηρημένη τέχνη.

Έντονες ήταν οι τάσεις της Αναγέννησης και στη γαλλική ζωγραφική στο τέλος του 16^{ου} αιώνα. Στη Γαλλία εγκαταστάθηκαν Ιταλοί ζωγράφοι οι οποίοι μετέδωσαν την τεχνοτροπία των σχολών της Σιένας και της Φλωρεντίας. Σημαντικοί Γάλλοι ζωγράφοι του 17^{ου} αιώνα ήταν ο Πουσέν, ο Λοραίν και ο Μπλανσάρ. Το 18^ο αιώνα σημειώθηκε έντονη επίδοση στην προσωπογραφία και έκανε την εμφάνιση του ο νεοκλασισμός, ο νατουραλισμός (Ντωμιέ, Ρουσσό) και ο ιμπρεσιονισμός ο οποίος κυριάρχησε μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αιώνα (Ντεγκά, Ρενουάρ, Μονέ, Βαν Γκογκ). Συγχρόνως παρουσιάστηκε το κίνημα του φοβισμού και του εξπρεσιονισμού.

Τη δεκαετία 1910-1920, ο Πικάσο έφερε επανάσταση στη ζωγραφική με τον κυβισμό και προετοίμασε το έδαφος για τα άλλα δύο κινήματα που κυριαρχούν ως και σήμερα στη γαλλική ζωγραφική, το ντανταϊσμό και την αφηρημένη τέχνη. Ο σουρεαλισμός είναι το ρεύμα που εμφανίστηκε τη δεκαετία 1925-1935 και θεωρείται εξέλιξη της αφηρημένης τέχνης με κυριότερους αντιπροσώπους τους Σαγκάλ, Μιρό και Ταγκύ.

ΘΕΑΤΡΟ – ΚΙΝΗΜΑΤΟΓΡΑΦΟΣ

Ο κινηματογράφος έκανε τα πρώτα του βήματα στη Γαλλία με τους αδερφούς Λυμιέρ οι οποίοι κατασκεύασαν την πρώτη φορητή συσκευή κινηματογράφου και δημιούργησαν την πρώτη τους ταινία το 1895. Το 1911, ο Γάλλος Ζορζ Μελιέ ήταν ο πρώτος κινηματογραφιστής που χρησιμοποίησε την διαθέσιμη τεχνική της εποχής με σκοπό την παραγωγή ταινιών κάτω από όρους τέχνης. Ο γαλλικός κινηματογράφος ανέδειξε ικανούς σκηνοθέτες όπως οι Ρενουάρ, Κλουζό, Κλεμάν κ.ά. Ακόμα πιο καταλυτική ήταν η επέλαση του κινήματος «Nouvelle vague» (νέο κύμα) με κυριότερους δημιουργούς τους Γκοντάρ, Τριφό, Ρενέ, καθώς και της νέας κωμωδίας με τον Ζακ-Τατί αλλά κυρίως τον Πιέρ Ετέξ.

Η δραματική τέχνη αναπτύχθηκε στη Γαλλία κατά τη διάρκεια του 14^{ου}-15^{ου} αιώνα και εμπνεύστηκε κυρίως από θρησκευτικά θέματα παρμένα επί το πλείστον από την Αγία Γραφή. Την ίδια εποχή εμφανίστηκαν οι ηθογραφικές κωμωδίες, εμφανώς επηρεασμένες από το ιταλικό θέατρο. Το 18^ο αιώνα, στο γαλλικό θέατρο διακρίθηκαν οι Μπωμαρσαί, Μαριμπό και Γκρεσέ, ενώ το 19^ο αιώνα η ρομαντική επανάσταση ξέσπασε στο θέατρο. Τον 20^ο αιώνα, ο γάλλος φιλόσοφος Σαρτρ δημιούργησε σημαντικά θεατρικά έργα. Το θέατρο με τη σχολή του

«παραλόγου» ανέδειξε αξιόλογα talenta όπως οι Μπέκετ, Ιονέσκο, Ζαν Ανούιγ, Κοκτό. Σημαντικός θεατρικός συγγραφέας ήταν επίσης ο Αλέξανδρος Δουμάς με πληθώρα γνωστών έργων όπως «Οι τρεις Σωματοφύλακες», «Το Σιδηρούν Προσωπείον», κ.α.

ΓΑΣΤΡΟΝΟΜΙΑ

Αναμφισβήτητα, ένας από τους μέγιστους θησαυρούς της σύγχρονης Γαλλίας είναι η πλούσια κουζίνα η οποία θεωρείται από τις εκλεκτότερες στην Ευρώπη. Η μαγειρική και το φαγητό αποτελούν αναπόσπαστο κομμάτι της γαλλικής κουλτούρας και του γαλλικού τρόπου ζωής και ποικίλουν από περιοχή σε περιοχή. Οι μαγειρικές παραδόσεις έχουν αναπτυχθεί κατά τη διάρκεια των αιώνων, βασίζοντας την επιτυχία τους στη χρήση των φρέσκων συστατικών και στη μαεστρία των γάλλων αρχιμαγείρων οι οποίοι συνεισφέρουν στον πολιτισμό της χώρας. Η εθνική κουζίνα αναπτύχθηκε πρώτιστα στην πόλη του Παρισιού το 16^ο αιώνα και διαδόθηκε σε ολόκληρη τη Γαλλία και στο εξωτερικό, επιτυγχάνοντας να διατηρήσει το προβάδισμα στο διεθνή γαστρονομικό χάρτη. Δεν είναι τυχαίο ότι οι γαλλικές λέξεις «μενού», «σεφ», «μετρ» που αναφέρονται στη μαγειρική τέχνη, υιοθετήθηκαν αμέσως από όλους τους αλλοεθνείς λαούς.

Πολλά και ενδιαφέροντα είναι τα γαλλικά ορεκτικά, από τα περιβόητα φουά γκρα, μέχρι τις άκρως πολυποικίλες σαλάτες, τις ποικιλίες τυριών (καμαμπέρ, ροκφόρ, κομτέ, μπρι) και παντός είδους κροκέτες. Η γαλλική κουζίνα διαθέτει πάντα λαχανικά και φρούτα εποχής, πουλερικά, πάπια, γαλοπούλα και λιγότερο βοδινό, χοιρινό κρέας και φρέσκο ψάρι. Οι τρούφες και ταμανιτάρια δίνουν λεπτούς τόνους στο φαγητό, ενώ η χρήση καρυκευμάτων και μπαχαρικών αναδεικνύει τις φυσικές γεύσεις των τροφών. Κάποια από τα κύρια πιάτα του γαλλικού μενού με διεθνή απήχηση, είναι τα σουφλέ με τυρί, λαχανικά, κιμά και οι αλμυρές κρέπες. Όσον αφορά το επιδόρπιο, υπάρχει επίσης μεγάλη ποικιλία σε υλικά και συνταγές, όπως κισ λορέν, μηλόπιτα, τάρτες και μους σοκολάτας.

Απαραίτητος συνοδός σε όλα αυτά τα εδέσματα είναι τα γαλλικά κρασιά τα οποία αποτελούν απαραίτητη συνιστώσα του γαλλικού πολιτισμού και θεωρούνται από τα καλύτερα στον κόσμο. Προέρχονται από τα διάσημα αμπέλια του Μπορντό και της Βουργουνδίας, από γνωστές γαλλικές ποικιλίες, όπως merlot, pinot noir, sauvignon blanc, champagne, bordeaux, κ.ά.

4.19 ΟΙ ΤΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΓΑΛΛΙΑ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

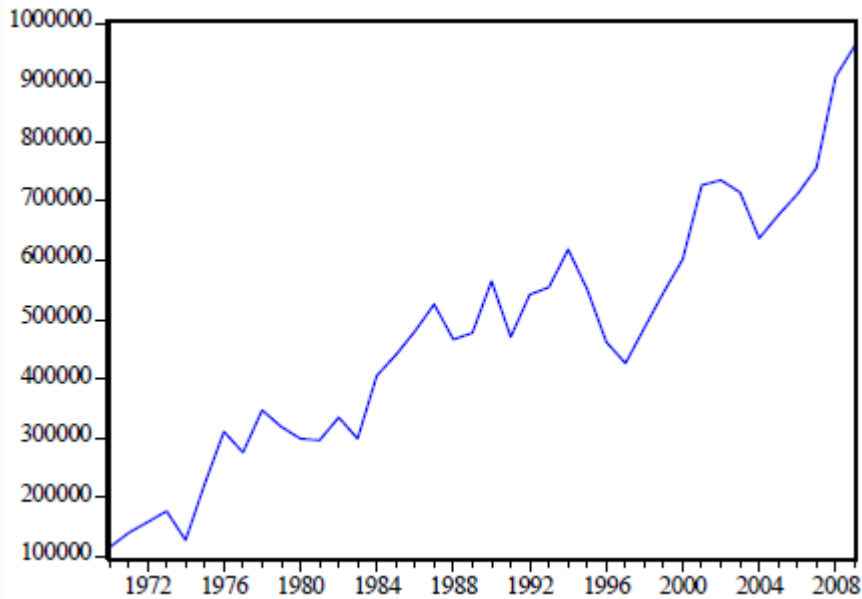
Η γαλλική αγορά έχει ιδιαίτερη σημασία για τη χώρα μας καθώς «γοητεύεται» από τον ήλιο και τη θάλασσα, αλλά και από άλλες μορφές τουρισμού, όπως ο πολιτιστικός, ο ιαματικός και ο γαστρονομικός. Η Ελλάδα δέχεται τα τελευταία χρόνια, σε ετήσια βάση, 700.000-750.000 Γάλλους επισκέπτες κατέχοντας τη 10^η θέση στις προτιμήσεις των Γάλλων ταξιδιωτών. Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός πως κάθε χρόνο αυξάνεται κατά 10% το ποσοστό των Γάλλων που φεύγει από τον εσωτερικό τουρισμό και επισκέπτεται κάποια ξένη χώρα.

Όσον αφορά το ταξιδιωτικό προφίλ, οι Γάλλοι τουρίστες που επισκέπτονται την Ελλάδα πραγματοποιούν κατά μέσο όρο 6 αεροπορικά ταξίδια το χρόνο, για επαγγελματικούς ή προσωπικούς λόγους, μεμονωμένα ή με οργανωμένες ομάδες. Το 78% των τουριστών κατέχει υψηλό επίπεδο εκπαίδευσης, ενώ οι Γάλλοι τουρίστες φαίνεται να έχουν το υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο με ποσοστό 81%. Ο μέσος όρος ηλικίας των εισερχόμενων Γάλλων επισκεπτών είναι τα 43 χρόνια και η πλειοψηφία είναι γυναίκες. Οι Γάλλοι φαίνονται να δαπανούν το μικρότερο ποσό σε αγορές στο αεροδρόμιο της Αθήνας (καφετέριες, εστιατόρια, καταστήματα) συγκριτικά με τουρίστες που προέρχονται από άλλες χώρες.

Οι κρατήσεις των εισιτηρίων των Γάλλων τουριστών γίνονται κυρίως μέσω ταξιδιωτικών πρακτόρων ή μέσω των Tour Operators καλύπτοντας κατά μέσο όρο το 91% των κρατήσεων. Σε επίπεδο προγραμματισμού των διακοπών τους, οι Γάλλοι κάνουν τις κρατήσεις τους περίπου 39 ημέρες πριν από την αναχώρησή τους με ποσοστό 94%, το υψηλότερο σε όλη την Ευρώπη. Μόλις το 4% των επισκεπτών έχει απευθείας επαφή με την αεροπορική εταιρεία για το κλείσιμο του ταξιδιού.

Το Internet ως μέσο κράτησης των εισιτηρίων στη Γαλλία κυμαίνεται στο 4%, παρουσιάζοντας αύξηση τα τελευταία χρόνια, δίνοντας ταυτόχρονα πληροφόρηση στον τουρίστα για διάφορα θέματα σχετικά με τη χώρα προορισμού, τα τουριστικά δικαιώματα κλπ. Το ενδιαφέρον των Γάλλων επισκεπτών εστιάζεται κατ' εξοχήν στην Κρήτη, στις Κυκλάδες, στην Πελοπόννησο, στην Αθήνα και στα Μετέωρα.

Διάγραμμα 4.19Α Τουριστικές αφίξεις από την Γαλλία, 1970-2009

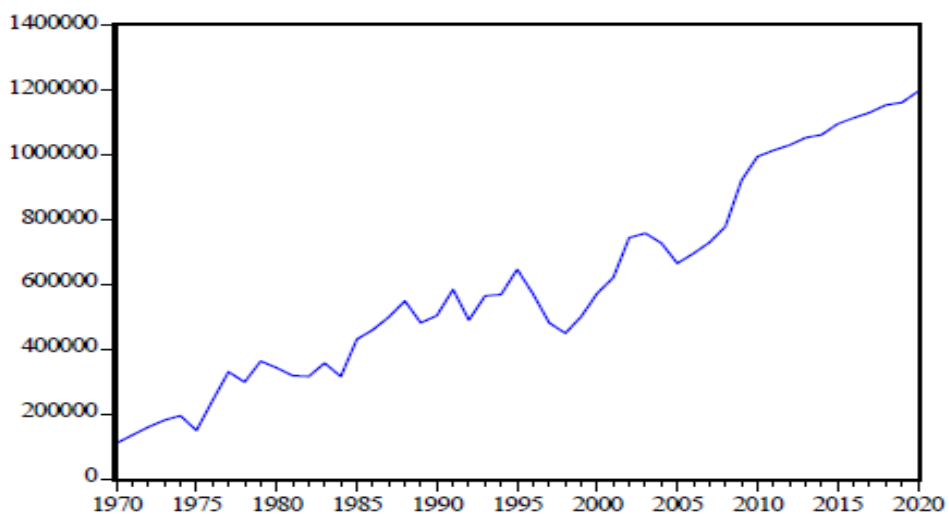

Πίνακας 4.19 Δαπάνες Γάλλων τουριστών και διάρκεια ταξιδιού ανά έτος

Έτος	Σύνολο Δαπανών (εκατ. €)	Ποσοστό επί του Συνόλου των δαπανών	Δαπάνη ανά Ταξίδι (€)	Δαπάνη ανά Διανυκτέρευση	Διάρκεια Ταξιδιού (μέρες)
2003	652	6,86	721,95	66,39	10,87
2004	473	4,57	719,63	69,86	10,30
2005	617	5,75	819,07	79,81	10,26
2006	574	5,05	749,42	75,94	9,87
2007	718	6,34	766,27	74,22	10,32
2008	778	6,69	863,23	84,80	10,18

Πηγή: Έρευνα Συνόρων, Τράπεζα της Ελλάδος

Διάγραμμα 4.19Β Προβλέψεις για τις γαλλικές αφίξεις 2010-2020

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΙΤΑΛΙΑΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ ΕΩΣ ΤΙΣ ΜΕΡΕΣ ΜΑΣ

5

5.1 Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΑΠΟΙΚΙΩΝ ΣΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Από τα πανάρχαια χρόνια ο ελληνισμός χωρίζεται στον ελλαδικό ελληνισμό και στον ελληνισμό της διασποράς. Ο εξωελλαδικός ελληνισμός δημιουργήθηκε με τις πόλεις που ιδρύθηκαν από ομάδες Ελλήνων κατά το 10^ο αιώνα π. Χ., όταν άρχισαν να κινούνται έξω από τον ελλαδικό χώρο, πρώτα ανατολικά, στη συνέχεια βορειοανατολικά και κατόπιν δυτικά και νοτιοδυτικά. Έτσι συστάθηκαν οι αποικίες οι οποίες αποτέλεσαν βάσεις για περαιτέρω εξάπλωση του ελληνικού στοιχείου. Με την πάροδο του χρόνου οι Έλληνες των αποικιών έγιναν γηγενείς κάτοικοι των περιοχών όπου εγκαταστάθηκαν.

Η αρχαία Ελλάδα δικαίως θεωρείται ο θεμέλιος λίθος του δυτικού πολιτισμού, καθώς επηρέασε σημαντικά τη ρωμαϊκή αυτοκρατορία που διέδωσε τον ελληνορωμαϊκό πολιτισμό σε πολλές περιοχές της επικράτειάς της. Ο πολιτισμός των αρχαίων Ελλήνων άσκησε σημαντικές επιρροές στη γλώσσα, την πολιτική, τη φιλοσοφία, την επιστήμη και τις τέχνες, ιδίως κατά την περίοδο της Αναγέννησης στη Δυτική Ευρώπη, αλλά και κατά τις κλασικιστικές περιόδους το 18^ο και 19^ο αιώνα σε ολόκληρη την Ευρώπη. Οι αρχαίοι Έλληνες είχαν πάντα μαζί τους την εστία (την ιερή φωτιά) και τα οστά των προγόνων τους στις νέες αποικίες που ίδρυσαν.

Σύμφωνα με την αρχαίους ελληνικούς μύθους, οι Αρκάδες ήταν οι πρώτοι έποικοι της Ιταλίας και θεωρούνται πρόγονοι των αρχαίων και των σύγχρονων Ιταλών. Η ιστορία ξεκινάει πριν από 3.500 χρόνια, με την άφιξη των Μυκηναίων στην Απουλία, στα παράλια του κόλπου του Τάραντα και στο νησί Βιβάρρα και τη ραγδαία εξάπλωσή τους στο χώρο της νότιας Ιταλίας. Τα αμέσως επόμενα χρόνια, μεγάλος αριθμός αποίκων καταφτάνει στη νότια Ιταλία και η περιοχή αυτή αποκαλείται «Μεγάλη Ελλάδα».

Αυτή η διαδικασία του έντονου αποικισμού κράτησε από το πρώτο μισό του 8^{ου} ως τον 5^ο π.Χ. αιώνα. Έλληνες έμποροι και αποφασισμένες ομάδες αποίκων εγκατέλειψαν την πατρίδα τους για να εγκατασταθούν κυρίως στους χώρους των ακτών της δυτικής Μεσογείου. Το 560 π.Χ. Φωκαείς ίδρυσαν την Αλαλία στην Κορσική, την Κάλαρι και την Ολβία στη Σαρδηνία. Το 688 π.Χ. Κρήτες και Ρόδιοι έκτισαν την πρώτη ελληνική αποικία στα νότια παράλια της Σικελίας και την ονόμασαν Γέλα. Οι σπουδαιότερες από τις ελληνικές αποικίες της ανατολικής ακτής της Σικελίας ήταν η Κτάνη, οι Λεοντίνοι και οι Συρακούσες.

Το 735 π.Χ., οι Χαλκιδείς κατέφτασαν στο νησί Πιθηκούσα και ίδρυσαν την Κύμη στον κόλπο της Νεάπολης. Από τις πρώτες αποικίες είναι εκείνες στην Ταρσό και στην Αλ Μίνα το 800 π.Χ. λόγω της έντονης ζήτησης σιδήρου από τα ελληνικά εργαστήρια. Μεγαρείς μετανάστες ίδρυσαν στη Σικελία το 727 π.Χ. τα Μέγαρα. Το 733 π.Χ. ιδρύθηκε η Νάξος, αρχαιότερη ελληνική αποικία σε σικελικό έδαφος και λίγο αργότερα, οι τρεις πρώτες ελληνικές αποικίες σε παράλια του κόλπου του Τάραντος, ο Κρότων, η Σύβαρις και ο Τάραντας. Οι κυριότερες αποικίες στην περιοχή της Καλαβρίας και της Απουλίας ήταν η Ποσειδωνία, η Ελέα, η Μέδμα, το Ρήγιο, οι Λοκροί, το Σκυλλάκιο, ο Κρότωνας, η Σύβαρις, η Ηράκλεια, το Μεταπόντιο, ο Τάραντας κ.ά.

Τα αίτια αναζήτησης αποικιών για τους Έλληνες ήταν η εξασφάλιση των εξαγωγών χειροτεχνικών προϊόντων, η αναζήτηση νέων αγαθών και πρώτων υλών, οι εισαγωγές γεωργικών προϊόντων αλλά και οι πολιτικές και κοινωνικές διαμάχες στις πόλεις της Ελλάδας. Στην περιοχή της «Μεγάλης Ελλάδας» στη νότια Ιταλία, οι κάτοικοι μιλούσαν τη γλώσσα «Γρίκο» που αποτελούσε συνδυασμό των αρχαίων ελληνικών με τα ιταλικά και γι' αυτό ονομάστηκαν Γκρεκάνοι. Η σταδιακή όμως υποχώρηση της ελληνικής γλώσσας έναντι της ιταλικής και οι παρεμβάσεις της Καθολικής Εκκλησίας, επέφεραν την απομόνωση των ελληνικών πληθυσμών και την τελική παρακμή τους στο τέλος του 16^{ου} αιώνα. Οι κάτοικοι των ελληνόφωνων χωριών έχασαν με βίαιο τρόπο τη θρησκευτική τους αυτονομία.

Οι ελληνικές πόλεις της Ιταλίας και της Σικελίας εξελίχθηκαν σε πνευματικά κέντρα, με αξιόλογη οικονομική άνθηση η οποία συχνά ξεπερνούσε αυτή των ιταλικών πόλεων. Από τις μητροπολιτικές πόλεις οι άποικοι εισήγαγαν την ουσιαστική εμπειρία μιας τακτοποιημένης πολιτείας, αλφάβητο, νομοθεσία, κανονισμούς διοίκησης και πολιτιστική υπεροχή απέναντι στους ντόπιους πληθυσμούς, επηρεάζοντάς τους αισθητά.

Ο αποικισμός της νότιας Ιταλίας συνεχίστηκε από τους Έλληνες από το 15^ο έως και το 17^ο αιώνα καθώς η χώρα βρίσκεται πολύ κοντά στον ελληνικό χώρο, πιο κοντά από κάθε άλλη χώρα της χριστιανικής Δύσης. Μετά την άλωση της Πόλης και κατά την περίοδο της τουρκοκρατίας, λόγιοι και μέλη επιφανών βυζαντινών οικογενειών, ανώνυμοι μισθοφόροι, αστικοί και αγροτικοί πληθυσμοί μετανάστευσαν στην Ιταλία για να ξεφύγουν από την τουρκική εξουσία. Το χωριό Καργκέζε στην Κορσική, ιδρύθηκε από Μανιάτες φυγάδες που θέλησαν να σωθούν από τον τουρκικό ζυγό.

Οι βυζαντινοί λόγιοι εγκαταστάθηκαν στην Ιταλία γιατί γνώριζαν ότι εκεί θα μπορούσαν να εργαστούν πνευματικά ή να διδάξουν ελληνικά στα πανεπιστήμια της Φλωρεντίας, του Μιλάνο και της Ρώμης. Έφεραν μαζί τους αρχαία ελληνικά χειρόγραφα, τα αντέγραψαν και τα

μετέφρασαν στα ιταλικά. Η ελληνική παροιμία αναπτύχθηκε κατά κύριο λόγο στην πόλη της Νάπολης.

Από το 18^ο αιώνα και μετά, οι Έλληνες μεταναστεύουν σε λιμάνια της ιταλικής χερσονήσου για να ασχοληθούν κυρίως με το εμπόριο. Οι περισσότεροι κατάγονται από την Ήπειρο, την κεντρική Ελλάδα, τα Ιόνια νησιά, την Πελοπόννησο, τα Δωδεκάνησα, το ανατολικό Αιγαίο και την Κρήτη.

Σύμφωνα με έρευνα που έγινε από το "Ευρωπαϊκό Γραφείο για τις «Λιγότερο Χρησιμοποιούμενες Γλώσσες», 10.000-12.000 άνθρωποι μιλούν την ελληνική διάλεκτο "γκρεκάνικο" στα ελληνόφωνα χωριά της Απουλίας και της Καλαβρίας στη Νότια Ιταλία. Τα χωριά της Απουλίας είναι η Καλημέρα, το Καστρινιάνο Ντέι Γκρέτσι, το Κοριλιάνο, το Μαρτινιάνο, το Σολέτο, η Στερνατιά και το Τζολίνο, ενώ της Καλαβρίας είναι το Βούα, το Ροχούδι, το Βουνί, το Γκαλλισανό, το Κοντοφούρι και η Αμυνταλία.

Το τοπικό σύνταγμα ρυθμίζει νόμιμα τη χρήση της γλώσσας από την ελληνόφωνη μειονότητα. Σε κάποια σχολεία των δύο περιοχών διδάσκονται τα ελληνικά από το 1978, ενώ οργανώνονται μαθήματα ελληνικής γλώσσας για όσους κατοίκους το επιθυμούν. Μερικοί τοπικοί ραδιοφωνικοί σταθμοί μεταδίδουν κάπου-κάπου ελληνικές εκπομπές και εκδίδονται δύο εφημερίδες στα ελληνικά με την οικονομική βοήθεια της τοπικής αυτοδιοίκησης. Διαδομένη είναι η ελληνική μουσική, ενώ διάφορα ερασιτεχνικά θεατρικά συγκροτήματα δίνουν παραστάσεις στα ελληνικά.

Η επιθυμία για την αναβίωση της ιδιαίτερης γλωσσικής και πολιτιστικής κληρονομιάς των Ελλήνων της Ιταλίας έγινε εντονότερη τα τελευταία χρόνια. Πρόσφατα μάλιστα υπεγράφη συμφωνία ανάμεσα στα ελληνόφωνα χωριά για την προώθηση μιας κοινής πολιτιστικής ταυτότητας. Αυτοί οι ελληνικοί θύλακοι, που επιμένουν σε πείσμα του χρόνου να διατηρούνται, αποτελούν αδιάφευστα κριτήρια του ιστορικού βάθους και της αδιαμφισβήτητης συνεχούς ελληνικής πολιτιστικής παρουσίας στη Μεγάλη Ελλάδα.

5.2 Ο ΕΛΛΗΝΟΡΩΜΑΙΚΟΣ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ

Η αυτονομία και η δυναμική πολιτική δραστηριότητα των ελληνικών πόλεων - κρατών έπαψε με τις κατακτήσεις του Μεγάλου Αλεξάνδρου (334 - 323 π.Χ) και την ίδρυση μιας ελληνικής αυτοκρατορίας. Εντωμεταξύ η Ρώμη μεταμορφώθηκε από μια ασήμαντη ετρουσική πόλη τον 7^ο αιώνα π.Χ, σε ευημερούσα πολιτεία κατά τη διάρκεια του 5^{ου} και 4^{ου} αιώνα π.Χ. Η εξωτερική πολιτική και η μεγάλη στρατιωτική δύναμη που απέκτησε, της επέτρεψε να επέμβει στις

ελληνικές υποθέσεις κατά τη διάρκεια του Β΄ Μακεδονικού Πολέμου (200 - 197). Τα επόμενα 150 χρόνια, η Ρώμη επέκτεινε την επίδρασή της σε αρκετές ελληνικές περιοχές. Όταν πέθανε ο Ιούλιος Καίσαρ το 444 π.Χ., η Ρώμη είχε αποκτήσει τον έλεγχο ολόκληρης ουσιαστικά της Μεσογειακής λεκάνης, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, της Μικράς Ασίας και της Βόρειας Αφρικής.

Στην ίδια τη Ρώμη υπήρχε ελληνική κοινότητα ήδη από το 2^ο αιώνα π.Χ., και η διγλωσσία ήταν διαδεδομένη στις ανώτερες ρωμαϊκές τάξεις. Από τον 3^ο αιώνα π.Χ., η Ρώμη κατά τη διάρκεια της επέκτασής της στην ιταλική χερσόνησο, δημιούργησε τις πρώτες επαφές με τον πολιτισμό της Μεγάλης Ελλάδας. Με την πάροδο του χρόνου ο ελληνικός πολιτισμός αντικατέστησε την ετρουσκική επιρροή και άσκησε βαθύτατη επίδραση στην εξέλιξη της ρωμαϊκής τέχνης. Οι αμφίδρομες πολύχρονες πολιτισμικές επιδράσεις των λαών της ιταλικής χερσονήσου, κυρίως των Ελλήνων της Κάτω Ιταλίας και της Σικελίας στις παραδόσεις και τα ήθη των Ρωμαίων, συντέλεσαν στη διαμόρφωση ενός πολυδιάστατου καλλιτεχνικού, πνευματικού και θρησκευτικού φαινομένου, γνωστού ως ελληνορωμαϊκού πολιτισμού.

Μετά την κατάκτηση της Ελλάδας, πολλοί Έλληνες αιχμάλωτοι μεταφέρθηκαν στη Ρώμη. Κατ' αυτό το τρόπο, οι Ρωμαίοι γνώρισαν τον πολιτισμό των Ελλήνων, τους μεγαλοπρεπείς ναούς, τα αγάλματα των θεών και των ηρώων, τις τοπικές και πανελλήνιες γιορτές, τη μεγάλη πρόοδο στα γράμματα (φιλοσοφία, μαθηματικά, γεωμετρία, λογοτεχνία) αλλά και τους μεγάλους δασκάλους, την ανάπτυξη των τεχνών (αρχιτεκτονική, γλυπτική, ζωγραφική, μουσική) καθώς και τους κορυφαίους Έλληνες δημιουργούς.

Ο ρωμαϊκός λαός γοητεύτηκε από τον ελληνικό πολιτισμό. Άλλαξε την αρχική σκληρή στάση του απέναντι στους κατακτημένους Έλληνες και μιμήθηκε τον τρόπο ζωής τους. Άρχισε να μιλά και να γράφει την ελληνική γλώσσα, να ζει και να διασκεδάζει σύμφωνα με τα ελληνικά έθιμα, να συμμετέχει στις ελληνικές θρησκευτικές τελετές, να παίζει στα θέατρα ελληνικές τραγωδίες και κωμωδίες, να μελετά τους αρχαίους Έλληνες φιλοσόφους, να χτίζει τα σπίτια του με ελληνικά σχέδια και να τα στολίζει με ελληνικά αγάλματα και αγγεία. Οι πλούσιοι Ρωμαίοι έπαιρναν στα σπίτια τους Έλληνες δασκάλους για να διδάξουν τα παιδιά τους ή τα έστελναν στην Ελλάδα για να σπουδάσουν. Επέτρεπαν επίσης σε Έλληνες να παίρνουν δημόσια αξιώματα στη ρωμαϊκή αυτοκρατορία γιατί πίστευαν ότι θα ωφεληθούν από τις γνώσεις και τις ικανότητές τους.

Όσο όμως οι Ρωμαίοι γνώριζαν βαθύτερα τον ελληνικό πολιτισμό, τόσο αισθάνονταν την ανάγκη να μάθουν την ελληνική γλώσσα. Πρώτα την έμαθαν οι πιο μορφωμένοι, ενώ αργότερα η ανάγκη αυτή επεκτάθηκε, γεγονός που προκάλεσε πολλές αντιδράσεις στην τοπική κοινωνία.

Η ελληνική επίδραση στη λατινική γλώσσα έφερε ολοκληρωτική ανανέωση στη λογοτεχνία, στη φιλοσοφία και στη ρητορική. Η ελληνική ήταν η γλώσσα της λογοτεχνίας και της επιστήμης, ενώ η λατινική γλώσσα εμφανίζεται γεμάτη από ελληνικά λεξικογραφικά στοιχεία.

Η πρώτη λατινική λογοτεχνία ήταν μετάφραση της ελληνικής ή γραμμένη στην ελληνική γλώσσα στην οποία εξακολούθησαν να γράφουν μετέπειτα οι Ρωμαίοι συγγραφείς. Όταν εμφανίστηκε η νέα λατινική λογοτεχνία, βεβαίως είχε πρωτότυπα χαρακτηριστικά, αλλά από μία άποψη αποτελούσε συνέχεια της ελληνικής. Ακόμη και οι νέοι νόμοι, στην πλειοψηφία τους συντάχθηκαν στην ελληνική γλώσσα προκειμένου να είναι κατανοητοί από όλους. Η Ρωμαϊκή Αυτοκρατορία έγινε συνεπώς, δίγλωσση. Στη Δύση, η ελληνική ήταν ταυτόχρονα η γλώσσα των μεταναστών των κατώτερων τάξεων και η δεύτερη γλώσσα της λόγιας κοινωνίας. Στην Ανατολή μιλιόταν από τις υψηλές τάξεις. Η λατινική διατηρούσε κάποιους διοικητικούς επίσημους θύλακες που έχασε κατά τη βυζαντινή εποχή.

Η αρχαία ελληνική ποίηση, η πεζογραφία, η ρητορική και η φιλοσοφία θεωρούνταν στα χρόνια της αυτοκρατορίας απαραίτητο εφόδιο για τη μόρφωση της αριστοκρατίας. Οι σημαντικότερες φιλοσοφικές κατευθύνσεις των αρχαίων Ελλήνων, η πυθαγόρεια, η πλατωνική, η αριστοτελική, η επικούρεια, η στωική και η κυνική φιλοσοφία επηρέασαν την πνευματική ζωή της Ρώμης.

Η λογική και η ρητορική ήταν σημαντικές στα δικαστήρια και τον πολιτικό στίβο, ενώ η επικούρεια και η στωική φιλοσοφία αντιμετώπιζαν επείγοντα ηθικά και θρησκευτικά ζητήματα. Η φυσική φιλοσοφία που γνώρισαν οι Ρωμαίοι ήταν μια περιορισμένη και εκλαϊκευμένη εκδοχή των ελληνικών επιτευγμάτων. Στην πραγματικότητα, η ρωμαϊκή αριστοκρατία θεωρούσε τη μάθηση, εκτός από ζητήματα σαφώς ωφελιμιστικά, ως δραστηριότητα που ανήκει στον ελεύθερο χρόνο.

Η άρχουσα τάξη της Ρώμης έδειξε ξεχωριστό ενδιαφέρον για τον ελληνικό φιλοσοφικό στοχασμό, πιο πολύ τον πολιτικό, αλλά και τα δίκαια των ελληνικών πόλεων - κρατών και των ελληνιστικών κρατών. Οι Έλληνες προηγήθηκαν στην αντιμετώπιση προβλημάτων πολιτειακής οργάνωσης και στη διατύπωση δικαιοκίνων συστημάτων. Για το λόγο αυτό οι Ρωμαίοι θέλησαν να επωφεληθούν από την εμπειρία τους και από τη θεωρητική τους σκέψη. Έννοιες, όπως η επιείκεια και η φιλανθρωπία, μέθοδοι, θεσμοί και κανόνες δικαίου διείσδυσαν στο ρωμαϊκό δίκαιο από τα κείμενα των Ελλήνων ρητόρων όπως του Δημοσθένη, και φιλοσόφων όπως του Αριστοτέλη, από τη νομοθεσία των ελληνιστικών κρατών και από τις ελληνικές ρητορικές σχολές όπως της Ρόδου, στις οποίες φοίτησαν μέλη της ρωμαϊκής ελίτ.

Οι Ρωμαίοι κατά τη διάρκεια της σταδιακής επικράτησής τους στη νότια Ιταλία και στα ελληνιστικά βασίλεια μετέφεραν έργα τέχνης στη Ρώμη και σε άλλες ιταλικές πόλεις, τα περισσότερα από τα οποία ήταν προϊόντα λεηλασιών. Υπό την επήρεια της γοητείας που οι δημιουργίες αυτές ασκούσαν στα ανώτερα κοινωνικά στρώματα, οι Ρωμαίοι επιδόθηκαν με ζήλο στην αντιγραφή τους. Μολονότι η πιστότητα και η ποιότητα της αντιγραφής ποικίλλουν κατά περίπτωση, τα ρωμαϊκά αυτά έργα έχουν αποδειχτεί ιδιαίτερα σημαντικά για την ιστορία της ελληνικής τέχνης, αφού ένας πολύ σημαντικός αριθμός αρχαϊκών, κλασικών και ελληνιστικών αγαλμάτων είναι σήμερα γνωστός από ρωμαϊκά αντίγραφα.

Η ιδιαιτερότητα της ελληνορωμαϊκής τέχνης έγκειται στη γόνιμη σύζευξη μορφολογικών στοιχείων και εκφραστικών τάσεων, τόσο ελληνικών όσο και ρωμαϊκών. Οι Έλληνες καλλιτέχνες μέσα από τα έργα τους μπόρεσαν, όχι μόνο να αποδώσουν τη δυναμική των καλλιτεχνικών ρευμάτων της εποχής τους, αλλά ταυτόχρονα να αναδείξουν την τεχνοτροπική παράδοση της πατρίδας τους, να αποδείξουν τις ικανότητές τους και να εκφράσουν τις προσωπικές τους ευαισθησίες.

Στην αρχιτεκτονική, οι Ρωμαίοι πήραν τους ρυθμούς απευθείας από την ελληνική παράδοση, μεταβάλλοντας ελάχιστα τη μορφή τους. Στη γλυπτική ακολουθήθηκε η ελληνική τεχνοτροπία. Οι Ρωμαίοι γλύπτες όμως προτιμούσαν να παριστάνουν τα σώματα ντυμένα. Αλλά και στη ζωγραφική εύκολα διακρίνονται οι ελληνικές επιδράσεις τόσο στην έκφραση όσο και στη θεματική. Η τοιχογραφία είχε μεγάλη διάδοση στη Ρώμη και αναπαρήγαγε τα εικονογραφικά σχέδια των μεγάλων Ελλήνων καλλιτεχνών, επαναλαμβάνοντας συχνά, με σημαντικές τεχνικές τελειοποιήσεις αλλά χωρίς πρωτοτυπία, τα θέματα έμπνευσης που επικρατούσαν στη μυθολογία.

Η συμβολή των Ελλήνων τεχνιτών στην κατεργασία πολύτιμων λίθων και μετάλλων υπήρξε καθοριστική στην εξέλιξη όλων των μορφών της ρωμαϊκής μικροτεχνίας: της σφραγιδολιθίας, της νομισματοποιίας, της αργυροχοΐας, της χρυσοχοΐας, της κοσμηματοτεχνίας και της υαλουργίας. Στο τέλος της δημοκρατικής περιόδου, πολλοί Έλληνες τεχνίτες εγκαταστάθηκαν στη Ρώμη προκειμένου να καλύψουν τις όλο και περισσότερο αυξανόμενες ανάγκες των ανώτερων κοινωνικών τάξεων για έργα τέχνης, κυρίως όμως για τα αντικείμενα ελληνιστικής τεχνοτροπίας.

Επίσημο χαρακτήρα είχαν οι κειμήλιες πλάκες από πολύτιμους ή ημιπολύτιμους λίθους όπως ινδικό σαρδόνυχα και κυανό γυαλί, ή από μέταλλο, που αναπαρίσταναν τις νίκες και τους θριάμβους των αυτοκρατόρων, τα πορτρέτα των μελών της αυτοκρατορικής οικογένειας και σκηνές από τη μυθολογία. Οι σφραγιδόλιθοι ήταν πολύτιμα δώρα που ανταλλάσσονταν μεταξύ

των μελών των ανώτερων κοινωνικών στρωμάτων της Ρώμης. Συνήθως, κατασκευάζονταν από τους ίδιους τεχνίτες που έφτιαχναν τα νομίσματα της όψιμης Δημοκρατικής περιόδου, με τα οποία είχαν εξάλλου πολλές τεχνοτροπικές ομοιότητες.

Αναμνηστικά δώρα ήταν τα περίφημα αργυρά αγγεία (κάλυκες, σκύφοι, κάνθαροι και δίσκοι) διακοσμημένα με φυτικά μοτίβα και μυθολογικές παραστάσεις, όπου συχνά το ρόλο των μυθικών προσώπων υποδύονταν μέλη της αυτοκρατορικής οικογένειας. Μια πρακτική, ήδη γνωστή από τους ελληνιστικούς χρόνους, η ένθεση χρυσών και αργυρών νομισμάτων στη θέση των πολύτιμων λίθων, γενικεύτηκε και έδωσε εξαιρετικά δείγματα κοσμημάτων.

Η τέχνη του ψηφιδωτού δαπέδου, σύμφωνα με τα αρχαιολογικά δεδομένα, γνώρισε τη μεγαλύτερη ακμή της στα ελληνιστικά και στα ρωμαϊκά χρόνια. Μικρές κυβόσχημες χρωματιστές ψηφίδες από διάφορα υλικά όπως μάρμαρο, γυαλί ή πηλό εντίθενται σε ειδικά διαμορφωμένο δάπεδο και δημιουργούν πολύπλοκες παραστάσεις οι οποίες συνήθως μιμούνται ή αντιγράφουν σύγχρονους ζωγραφικούς πίνακες. Στην πλειοψηφία τους οι ψηφοθέτες ήταν Έλληνες και για το λόγο αυτό οι ελληνιστικές παραδόσεις γονιμοποίησαν την τέχνη του ρωμαϊκού ψηφιδωτού.

Κύριο καλλιτεχνικό φαινόμενο των χρόνων του Αυγούστου (31 π.Χ.-14 μ. Χ.) με τον οποίο ξεκίνησε μια νέα περίοδος της ρωμαϊκής ιστορίας, γνωστή ως Αυτοκρατορία, ήταν η υιοθέτηση εκφραστικών μέσων και μορφών που αντλούσαν τα πρότυπά τους από το κλασικό ελληνικό παρελθόν. Το ρεύμα αυτό που έμεινε γνωστό στην ιστορία της τέχνης ως "κλασικισμός", έγινε περισσότερο εμφανές στη γλυπτική.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6: ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΙΤΑΛΙΑΣ ΣΗΜΕΡΑ

6

6.1 ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Διπλωματία είναι η τέχνη και η πρακτική των διαπραγματεύσεων μεταξύ των αντιπροσώπων των ομάδων ή των κρατών. Ο όρος αναφέρεται συνήθως στη διεθνή διπλωματία η οποία καθορίζει τις διεθνείς σχέσεις μέσω της μεσολάβησης των διπλωματών σχετικά με ζητήματα ειρήνης, πολέμου, εμπορίου, οικονομικών και πολιτισμού.

Η Ελλάδα σύναψε διπλωματικές σχέσεις με την Ιταλία αμέσως μετά την ενοποίηση της τελευταίας, το 1861. Η χώρα μας διατηρεί Πρεσβεία και Προξενικό Γραφείο στη Ρώμη και Γενικά Προξενεία στο Μιλάνο και τη Νάπολη, Προξενείο στη Βενετία και Επίτιμα Προξενεία στην Τεργέστη (Γενικό), το Τορίνο (Γενικό), την Ανκόνα, την Κατάνια, το Λιβόρνο, το Μπάρι, τη Μπολόνια, το Μπρίντζι, τη Φλωρεντία, το Παλέρμο και την Περούτζια, καθώς και Λιμενικό Προξενείο στη Γένοβα. Το Υπουργείο Εξωτερικών εποπτεύει επίσης το Ελληνικό Ινστιτούτο Βενετίας.

6.2 ΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Οι σημαντικότερες διμερείς συμφωνίες μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας, είναι:

- Η Μορφωτική Σύμβαση (1954)
- Η Συμφωνία Οικονομικής Συνεργασίας (1949)
- Η Συνεργασία για την Προστασία του Θαλασσιού Περιβάλλοντος του Ιονίου Πελάγους (1979)
- Η Συμφωνία Συνεργασίας κατά της Τρομοκρατίας, του Οργανωμένου Εγκλήματος και του Λαθρεμπορίου Ναρκωτικών (1986)
- Η Σύμβαση για την Οριοθέτηση της Υφαλοκρηπίδας (1977)
- Η Συμφωνία περί Αποφυγής Διπλής Φορολογίας (1964)

6.3 ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Μετά το Β΄ Παγκόσμιο Πόλεμο οι δύο χώρες ανέπτυξαν στενές σχέσεις ως μέλη της Ε.Ε. και του ΝΑΤΟ. Οι επαφές σε υπουργικό επίπεδο μεταξύ των δύο χωρών είναι τακτικές, ιδιαίτερα στο πλαίσιο των ευρωπαϊκών υποχρεώσεών τους στις Βρυξέλλες.

Κάποιες από τις κυριότερες επισκέψεις που πραγματοποιήθηκαν κατά τη διετία 2006-2008 είναι μεταξύ άλλων, οι εξής:

- 24-28/01/2006 Επίσημη επίσκεψη του Προέδρου της Ελληνικής Δημοκρατίας, κ. Κάρολου Παπούλια στη Ρώμη
- 04/12/06 Επίσκεψη εργασίας του τότε Ιταλού Πρωθυπουργού κ. R. Prodi στην Αθήνα
- 19/03/07 Επίσημη επίσκεψη της Υπουργού Εξωτερικών κας Ν. Μπακογιάννη στη Ρώμη
- 31/08/07 Επίσκεψη της Υπουργού Εξωτερικών κας Μπακογιάννη στη Ρώμη για συνομιλίες με τον ιταλό ομόλογό της κ. M. D' Alema.
- 23-25/09/2008 Επίσημη επίσκεψη του Προέδρου της Ιταλικής Δημοκρατίας κ. Giorgio Napolitano στην Αθήνα.

Με αφορμή την οικονομική κρίση που επικρατεί στην Ελλάδα, ο Ιταλός Υπουργός Εξωτερικών Φράνκο Φρατίνι τόνισε πως η Ιταλία θα στηρίξει τη χώρα μας. Το υπουργικό Συμβούλιο της Ιταλίας ενέκρινε τη συνδρομή της χώρας στον ευρωπαϊκό μηχανισμό στήριξης της ελληνικής οικονομίας. Έτσι, μπορεί πλέον να αποδεσμευτεί η πρώτη δόση από τα συνολικά 5,6 δισεκατομμύρια ευρώ τα οποία θα είναι η συνεισφορά της Ιταλίας στην οικονομική βοήθεια προς την Ελλάδα. Η Ιταλία έχει δεσμευτεί να χορηγήσει στην Ελλάδα βοήθεια συνολικού ύψους 14,8 δισεκατομμυρίων ευρώ σε διάστημα τριών ετών, εκ των οποίων τα 5,6 δισεκατομμύρια θα δοθούν ήδη από τον πρώτο χρόνο, στο πλαίσιο του σχεδίου βοήθειας συνολικού ύψους 80 δισεκατομμυρίων ευρώ από τις μεγαλύτερες χώρες της ζώνης του ευρώ.

6.4 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Στις 11 Σεπτεμβρίου 1954, υπογράφηκε στην Αθήνα η Πολιτιστική Μορφωτική Συμφωνία μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας με στόχο την επανασύνδεση των διπλωματικών σχέσεων των δύο κρατών η οποία ανανεώνεται ανά διαστήματα. Το Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο Αθηνών είναι ένας επίσημος οργανισμός του Ιταλικού Κράτους που δραστηριοποιείται στα πλαίσια της συμφωνίας αυτής και έχει ως βασική μέριμνα τη διάδοση της ιταλικής κουλτούρας και του πολιτισμού, καθώς και την προώθηση της ιταλικής γλώσσας στη Ελλάδα με σκοπό τη γνωριμία και επικοινωνία των δύο λαών. Το Ιταλικό Μορφωτικό Ινστιτούτο είναι το Πολιτιστικό Γραφείο της Πρεσβείας και εξαρτάται απευθείας από το Υπουργείο Εξωτερικών της Ιταλίας.

Μέσα στις αρμοδιότητες του Ιταλικού Μορφωτικού Ινστιτούτου είναι η προώθηση των επαφών των ελληνικών ιδρυμάτων, οργανισμών και ελληνικών υπηρεσιών με τις αντίστοιχες ιταλικές, η

επιμέλεια και διοργάνωση πολιτιστικών εκδηλώσεων (εκθέσεις, συναυλίες, παραστάσεις, συνέδρια) σε συνεργασία με ελληνικούς και ιταλικούς δημόσιους και ιδιωτικούς, φορείς, η παροχή πληροφοριών για υποτροφίες και σπουδές στην Ιταλία, η ανάπτυξη διδακτικής δραστηριότητας με τη διοργάνωση επιμορφωτικών σεμιναρίων και εξετάσεων για την πιστοποίηση της γνώσης της ιταλικής γλώσσας, καθώς και η διδασκαλία της ιταλικής γλώσσας και κουλτούρας για ενήλικες και νέους.

Η περιοχή δικαιοδοσίας του Ιταλικού Μορφωτικού Ινστιτούτου Αθηνών περιλαμβάνει τους νομούς Ιωαννίνων, Θεσπρωτίας, Πρέβεζας, Άρτας, Καρδίτσας, Μαγνησίας, Ευρυτανίας, Φθιώτιδας, Αιτωλοακαρνανίας, Φωκίδας, Βοιωτίας, Ευβοίας, Αττικής, Αχαΐας, Κορινθίας, Ηλίας, Αρκαδίας, Αργολίδος, Μεσσηνίας, Λακωνίας, Χίου, Σάμου, Δωδεκανήσου, Κυκλάδων, Χανίων, Ρεθύμνου, Ηρακλείου, Λασιθίου, Κέρκυρας, Λευκάδας, Κεφαλληνίας και Ζακύνθου.

Οι πολιτιστικές δραστηριότητες με θέμα την Ελλάδα είναι πολυάριθμες σε όλη την Ιταλία. Στη Βενετία λειτουργεί από το 1951 το Ινστιτούτο Μεταβυζαντινών Σπουδών, το μοναδικό ερευνητικό ίδρυμα της Ελλάδος στο εξωτερικό με κύρια αποστολή τη μελέτη της βυζαντινής και μεταβυζαντινής ιστορίας στην Ιταλία και ειδικότερα στη Βενετία και στις ελληνικές περιοχές την περίοδο της Ενετοκρατίας. Λειτουργεί στην έδρα της Ελληνορθόδοξης Αδελφότητας της Βενετίας η οποία έχει παραχωρηθεί από την Αδελφότητα στο Ελληνικό Κράτος. Η πολιτιστική παρουσία της Ιταλίας στην Ελλάδα πραγματοποιείται κυρίως μέσω των δραστηριοτήτων που αναπτύσσει το Ιταλικό Ινστιτούτο Αθηνών.

6.5 ΟΜΟΓΕΝΕΙΑ

Η ομογένεια αριθμεί περίπου 30.000 άτομα εκ των οποίων ο κύριος όγκος βρίσκεται στην κεντρική Ιταλία. Σημαντική είναι και η μακραίωνη παρουσία ελληνικής καταγωγής ιταλών πολιτών που μιλούν τη χαρακτηριστική «γκρεκάνικη» διάλεκτο στην περιοχή της «Μεγάλης Ελλάδος».

Ο Δήμος Νάπολης, ύστερα από πολύχρονο αγώνα της ομογένειας της περιφέρειας και του Γενικού Προξενείου της Ελλάδας, αποφάσισε την τοποθέτηση αναμνηστικής πλάκας στον ιστορικό ελληνικό ιερό Ναό Αγίων Αποστόλων Πέτρου και Παύλου. Όπως αναγράφεται στην αναμνηστική πλάκα, ο ιταλικός δήμος αναγνωρίζει τη συμβολή του ελληνισμού στην πρόοδο και ευημερία της πόλης τα τελευταία πεντακόσια χρόνια.

6.6 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Παρόλη την ιδιαίτερη τρέχουσα οικονομική συγκυρία, οι διμερείς σχέσεις μεταξύ της Ιταλίας και της Ελλάδας συνεχίζουν να έχουν μεγάλη βαρύτητα και για τις δύο χώρες σε όλους τους τομείς της αγοράς. Η Ελλάδα συνεχίζει να αποτελεί μια πολύ ενδιαφέρουσα αγορά για την Ιταλία που κατατάσσεται πλέον δεύτερη μεταξύ των κυριότερων εμπορικών εταίρων της Ιταλίας.

Ο όγκος του διμερούς εμπορίου Ελλάδας-Ιταλίας ανήλθε το 2007 στα 8,3δισ €, παραμένοντας σχεδόν αμετάβλητος σε σχέση με το 2006. Το εμπορικό ισοζύγιο είναι σταθερά ελλειμματικό εις βάρος της Ελλάδας, καταμετρημένο στα 4,6 δισ € για το 2007, ελαφρά μειωμένο σε σχέση με το 2006. Κυριότερα εξαγωγίμα προϊόντα προς την Ιταλία για το 2007 παραμένουν το ελαιόλαδο (10,94% του συνόλου), τα προϊόντα αλουμινίου (12,69%) και τα ιχθυρά. Η Ιταλία είναι η δεύτερη χώρα προορισμού ελληνικών προϊόντων με ποσοστό συμμετοχής 11,2% του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών. Το 2007 οι ελληνικές εισαγωγές μειώθηκαν κατά 0,6% στα 6,47 δισ €, με το δείκτη εξαγωγών να φτάνει το 28,5%.

Πίνακας 6.6 Διμερές Εμπόριο Ελλάδας Ιταλίας 2006-2008 (Αξία: σε εκ. ευρώ)							
	2006	2007	2008	Μεταβολή '07 - '08 (%)	Ιαν.- Σεπτ.2008	Ιαν.- Σεπτ.2009	Μεταβολή Εννιάμηνου 08'-09' (%)
Ελληνικές Εξαγωγές	1,871	1.841	2	8,7%	1,6	1,2	-25%
Ελληνικές Εισαγωγές	5,833	6,467	6,9	6,8%	5,3	4,1	-22,6%
Όγκος Εμπορίου	7,704	8,308	8,9	7,2%	6,9	5,3	-21,6%
Εμπορικό Ισοζύγιο	-3,961	-4,626	-4,9	6%	-3,73	-2,87	-23,1%
Δείκτης Εξαγωγών/ Εισαγωγών	0,32	0,28	0,29	-	29,5	29,3	-

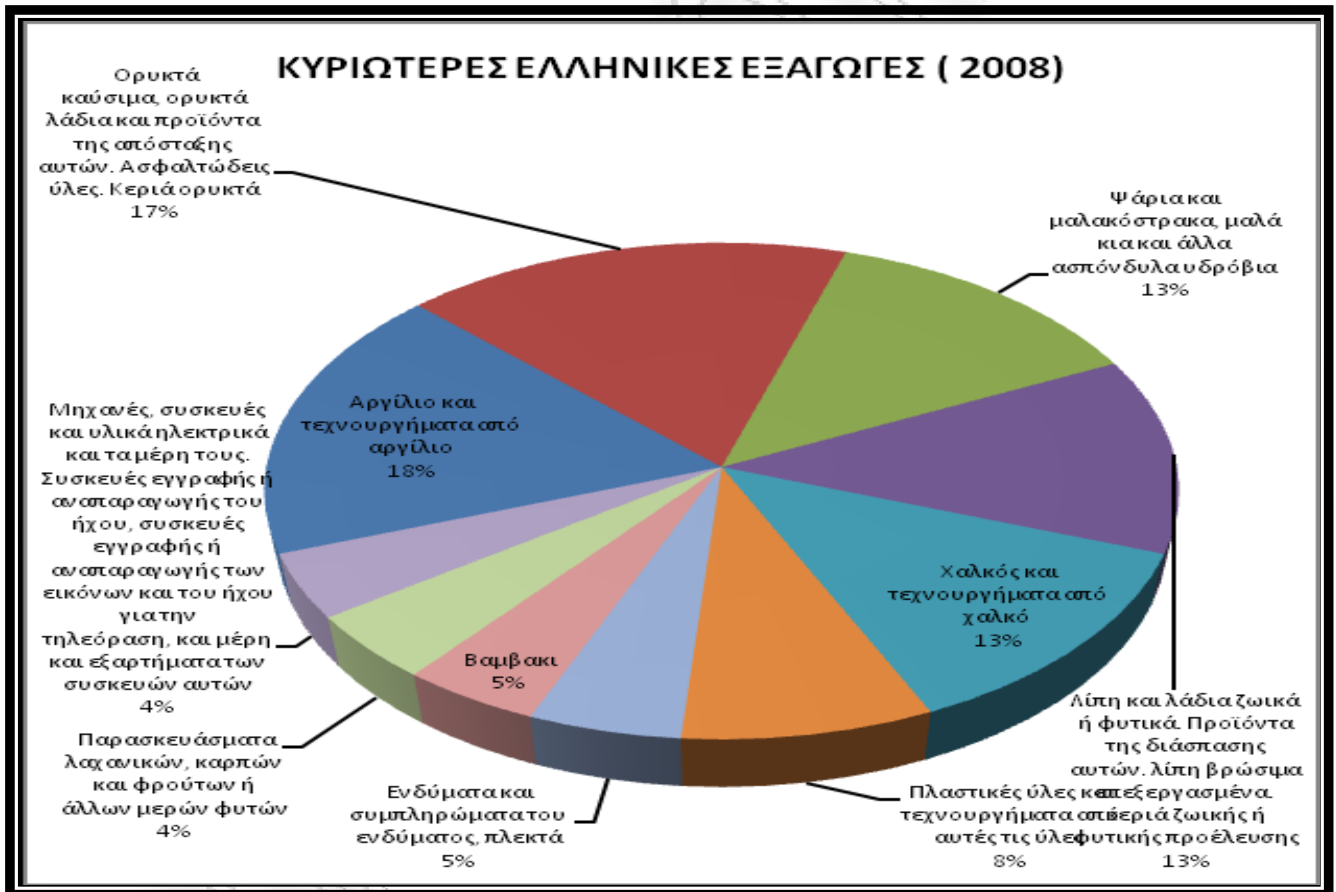
Πηγή: ΕΣΥΕ

Οι οικονομικές και εμπορικές σχέσεις Ελλάδας-Ιταλίας, με βάση τα στοιχεία της Εθνικής Στατιστικής Υπηρεσίας για την περίοδο Ιανουάριο-Οκτώβριο 2008, υπογραμμίζουν τη συνέχεια των άριστων εμπορικών σχέσεων και των ποσοστιαίων αυξήσεων που καταγράφηκαν το 2007. Κυριότερα εισαχθέντα από την Ιταλία προϊόντα είναι φαρμακευτικά ιδιοσκευάσματα (2%), κεραμικά πλακίδια (1,5%), επιβατικά οχήματα (1,3%), είδη κρουνοποίησης και συναφή (1,2%),

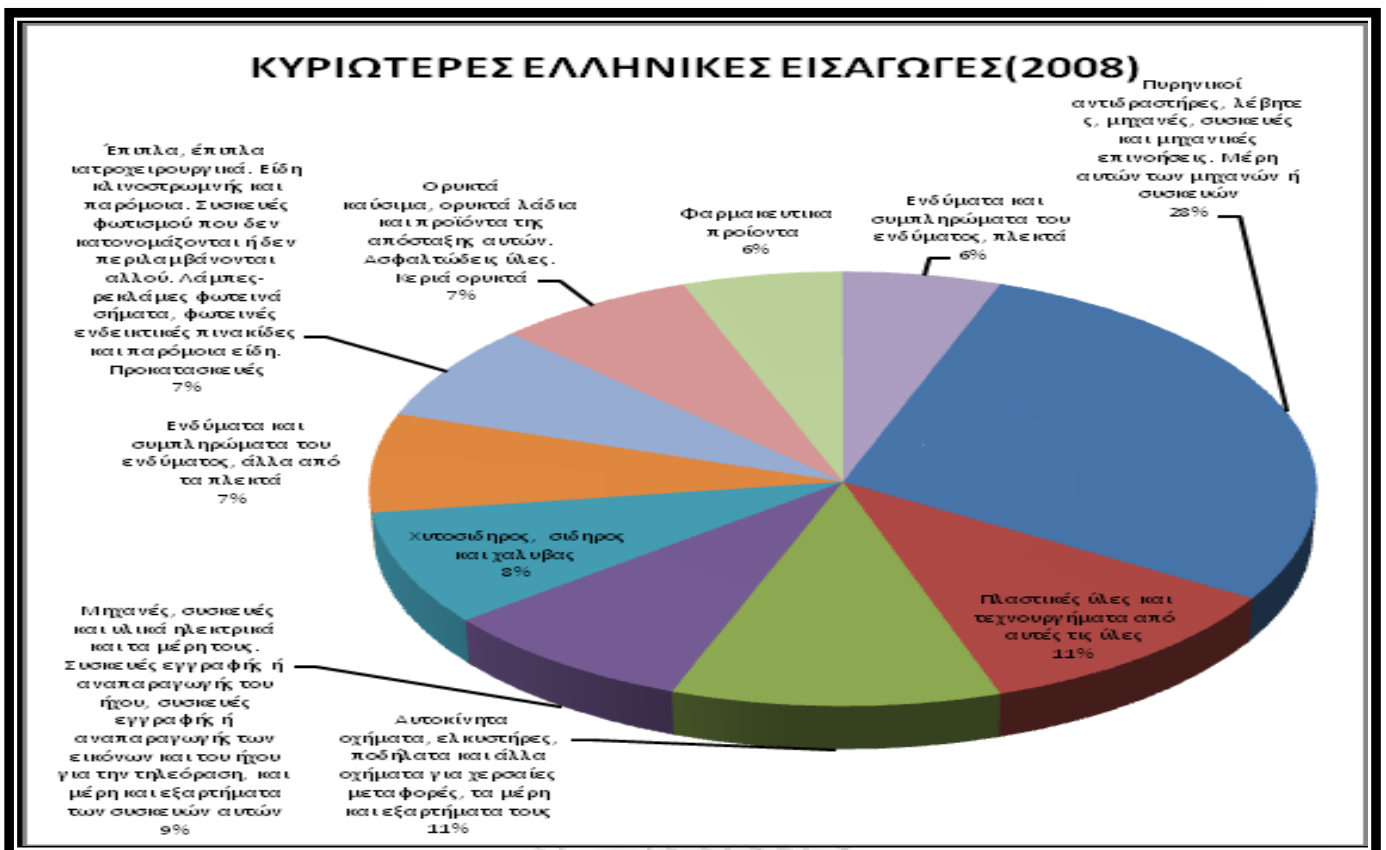
υποδήματα (1,2%), ορυκτά καύσιμα-έλαια, Η/Υ (1%), προϊόντα έλασης σιδηρούχα και μη (1,8%), ελαφρά έλαια και παρασκευάσματα, ηλεκτρική ενέργεια (0,8%), ξύλινα έπιπλα (0,8%), έπιπλα και στοιχεία εντοιχιζόμενων κουζινών (0,8%), μέρη και εξαρτήματα οχημάτων (0,7%), πολυαιθυλένιο, φυσικό αέριο (0,7%), γυαλιά ηλίου (0,6%), μπανάνες (0,6%), χαρτί υγείας, σιδηρές και χαλύβδινες ράβδοι.

Τα κυριότερα εξαχθέντα προϊόντα μας προς την Ιταλία είναι τα ορυκτά καύσιμα / λάδια (10,3% επί του συνόλου), παρθένο ελαιόλαδο χύδην (7,4%), ιχθυρά (κυρίως τσιπούρες-λαυράκια 7,3%), αργίλιο και κράματα αργιλίου (7,2%), ράβδοι και σωλήνες χαλκού, σκληρός σίτος (2,3%), πλάκες, ταινίες, φύλλα από κράμα αργιλίου (1,7%), πολυπροπυλένιο (1,6%), βαμβακόσπορος, χημικές ύλες, τσιμέντα (1,1%), τυριά (1%) και ροδάκινα σε κονσέρβα (1%).

Διάγραμμα 6.6Α

Διάγραμμα 6.6B

6.7 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το ενιαίο θεσμικό πλαίσιο (άρθρο 3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση) αποτελεί συγκεκριμένη έκφραση της αρχής της θεσμικής ενότητας. Η έννοια αυτή συνεπάγεται ότι τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και της Κοινότητας είναι τα ίδια και συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων των διαφόρων πυλώνων. Το ενιαίο του θεσμικού πλαισίου είναι ένα από τα μέσα που χρησιμοποιούνται από τους συντάκτες των Συνθηκών για τη διατήρηση της συνοχής μεταξύ της δράσης της Ένωσης και της δράσης των Κοινοτήτων.

Επιπλέον των κοινοτικών ρυθμίσεων, σε διμερές επίπεδο μεταξύ Ελλάδος και Ιταλίας έχουν υπογραφεί οι κάτωθι Συμφωνίες:

- Συνθήκη εμπορίου, ναυτιλίας και φιλίας (Σαν Ρέμο, Νόμος 1949/ΦΕΚ Α 306)
- Συμφωνία περί αποφυγής διπλής φορολογίας επί Κληρονομιών (1964)
- Συμφωνία επί κερδών ναυτιλιακών επιχειρήσεων (1967, αναθεωρημένη το 1991)
- Συμφωνία επιστημονικής και τεχνολογικής συνεργασίας (1983)
- Συμφωνία περί αποφυγής διπλής φορολογίας εισοδήματος και κεφαλαίου (1987)
- Συμφωνία για την υποστήριξη της κατασκευής αγωγού φυσικού αερίου (Νόμος 3441/2006, ΦΕΚ Α 39)

6.8 ΕΛΛΗΝΟΙΤΑΛΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

Ο ελληνοϊταλικός Σύλλογος “GRECIA GR” είναι μια αφιλοκερδής πολιτιστική οργάνωση με ανιδιοτελείς επιδιώξεις. Απευθύνεται σε όλους τους Έλληνες και Ιταλούς πολίτες που αισθάνονται ότι μπορούν να δραστηριοποιηθούν ενεργά για τη βελτίωση και την εκπλήρωση των κοινωνικών στόχων.

Ο τομέας των πολιτιστικών δραστηριοτήτων του συλλόγου έχει να κάνει με την προβολή των λαϊκών παραδόσεων και τη διερεύνηση της εθνικής ταυτότητας των δύο λαών, την προστασία και αξιοποίηση της υπάρχουσας πολιτιστικής, ιστορικής, καλλιτεχνικής και αρχιτεκτονικής κληρονομιάς σε Ελλάδα και Ιταλία και τις πολιτιστικές ανταλλαγές μεταξύ των διάσπαρτων ελληνοϊταλικών κοινοτήτων σε όλο τον κόσμο.

6.9 ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ- ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΙΤΑΛΙΑΣ

Τα τελευταία χρόνια έχουν υπογραφεί αρκετές συμφωνίες και συνεργασίες ανάμεσα στην Ελλάδα και την Ιταλία. Ο Ελληνοϊταλικός σύνδεσμος από το 1986 προωθεί συστηματικά τη δικτύωση σχολείων μεταξύ των δυο χωρών, με εμπειρία εκατοντάδων εκδηλώσεων και αδελφοποιήσεων.

Το 2003 υπογράφηκε η συστατική πράξη και το καταστατικό της ένωσης Ιταλών και Ελλήνων επιχειρηματιών η οποία ονομάστηκε «Ελληνοϊταλικό Επιμελητήριο Παραγωγικών Δραστηριοτήτων». Το 2007 υπογράφηκαν σημαντικά μνημόνια συνεργασίας μεταξύ ιταλικών και ελληνικών ομίλων για επενδύσεις στον ενεργειακό τομέα στην Ελλάδα (ENEL - όμιλος Κοπελούζου για αιολική ενέργεια, Edison - Ελληνικά Πετρέλαια ΑΕ για παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας).

Μία από τις σημαντικότερες ελληνοϊταλικές συμφωνίες είναι η διακρατική συμφωνία Ελλάδας - Ιταλίας για τη μεταφορά φυσικού αερίου. Ο υποθαλάσσιος αγωγός διασύνδεσης των δύο χωρών έχει σχεδιαστεί να μεταφέρει περίπου 8 δισ. κυβικά μέτρα/έτος φυσικού αερίου και θα κατασκευαστεί σε 4 φάσεις. Το έργο αυτό είναι γνωστό ως Νότιος Ευρωπαϊκός Διάδρομος Φυσικού Αερίου. Έχει χαρακτηριστεί ως έργο πρώτης προτεραιότητας από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και θα αποτελέσει το πρώτο σημαντικό έργο ενεργειακής υποδομής στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης.

Το 2008 εγκρίθηκε το «Διασυνοριακό επιχειρησιακό πρόγραμμα Ελλάδας-Ιταλίας 2007-2013», στο πλαίσιο του στόχου «Ευρωπαϊκή Εδαφική Συνεργασία» που χρηματοδοτείται από το

Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης. Από ελληνικής πλευράς, επιλέξιμες περιοχές είναι οι περιφέρειες Δυτικής Ελλάδος, Ηπείρου και Ιονίων Νήσων, ενώ από ιταλικής, η περιφέρεια της Απουλίας. Η χρηματοδότηση του προγράμματος ανέρχεται σε 118,6 εκ. ευρώ με άξονες προτεραιότητας την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας και της καινοτομίας, τη βελτίωση της προσβασιμότητας σε βιώσιμα δίκτυα και υπηρεσίες, τη βελτίωση της ποιότητας ζωής και την προστασία του περιβάλλοντος και την ενδυνάμωση της κοινωνικής και πολιτιστικής συνοχής.

Η διαπεριφερειακή συνεργασία μεταξύ Ελλάδας και Ιταλίας εγκαινιάσθηκε με την πραγματοποίηση της υποθαλάσσιας σύνδεσης ηλεκτρονικών δικτύων REGEN και INTERREG. Στα πλαίσια του INTERREG II, η Ελλάδα και η Ιταλία συνεργάστηκαν σε διάφορους τομείς, μεταξύ των οποίων οι μεταφορές και επικοινωνίες, η υποστήριξη στις παραγωγικές δραστηριότητες, το περιβάλλον, ο τουρισμός και η εκπαίδευση.

Με την ενεργοποίηση του νέου διασυνοριακού προγράμματος INTERREG III στο οποίο αλλάζει το κανονιστικό πλαίσιο, (ανακοίνωση Ε (2000) 1101/28.4.2000) προβλέπεται κοινή διαχειριστική αρχή πληρωμής και αντιμετωπίζονται σε μεγάλο βαθμό τα προβλήματα που είχαν εντοπιστεί στην παρελθούσα προγραμματική περίοδο. Το INTERREG III καλύπτει ένα ευρύ φάσμα δράσεων που συμπεριλαμβάνουν τους τομείς της οικονομικής και επιχειρηματικής δραστηριότητας, του πολιτισμού και του περιβάλλοντος. Μεταξύ άλλων, συμπεριλαμβάνεται και η ανάπτυξη διασυνοριακών δραστηριοτήτων σε τομείς όπως η έρευνα, η τεχνολογία, η εκπαίδευση, ο πολιτισμός, οι επικοινωνίες και η υγεία, με στόχο την αύξηση της παραγωγικότητας και τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης.

Στο πλαίσιο αυτό περιλαμβάνεται και η συνεργασία του Πανεπιστημίου Λέτσε με τα Πανεπιστήμια Ιωαννίνων, Πατρών και Ιονίου, μέσω χορήγησης μεταπτυχιακών υποτροφιών, πολλές από τις οποίες αφορούν τη μελέτη των παραδόσεων της ελληνόφωνης Απουλίας. Το 2009 πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία η εκδήλωση του Συνδέσμου Επιστημόνων Πανεπιστημίων από τις δύο χώρες, με τίτλο: «Ιταλία-Ελλάδα: Πολιτισμικές Αλληλεπιδράσεις». Η Ελλάδα, με εκπρόσωπο την Κορώνη και η Ιταλία συμμετέχουν επίσης στην προσπάθεια που καταβάλλεται από τέσσερις μεσογειακές χώρες για την επίσημη αναγνώριση της Μεσογειακής Διατροφής ως άυλης πολιτιστικής κληρονομιάς από την UNESCO.

Έχουν αναληφθεί αρκετές πρωτοβουλίες συνεργασίας ελληνικών κρατικών φορέων και της τοπικής αυτοδιοίκησης με αντίστοιχους ιταλικούς φορείς κυρίως σε θέματα αδελφοποίησης, υλοποίησης κοινοτικών προγραμμάτων, επιχειρηματικών δράσεων και τουρισμού. Η αδελφοποίηση πόλεων αφορά δραστηριότητες που συνεπάγονται ή προωθούν τις άμεσες

ανταλλαγές μεταξύ των δύο χωρών, μέσω της συμμετοχής τους σε δραστηριότητες και ενθαρρύνουν τη δικτύωση και τη συνεργασία. Αδελφοποίηση πόλεων έχει γίνει μεταξύ του Μοναστηρακίου και Monasterace Καλαβρίας (1997), του Δήμου Σφακιωτών και του Δήμου Leverano (2004), του Δήμου Ιλίου και του Δήμου Corigliano d' Otranto της επαρχίας Λέτσε, των κωμοπόλεων Φαλάνης και Pietralunga, των Δήμων Άγιου Στέφανου και Graffignano, του Δήμου Πατρέων και της πόλης Ρέτζιο Καλαβρίας, της πόλης Μπολόνια και της Καβάλας, κ.α.

ΓΑΛΛΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΠΕΡΙΛΗΨΕΩΝ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7: ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΣΧΕΣΗ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΓΑΛΛΙΑΣ ΑΠΟ ΤΑ ΧΡΟΝΙΑ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑΣ ΕΩΣ ΤΙΣ ΜΕΡΕΣ ΜΑΣ

7

7.1 ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΑΔΑ ΚΑΙ ΓΑΛΛΙΑ

Όπως ήδη προαναφέρθηκε, ο κλασικός πολιτισμός της Ελλάδας άσκησε ριζική επιρροή σε ολόκληρη την Ευρώπη και φυσικά και στη Γαλλία. Η αρχαία Ελλάδα ενέπνευσε το γαλλικό πολιτισμό και οδήγησε σε νέες μορφές αναγεννήσεων, καθώς και σε πολιτικές μεταβολές. Η εισαγωγή του ελληνικού αλφαβήτου στη χώρα των Γαλατών οι οποίοι ήταν πρόγονοι των Γάλλων και ο αποικισμός της Μασσαλίας από τους Φωκαείς της Ιωνίας, έκαναν τη Μασσαλία των Ελλήνων βασίλισσα της Μεσογείου.

Η επιρροή της ελληνικής αρχαιότητας στη Γαλλία κατά τον 18^ο αιώνα αλλά και αργότερα, ήταν τεράστια, τουλάχιστον στο ιδεολογικό περικάλυμμα των ιδεών της Γαλλικής Επανάστασης. Η «Ελληνομανία» κυριαρχεί παντού, όχι μόνο στις ιδέες της δημοκρατίας, της ελευθερίας, των νόμων αλλά ακόμη και στον τρόπο ένδυσης των γυναικών. Τα αρχαία αγάλματα οδηγούν τη μόδα, αλλά και οι καλλιτέχνες – ζωγράφοι της εποχής παρουσιάζουν ελληνικά θέματα. Μετά τη Γαλλική Επανάσταση ξαναγεννήθηκε το πνεύμα της Ελλάδας και της Ρώμης. Στην επαναστατημένη Γαλλία η λατρεία των κλασικών άλλαξε όλες τις τέχνες, εισέβαλε στην κοινωνική ζωή και διαμόρφωσε την πολιτική σκέψη.

7.2 Η ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΑΠΟΙΚΙΩΝ ΣΤΗ ΓΑΛΛΙΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ

Οι απώτατες επαφές του ελληνικού κόσμου με το χώρο της Γαλλίας ανάγονται στον 6^ο αιώνα π.Χ., κατά τα χρόνια των αποικισμών των Φωκαέων στην περιοχή που ονομάστηκε αργότερα Προβηγκία. Εκεί ίδρυσαν σημαντικές πόλεις όπως η Μασσαλία, η Αγάθη, η Αντίπολις και η Νίκαια. Στα νεότερα χρόνια, τα πρώτα δείγματα ελληνικών μετοικεσιών προς τη Γαλλία αφορούν μικρές ομάδες φυγάδων από την τουρκοκρατούμενη Ανατολή οι οποίοι υπηρετούσαν ως μισθοφόροι, ασχολούνταν με το εμπόριο ή ζούσαν με την αντιγραφή ελληνικών χειρογράφων και τη διδασκαλία.

Ουσιαστικά, η πρώτη εγκατάσταση με μαζικό χαρακτήρα έγινε στην Κορσική από μερικές εκατοντάδες Μανιάτες το 17^ο αιώνα. Αξιοσημείωτη ήταν επίσης και η συχνή παρουσία Ελλήνων εμπόρων και ναυτικών στο λιμάνι της Μασσαλίας κατά την εποχή των Ναπολεόντειων πολέμων, όταν ο ναυτικός αποκλεισμός της Γαλλίας έδινε τη δυνατότητα σε τολμηρούς ναυτικούς να μεταφέρουν στις γαλλικές κτήσεις γεωργικά κυρίως προϊόντα, από διάφορες περιοχές της Μεσογείου.

Πάντως, οργανωμένες ελληνικές εστίες, με πρώτη τη Μασσαλία, άρχισαν να δημιουργούνται στη Γαλλία κατά τα πρώτα χρόνια της Παλινόρθωσης. Αυτή τη φορά βασικό κίνητρο ήταν η κατάργηση από το γαλλικό κράτος του δικαιώματος 20% επί της ξένης ναυσιπλοΐας. Την περίοδο αυτή εγκαταστάθηκαν στη Μασσαλία διάφοροι ελληνικοί εμπορικοί οίκοι. Το ελληνικό εμπορικό στοιχείο, στην πλειονότητά του μέλη του διεθνούς δικτύου των μεγαλεμπόρων χιλιτικής καταγωγής, ενισχύθηκε από έναν αριθμό προσφύγων που αναζητούσαν καταφύγιο σε συγγενικά πρόσωπα στη Μασσαλία, μετά τις σφαγές της Χίου το 1822. Από το 1840 μέχρι το 1870 εμφανίστηκαν στην πόλη νέοι εμπορικοί οίκοι (κυρίως οι οίκοι Σκαραμαγκάς, Ζαφειρόπουλος και Ζαρείφης, Ζυγομαλάς, Κωνσταντινίδης, κ.α.).

Ενώ η Μασσαλία αποτελούσε πόλο έλξης των Ελλήνων για οικονομικούς λόγους, το Παρίσι προσέλκυε διαχρονικά τους Έλληνες ως κέντρο πνευματικής δραστηριότητας με μεγάλη ακτινοβολία. Στα τέλη του 18^{ου} και στις αρχές του 19^{ου} αιώνα δημιουργήθηκε στη γαλλική πρωτεύουσα ένας κύκλος Ελλήνων λογίων και φοιτητών με εξέχουσα μορφή τον Αδαμάντιο Κοραή. Η επιρροή του μικρού αυτού κύκλου στον ελληνικό κόσμο ήταν πολύ σημαντική καθώς οι Έλληνες λόγιοι που είχαν εγκατασταθεί στο Παρίσι φιλοδοξούσαν να διαδραματίσουν ρόλο διαύλων επικοινωνίας μεταξύ του ευρωπαϊκού Διαφωτισμού και των συμπατριωτών τους.

Από το δεύτερο μισό του 19^{ου} αιώνα η μετανάστευση των Ελλήνων προς το Παρίσι απέκτησε πιο συστηματικό χαρακτήρα. Η Γαλλία εξελίχθηκε την περίοδο αυτή σε μία από τις σημαντικότερες χώρες υποδοχής μεταναστών. Ειδικότερα το Παρίσι μετατράπηκε σε μία μεγάλη αστική αγορά, προσελκύοντας μεγάλο μέρος μεταναστών. Οι Έλληνες έφτασαν εκεί είτε για να αναζητήσουν ένα καλύτερο οικονομικό μέλλον είτε γοητευμένοι από την πολιτιστική ακτινοβολία της πόλης. Έλληνες έμποροι, γιατροί, επιχειρηματίες, τραπεζίτες, εισοδηματίες και τεχνίτες (γουναράδες, ράφτες, υποδηματοποιοί), αλλά και φοιτητές, συγγραφείς, καλλιτέχνες, καθηγητές πανεπιστημίου, εγκαταστάθηκαν στο Παρίσι. Ως προς την καταγωγή τους, τα μέλη της ελληνικής παροικίας προέρχονταν κατά πρώτο λόγο από τη Μικρά Ασία, την Κωνσταντινούπολη, την Πελοπόννησο, την Αθήνα και τα νησιά του Ιονίου, αλλά και δευτερευόντως από τα νησιά του Αιγαίου, την Κρήτη, τη Μακεδονία και τη Θράκη.

Ο χαρακτήρας των ελληνικών παροικιών στο Παρίσι και στη Μασσαλία διαφοροποιήθηκε κατά τη διάρκεια του Α΄ παγκόσμιου πολέμου. Η άφιξη χιλιάδων Ελλήνων για την ενίσχυση του εργατικού δυναμικού στα εργοστάσια του πολέμου, μετέβαλε γενικότερα τον αριθμό, τη γεωγραφική κατανομή, αλλά και τη σύνθεση του ελληνικού πληθυσμού στη Γαλλία. Από το καλοκαίρι του 1916 μέχρι το καλοκαίρι του 1917 έφτασαν στη χώρα 15.000 Έλληνες εργάτες, πολλοί από αυτούς συνοδευόμενοι από τις οικογένειές τους. Αξίζει να σημειωθεί ότι στην περίπτωση αυτή δεν επρόκειτο για ελεύθερη, αυθόρμητη μετανάστευση, αλλά για μετανάστευση οργανωμένη από το γαλλικό κράτος.

Τη δεκαετία του 1920 και ιδιαίτερα την περίοδο 1921-1926, ο αριθμός των Ελλήνων που διέμεναν στη Γαλλία αυξήθηκε κατά πολύ. Οι ανάγκες της χώρας σε εργατικό δυναμικό μετά τις απώλειες του Α΄ παγκοσμίου πολέμου, αλλά και η φιλελεύθερη πολιτική του γαλλικού κράτους, κατέστησαν τη Γαλλία βασική χώρα υποδοχής. Το ελληνικό στοιχείο ενισχύθηκε την ίδια εποχή από τους Έλληνες της Μικράς Ασίας οι οποίοι βρήκαν καταφύγιο στη Γαλλία μετά τη Μικρασιατική καταστροφή. Σε αντίθεση πάντως με τη δεκαετία του 1920, κατά την οποία οι μετανάστες ήταν ευπρόσδεκτοι στη Γαλλία, την επόμενη δεκαετία το κλίμα άλλαξε ριζικά. Η οικονομική κρίση επέφερε ξενοφοβία και ο αριθμός των Ελλήνων μειώθηκε καθώς πολλοί επέστρεψαν στην Ελλάδα.

Η οικονομική ανάπτυξη της Γαλλίας μετά το Β΄ παγκόσμιο πόλεμο οδήγησε στην άφιξη νέου κύματος Ελλήνων μεταναστών οι οποίοι ήρθαν στις αρχές της δεκαετίας του 1960 και κατευθύνθηκαν κυρίως στο Παρίσι. Στις αρχές της δεκαετίας του 1990 το σύνολό τους υπολογιζόταν σε 35.000-45.000 άτομα.

Αξίζει να αναφερθεί ότι όλα τα κύματα των Ελλήνων μεταναστών προς τη Γαλλία ξεκινούσαν ως μετανάστευση κυρίως νέων ανδρών, με προοδευτική όμως αύξηση του αριθμού των γυναικών. Η σταδιακά αυξανόμενη παρουσία γυναικών και μάλιστα στην πλειονότητά τους χωρίς επαγγελματική απασχόληση, δείχνει ότι η μετανάστευση αυτή αφορούσε σε μεγάλο βαθμό οικογένειες και συνεπώς είχε πιο μόνιμο χαρακτήρα.

Επίκεντρο της κοινοτικής ζωής των πρώτων ελληνικών παροικιών στη Μασσαλία και το Παρίσι αποτέλεσαν οι ελληνορθόδοξες εκκλησίες (ναοί της Κοιμήσεως της Θεοτόκου και του Αγίου Στεφάνου), τη λειτουργία των οποίων διαχειρίζονταν οι ίδιοι οι πάροικοι.

Από το 1857 άρχισαν να δραστηριοποιούνται στο Παρίσι οι πρώτοι ελληνικοί σύλλογοι: η Ελληνική Ιατρική Εταιρεία των Παρισίων-Société médicale grecque de Paris (1857), η Ελληνική Φιλόπτωχος Αδελφότητα Παρισίων - Association de bienfaisance grecque de Paris (1864), ο Σύλλογος για την Ενθάρρυνση των Ελληνικών Σπουδών - Association pour l'encouragement des études grecques (1867), η Ένωση των εν Παρισίοις Ελλήνων Σπουδαστών - Association des étudiants Grecs de Paris (1884), η Ελληνική Φιλανθρωπική Κοινωνία - Société hellénique de bienfaisance (1899), η Ένωση Ελλήνων του Παρισιού - Union des Hellènes de Paris (1922), η Φιλανθρωπική Ένωση των Ελλήνων της Λυόν - Union philanthropique des Hellènes de Lyon (1922), η Ελληνική Κοινωνία του Βορρά- Communauté hellénique du Nord (Lille et ses environs) (1927), η Ελληνική Ορθόδοξη Κοινότητα του Port-de-Bouc - Communauté hellénique orthodoxe de Port-de-Bouc (1933), η Ελληνική Ένωση Μασσαλίας - Union hellénique de Marseille (1944), ο Ελληνικός Σύλλογος του Μπορντό - Association des Hellènes de Bordeaux (1946).

Η συνεχής παρουσία Ελλήνων επιστημόνων και πανεπιστημιακών στη Γαλλία, άφησε τα ίχνη της σε τομείς όπως η φιλοσοφία (Κώστας Αξελός, Κορνήλιος Καστοριάδης), η ιστορία (Κ. Θ. Δημαράς, Ελένη Αντωνιάδη), το δίκαιο (Νικόλαος Πολίτης), η δημογραφία (Georges Tarinos), η πολιτική επιστήμη (Νίκος Πουλατζάς), αλλά και η λογοτεχνία (Ιωάννης Παπαδιαμαντόπουλος/Jean Moréas, Γιάννης Ψυχάρης). Η γαλλική πρωτεύουσα, ως πολιτιστική μητρόπολη, προσέλκυσε διαχρονικά και πολλούς Έλληνες καλλιτέχνες: ζωγράφους (Θεόδωρος Ράλλης, Αλέκος Φασσιανός), γλύπτες (Τάκης), σκηνοθέτες (Θεόδωρος Αγγελόπουλος, Κώστας Γαβράς, Νίκος Παπατάκης), συνθέτες (Μίκης Θεοδωράκης, Ιάνης Ξενάκης), ηθοποιούς και τραγουδιστές (Μαρία Κάλας, Μελίνα Μερκούρη, Νάνα Μούσχουρη).

Ο ελληνικός περιοδικός τύπος έκανε δυναμικά την εμφάνισή του στη Γαλλία από τα μέσα του 19^{ου} αιώνα. Στο Παρίσι κυκλοφόρησαν οι εκδόσεις Εθνικόν Ημερολόγιον (1861-1871), Μύρια Όσα (1868-1869), Εθνική (Γραφική) Επιθεώρησης (1869-1870, 1871-1872, 1875-1877), Revue grecque (1886), L'Hellade (1894) και L'Hellénisme (1904-1912), απευθυνόμενες στους Έλληνες του ανεξάρτητου ελληνικού κράτους αλλά και των παροικιών. Ο παροικιακός τύπος εμφανίζεται από το 1916 με τη Journal des Hellènes, ακολουθεί ο Κήρυξ (1921), και το Έθνος (1967). Κυκλοφόρησαν και περιφερειακές εκδόσεις όπως η Acropolis για τους Έλληνες της Μασσαλίας και του Port-de-Bouc και το Έθνος των Αποδήμων που εκδιδόταν στην Αβινιόν. Ορισμένες από αυτές εξακολουθούν να ενημερώνουν τους Έλληνες της Γαλλίας ακόμη και σήμερα.

Σε γενικές γραμμές η παρουσία του ελληνικού στοιχείου στο γαλλικό έδαφος δεν οδήγησε σε τριβές και ρήξεις, αντίθετα η συνάντηση των δύο πολιτισμών υπήρξε σε πολλές περιπτώσεις πολύ ενδιαφέρουσα, όπως στα πεδία της επιστήμης, της λογοτεχνίας και της τέχνης. Στα τέλη του 19^{ου} και τις αρχές του 20ού αιώνα υπήρξε μεγάλο ποσοστό μικτών γάμων, περίπου 45% μεταξύ Ελλήνων και Γαλλίδων και περίπου 20% μεταξύ Ελληνίδων και Γάλλων. Ο μικρός αριθμός των Ελλήνων, η γενικά επιτυχημένη οικονομική τους ενσωμάτωση, η γαλλική παράδοση φιλελληνισμού, οι καλές σχέσεις των δύο λαών σε διπλωματικό επίπεδο είναι ορισμένοι σημαντικοί παράγοντες που συνέβαλαν στην αρμονική αυτή συνύπαρξη.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8: ΣΧΕΣΕΙΣ ΕΛΛΑΔΑΣ-ΓΑΛΛΙΑΣ ΣΗΜΕΡΑ

8

8.1. ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Η Ελληνική Δημοκρατία εκπροσωπείται στη Γαλλία σε επίπεδο πρεσβείας από το 1833, τρία μόλις έτη μετά την ίδρυση του νεοελληνικού κράτους το 1830. Στη Γαλλία λειτουργούν επίσης το Γενικό Προξενείο Παρισίων, το Γενικό Προξενείο Μασσαλίας, 11 επίτιμα προξενεία στις πόλεις Αιάκιο (Κορσική), Μπορντώ, Χερβούργο, Γκρενόμπλ, Χάβρη, Λίλλη, Λυών, Νάντη, Νίκαια, Σαιντ-Ετιέν και Στρασβούργο, καθώς και επίτιμο υποπροξενείο στην πόλη Καλαί. Η Γαλλική Δημοκρατία εκπροσωπείται στην Ελλάδα σε επίπεδο πρεσβείας.

8.2 ΣΥΜΒΑΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Οι σημαντικότερες διμερείς συμφωνίες μεταξύ Ελλάδας και Γαλλίας, είναι:

- Η Συμφωνία περί εναέριων μεταφορών (1947)
- Η Συμφωνία οδικών μεταφορών (1969)
- Η Συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας (1963)
- Η Συμφωνία για την αμοιβαία λειτουργία ραδιοσταθμών (1982)
- Η Συμφωνία για την ίδρυση του οργανισμού αμπέλου και οίνου (2001)
- Η Συμφωνία για την επανεισδοχή των προσώπων σε μη νόμιμη κατάσταση (1999)

8.3 ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Οι σχέσεις των δύο χωρών έχουν βαθιές ιστορικές ρίζες. Σήμερα, η Ελλάδα και η Γαλλία συνεργάζονται στενά στο πλαίσιο της Ε.Ε. καθώς και άλλων διεθνών οργανισμών και οι σχέσεις τους είναι ιδιαίτερα ευνοϊκές υπό τις παρούσες συνθήκες. Οι κυριότερες επισκέψεις που πραγματοποιήθηκαν κατά την τελευταία τριετία είναι οι εξής:

- 10/02/2010 Επίσκεψη του πρωθυπουργού κ. Γ. Παπανδρέου στο Παρίσι
- 01-02/12/2009 Συνάντηση του πρωθυπουργού κ. Γ. Παπανδρέου με το Γάλλο Υπουργό Εξωτερικών κ. Β. Kouchner στο περιθώριο της 17^{ης} Υπουργικής Διάσκεψης του ΟΑΣΕ στην Αθήνα.
- 09/04/2009 Επίσκεψη του πρωθυπουργού κ. Κ. Καραμανλή στο Παρίσι
- 06/06/2008 Επίσκεψη του Γάλλου Προέδρου κ. N. Sarkozy στην Αθήνα
- 14-15/11/2007 Επίσκεψη εργασίας της Υπουργού Εξωτερικών κας Μπακογιάννη στο Παρίσι και συνομιλία με τον ομόλογό της κ. Kouchner.

- 06/06/2008 Επίσημη επίσκεψη του προέδρου της Γαλλικής Δημοκρατίας κ. N. Sarkozy στην Αθήνα όπου είχε συνομιλίες με την πολιτειακή και πολιτική ηγεσία της χώρας και εκφώνησε λόγο στη Βουλή των Ελλήνων.
- 17/10/2007 Επίσκεψη του προέδρου της δημοκρατίας κ. K. Παπούλια στο Παρίσι στο πλαίσιο της 34^{ης} Γενικής Διάσκεψης της UNESCO και συνάντησή του με το Γάλλο Πρόεδρο κ. N. Sarkozy.
- 30/07/2007 Επίσκεψη του πρωθυπουργού κ. K. Καραμανλή στο Παρίσι όπου είχε συναντήσεις με το Γάλλο Πρόεδρο κ. N. Sarkozy και με τον ομόλογό του κ. F. Fillon. Τον κ. πρωθυπουργό, συνόδευε η υπουργός εξωτερικών κ. N. Μπακογιάννη, η οποία είχε συνάντηση με τον γάλλο ομόλογό της κ. B. Kouchner.
- 23/01/2007 Συνάντηση της υπουργού εξωτερικών κας N. Μπακογιάννη με κ. P. Douste-Blazy στο Παρίσι.

Οι κυβερνήσεις των δύο χωρών συμβαδίζουν ως προς τις πολιτικές τους αποχρώσεις, με τους φιλελεύθερους Βαλερί Ζισκάρ ντ' Εστέν και Κωνσταντίνο Καραμανλή, με τους σχεδόν ταυτόχρονα εκλεγμένους σοσιαλιστές Φρανσουά Μιτεράν και Ανδρέα Παπανδρέου, με τον Νικολά Σαρκοζί και τον Κώστα Καραμανλή. Δεν είναι τυχαίο συνεπώς, το γεγονός πως οι ελληνογαλλικές σχέσεις ήταν ανέκαθεν ισχυρές. Οι κοινές ανησυχίες για τα διεθνή τεκταινόμενα, τα κοινά μεσογειακά οράματα και οι θερμές προσωπικές σχέσεις της πολιτικής ηγεσίας των δύο χωρών προσδίδουν μια νέα διάσταση στην παραδοσιακή σχέση Ελλάδας-Γαλλίας.

8.4 ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Η στενή σχέση Ελλάδας-Γαλλίας οφείλεται στο έντονο πολιτιστικό παρελθόν των δύο χωρών, στην πολυπολιτισμικότητά τους, αλλά και στο γεγονός πως η γαλλική γλώσσα έχει ελληνικές ρίζες. Οι δύο χώρες συνιστούν συμπληρωματικές πραγματικότητες ως προς τον πολιτισμικό πυρήνα τους, δηλαδή την οικοδόμηση της εθνικής τους οντότητας. Η πολιτισμική έλξη, από τα φιλοσοφικά ρεύματα ως τα καταναλωτικά προϊόντα και τον τουρισμό, αποτελεί απλή συνέπεια της δομικής αυτής εγγύτητας.

Οι ελληνικές αρχές στην Γαλλία, σε τακτική συνεργασία με τις ελληνικές κοινότητες και επιλεγμένους γαλλικούς φορείς, διοργανώνουν αξιόλογες εκδηλώσεις όπως το ετήσιο Πανόραμα Ελληνικού Κινηματογράφου. Στη Γαλλία δραστηριοποιούνται οι ελληνικοί πολιτιστικοί φορείς «Ελληνικό Πανεπιστημιακό Ίδρυμα» και το Σωματείο «Ελληνικό Πολιτιστικό Κέντρο». Η πολιτιστική παρουσία της Γαλλίας στην Ελλάδα πραγματοποιείται κυρίως μέσω του Γαλλικού Ινστιτούτου Αθηνών το οποίο από την ίδρυσή του αποτελεί μέρος συνάντησης του γαλλικού και του ελληνικού πολιτισμού. Εκθέσεις ζωγραφικής, γλυπτικής και φωτογραφίας

λαμβάνουν χώρα εναλλασσόμενες με θεατρικές παραστάσεις, συναυλίες, πλήθος μουσικών εκδηλώσεων και μπαλέτα, αφιερώματα σε ανθρώπους των τεχνών των δύο χωρών, απονομές βραβείων και διαγωνισμούς γαλλοφωνίας, προβολή γαλλικών ταινιών και παρουσίαση της γαλλικής κουζίνας.

8.5 ΟΜΟΓΕΝΕΙΑ

Σήμερα στην ευρύτερη περιοχή των Παρισίων, της Λίλλης και της Λυών διαμένουν 15.000 περίπου Έλληνες, εκ των οποίων οι 1.500-2.000 είναι φοιτητές. Στην περιοχή της Νοτίου Γαλλίας η ελληνική παροικία ανέρχεται στα 20.000 περίπου άτομα.

8.6 ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΜΠΟΡΙΚΕΣ ΣΧΕΣΕΙΣ

Σύμφωνα με τα στοιχεία που δίνει το Ελληνικό Κέντρο Επενδύσεων (ΕΛΚΕ), η Γαλλία αποτελεί μια από τις σημαντικότερες πηγές ροών επενδύσεων στην Ελλάδα, τον 4^ο μεγαλύτερο προμηθευτή κεφαλαίων της χώρας μας μέσω άμεσων επενδύσεων. Περίπου 130 γαλλικές εταιρείες, κυρίως μέσω θυγατρικών, είναι σήμερα εγκατεστημένες στην Ελλάδα και θεωρούνται από τις σημαντικότερες στον τομέα δραστηριότητάς τους (CARREFOUR, CREDIT AGRICOLE, SOCIETE GENERALE, LAFARGE, ALCATEL, ALSTOM, SCHNEIDER, RHODIA, PERNOT-RICARD, FNAC), σε σημαντικούς κλάδους της ελληνικής παραγωγής (αλουμίνιο, τράπεζες, λιπάσματα, τηλεπικοινωνίες, ενέργεια, φαρμακευτικά προϊόντα, καλλυντικά και ηλεκτρολογικός εξοπλισμός).

Την τελευταία δεκαετία, οι γαλλικές επενδύσεις στην Ελλάδα κατευθύνονται κυρίως στον κλάδο τροφίμων και ποτών καθώς και στον τομέα των υπηρεσιών όπου η γαλλική παρουσία είναι ήδη ισχυρή (τράπεζες, ασφαλιστικές εταιρείες, δίκτυα διανομής, τουριστικές επιχειρήσεις). Ενδεικτικά αναφέρεται ότι το 2004 η εταιρεία Société Générale εξαγόρασε το 50,1% της Γενικής Τράπεζας, η εταιρεία Société Générale Immobilière Espagne, μέλος του γαλλικού ομίλου Société Centres Commerciaux, προχώρησε στην αγορά του Κτήματος Καμπά (320 στρέμματα) με σκοπό την κατασκευή εμπορικού κέντρου, η Credit Agricole εξαγόρασε ποσοστό 71,97% των μετοχών της Εμπορικής Τράπεζας. Ταχύτατη είναι η ανάπτυξη της γαλλικής αλυσίδας στεγνοκαθαριστηρίων 5 à Sec που διαθέτει πάνω από 100 καταστήματα, της εταιρίας κατασκευής κολυμβητηρίων Piscine Idéale με 16 καταστήματα και της αλυσίδας κομμωτηρίων Mod's hair με 15 καταστήματα.

Οι σημαντικότερες επενδύσεις ελληνικών εταιρειών στη Γαλλία έχουν πραγματοποιηθεί από την Ολυμπιακή, τις εταιρείες τροφίμων ΔΕΛΤΑ και CARDIGO, τη ΒΙΟΧΑΛΚΟ στον τομέα των δομικών υλικών, τη LAVIFARM και τη FAMAR, η οποία διαθέτει 4 μονάδες παραγωγής στους

τομείς φαρμάκων και καλλυντικών, τις εταιρίες ΛΑΛΑΟΥΝΗ, ΖΟΛΩΤΑ, ΦΑΝΟΥΡΑΚΗ και FOLIE FOLI στον τομέα της κοσμηματοποιίας και ΜΑΪΛΗ και ΜΟΡΝΟ στον τομέα των υλικών συσκευασίας. Οι εμπορικές σχέσεις Γαλλίας και Ελλάδας βρίσκονται σε υψηλά επίπεδα. Η αξία του διμερούς εμπορίου ξεπέρασε τα 4,3 δισ. ευρώ το 2007 όπως και το 2008, ενώ διατηρείται κοντά στο ύψος των 2 δισ. ευρώ για το πρώτο εξάμηνο του 2009, εν μέσω μάλιστα της κρίσης.

Η Γαλλία εξάγει προς την Ελλάδα μια ευρεία γκάμα προϊόντων. Τα καταναλωτικά αγαθά αντιστοιχούν στο μεγαλύτερο ποσοστό των εξαγωγών, με πρώτα τα φαρμακευτικά προϊόντα, ενώ ακολουθούν τρόφιμα-ποτά και βιομηχανικά είδη. Οι ελληνικές εξαγωγές προς τη Γαλλία κινούνται σε χαμηλότερα επίπεδα, σημειώνοντας ωστόσο άνοδο κατά τη διάρκεια του 2008. Αφορούν κυρίως προϊόντα κλωστοϋφαντουργίας, τρόφιμα-ποτά, προϊόντα με βάση το αλουμίνιο και φαρμακευτικά προϊόντα. Οι σημαντικότερες εισαγωγές μας από τη Γαλλία είναι αυτοκίνητα και κρέατα, ενώ εξάγουμε ψάρια, ορυκτές πρώτες ύλες και φαρμακευτικά προϊόντα. Οι γαλλικές φίρμες (Peugeot, Citroen, Renault) κάλυψαν το 12% της ελληνικής αγοράς σε καινούρια επιβατηγά αυτοκίνητα κατά το 2007, πουλώντας περισσότερα από 30.000 οχήματα.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις του οικονομικού τμήματος της γαλλικής πρεσβείας, το εμπορικό έλλειμμα της Ελλάδας έναντι της Γαλλίας φαίνεται να έχει διαρκή χαρακτηριστικά, καθώς αποτελεί διαρθρωτικό πρόβλημα της ελληνικής οικονομίας. Από την άλλη πλευρά, η Ελλάδα αποτελεί μια δυναμική αγορά για τη Γαλλία σε καταναλωτικά προϊόντα, χάρη στην άνοδο του βιοτικού επιπέδου (άλλωστε η Γαλλία φημίζεται για τα προϊόντα πολυτελείας που παράγει στη βιομηχανία και στα τρόφιμα), στο μηχανολογικό εξοπλισμό και στα ενδιάμεσα αγαθά, λόγω των επενδύσεων που γίνονται στη χώρα μας.

Η οικονομική κρίση έχει υποβάλει σε σκληρή «δοκιμασία» τις οικονομίες των δύο χωρών. Η Γαλλία υποστήριξε την ιδέα μιας συλλογικής και συντονισμένης δράσης σε Ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο. Τουλάχιστον τα 2/3 των Γάλλων πιστεύουν πλέον ότι είναι σημαντικό να χορηγηθεί οικονομική βοήθεια στην Ελλάδα, κυρίως λόγω των φόβων μετάδοσης της χρηματοπιστωτικής κρίσης και σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες, σύμφωνα με σφυγμομέτρηση του IFOP. Συγκεκριμένα το 66% των Γάλλων τάσσεται υπέρ μιας οικονομικής στήριξης της Αθήνας από τη Γαλλία η οποία συμμετέχει στο σχέδιο της ευρωπαϊκής βοήθειας των 110 δισ. ευρώ για τρία χρόνια στην Ελλάδα, σύμφωνα με σφυγμομέτρηση που διενεργήθηκε στις 3 και 4 Μαΐου σε 998 άτομα αντιπροσωπευτικά του πληθυσμού ηλικίας 18 ετών και άνω. Ελεύθεροι επαγγελματίες και ανώτερα στελέχη τάσσονται δυναμικά υπέρ της βοήθειας προς την Αθήνα (75%), έναντι του 52% των εργατών και του 55% των υπαλλήλων, σύμφωνα με έρευνα που έγινε για το διαδικτυακό περιοδικό «Lettre de l'Opinion».

Πίνακας 8.6Α Διμερές εμπόριο Ελλάδας Γαλλίας 2006-2008 (Αξία: σε εκ. ευρώ)

	2006	2007	2008	Μεταβολή '07 - '08 (%)	Ιαν.-Σεπτ.2008	Ιαν.-Σεπτ.2009	Μεταβολή Εννιάμηνου 08'-09' (%)
Ελληνικές Εξαγωγές	735	716	668	-6,7 %	618,4	495,1	-19,9%
Ελληνικές Εισαγωγές	3.022	3.081	3.098	0,6%	2.896,8	2.369,5	-18,2%
Όγκος Εμπορίου	3.757	3.797	3.766	0,8 %	3.515,2	2.864,6	18,5%
Εμπορικό Ισοζύγιο	-2.287	-2.364	-2.430	2,8 %	-2.278,4	-1.874,4	17,7 %
Δείκτης Εξαγωγών/ Εισαγωγών	0,24	0,23	0,21	-	0,21	0,20	-

Πηγή: ΕΣΥΕ

Σύμφωνα με την ΕΣΥΕ, κατά το 11μηνο του 2009 παρατηρήθηκε μία σημαντική υποχώρηση του διμερούς εμπορίου εξαιτίας της οικονομικής ύφεσης που έπληξε τόσο την ελληνική όσο και την γαλλική οικονομία. Οι ελληνικές εξαγωγές προς την Γαλλία μειώθηκαν κατά -19,9% την περίοδο Ιαν.-Νοεμ.2009, έναντι της αντίστοιχης περιόδου του 2008, ενώ αντίστοιχη ήταν και η μείωση των εισαγωγών μας από τη χώρα αυτή κατά 18,2%. Συγκεκριμένα, οι εξαγωγές μας το 11μηνο του 2009 ανήλθαν σε απόλυτες τιμές στα 495,1 δισ. € έναντι 618,4 δισ. € του 11μήνου του 2008. Ταυτόχρονα, οι ελληνικές εισαγωγές από τη Γαλλία παρουσίασαν πτώση κατά -18,2% το 11μηνο του 2009 έναντι της αντίστοιχης περιόδου του 2008. Σε απόλυτες τιμές ανήλθαν σε 2.369,5 δισ. €. Όπως το 2008, έτσι και το 2009, οι εξαγωγές μας προς την Γαλλία κάλυψαν το 3,8% του συνόλου των ελληνικών εξαγωγών, ενώ οι ελληνικές εισαγωγές από τη Γαλλία το 2009 κάλυψαν το 6% του συνόλου των εισαγωγών μας.

Πίνακας 8.6Β Γαλλικές επενδύσεις στην Ελλάδα (εκ. ευρώ)

Έτος	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Γαλλικές Επενδύσεις σε Ελλάδα (εκατ. €)	104	64	214	248	146	206	2.383	481	239

Πηγή: Agence Française des Investissements Etrangères

Πίνακας 8.6Γ Ελληνικές επενδύσεις στη Γαλλία (εκ. ευρώ)

Έτος	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Ελληνικές Επενδύσεις σε Γαλλία (εκατ. €)	3	1	15	17	3	64	53	5	131

Πηγή: Agence Française des Investissements Etrangères

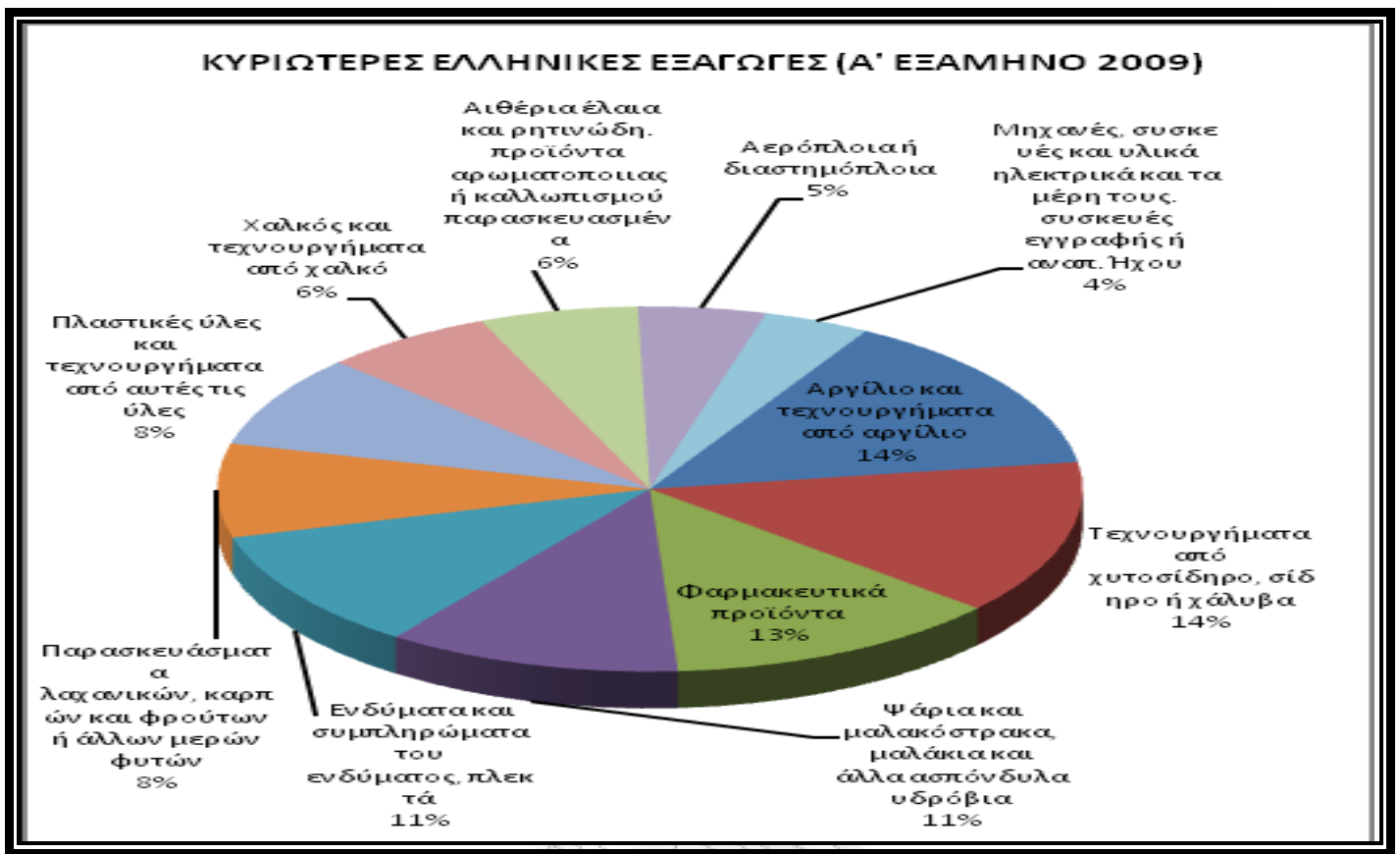
Σημειώνεται ότι η μεγαλύτερη πτώση στο διμερές εμπόριο εντοπίζεται στις εξαγωγές γαλλικών αυτοκινήτων (κατά 60%) και στις ελληνικές εξαγωγές πρώτων υλών (χαλκός, πλαστικές ύλες κλπ). Αναλυτικότερα, μεγάλη πτώση όσον αφορά τις ελληνικές εξαγωγές παρατηρήθηκε στις πρώτες ύλες (χαλκός, πλαστικές ύλες), ενώ εντυπωσιακή αύξηση (413%) εμφάνισαν οι

εξαγωγές καλλυντικών προϊόντων. Αύξηση επίσης παρουσίασαν και οι εξαγωγές φαρμακευτικών προϊόντων και προϊόντων ιχθυοκαλλιέργειας. Οι κυριότερες κατηγορίες των γαλλικών εξαγωγών στην χώρα μας το διάστημα αυτό, ήταν φαρμακευτικά προϊόντα (14,9% του συνόλου), κρέατα (12,9%), αυτοκίνητα (6,2%), καλλυντικά (6,1%) και αντιδραστήρες (6%).

Διάγραμμα 8.6Α

Διάγραμμα 8.6B

8.7 ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Το ενιαίο θεσμικό πλαίσιο (άρθρο 3 της συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση) αποτελεί συγκεκριμένη έκφραση της αρχής της θεσμικής ενότητας. Η έννοια αυτή συνεπάγεται ότι τα θεσμικά όργανα της Ένωσης και της Κοινότητας είναι τα ίδια και συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων των διαφόρων πυλώνων. Το ενιαίο του θεσμικού πλαισίου είναι ένα από τα μέσα που χρησιμοποιούνται από τους συντάκτες των Συνθηκών για τη διατήρηση της συνοχής μεταξύ της δράσης της Ένωσης και της δράσης των Κοινοτήτων.

Επιπλέον των κοινοτικών ρυθμίσεων, σε διμερές επίπεδο μεταξύ Ελλάδας -Γαλλίας έχουν υπογραφεί οι κάτωθι συμφωνίες:

- Συμφωνία περί εναέριων μεταφορών (1947)
- Συμφωνία οδικών μεταφορών (1969)
- Συμφωνία αποφυγής διπλής φορολογίας (1963)
- Συμφωνία για την αμοιβαία λειτουργία ραδιοσταθμών (1982)
- Συμφωνία για την ίδρυση του οργανισμού αμπέλου και οίνου (2001)

8.8 ΕΛΛΗΝΟΓΑΛΛΙΚΟΙ ΣΥΛΛΟΓΟΙ

- ο Γαλλοελληνικός Σύλλογος «Οδυσσέας»
- ο Ελληνογαλλικός Σύνδεσμος C.E.R.C.L.E.
- ο Ελληνογαλλικός Σύλλογος ΔΕΥΚΑΛΙΩΝ
- ο Ελληνογαλλικός Σύλλογος Περιοχής Μπορντώ Γαλλίας, «Καφενείον η Ελλάς»
- ο Ελληνογαλλικός Σύλλογος «Ελιά»
- ο Ελληνογαλλικός Σύλλογος Ιωαννίνων
- ο Γαλλικός Σύλλογος Αλληλοβοήθειας στην Ελλάδα
- ο Ελληνογαλλικός Σύλλογος της Γκρενόμπλ

8.9 ΣΥΜΦΩΝΙΕΣ- ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΕΣ

Τα τελευταία χρόνια έχουν υπογραφεί αρκετές συμφωνίες και συνεργασίες ανάμεσα στην Ελλάδα και τη Γαλλία. Η ένταξη της Ελλάδας στη Διεθνή Οργάνωση Γαλλοφωνίας ως 54ο κράτος-μέλος, αποτελεί «σταθμό» για τη χώρας μας.

Το Μνημόνιο Συνεργασίας Ελλάδας-Γαλλίας προβλέπει τη συνεργασία στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, καθώς και άλλων διεθνών οργανισμών, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην προώθηση των τουριστικών θεμάτων μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Πρόκειται για ένα μνημόνιο ουσιαστικής συνεργασίας σε θέματα τουρισμού το οποίο θα δημιουργήσει μία διαρκή γραμμή επικοινωνίας μεταξύ Ελλάδας και Γαλλίας, έτσι ώστε ζητήματα που αφορούν την τουριστική ανάπτυξη των μεσογειακών χωρών να αντιμετωπίζονται από κοινού προς αμοιβαίο όφελος και συμφέρον.

Το Ελληνογαλλικό Εμπορικό και Βιομηχανικό Επιμελητήριο (ΕΓΕΒΕ) αποτελεί μια ιδιωτική ένωση που συγκεντρώνει γαλλικές και ελληνικές επιχειρήσεις και είναι μέλος της Ένωσης των Γαλλικών Εμπορικών και Βιομηχανικών Επιμελητηρίων του Εξωτερικού (UCCIFE), ενός διεθνούς δικτύου που αριθμεί ως μέλη 110 Εμπορικά Επιμελητήρια της Γαλλίας σε πάνω από 75 χώρες. Το ΕΓΕΒΕ αποτελεί όργανο εκπροσώπησης των επιχειρηματικών συμφερόντων των δύο χωρών, συμβάλλει στη βελτίωση της εικόνας της Γαλλίας και στην αλληλοκατανόηση μεταξύ Ελλήνων και Γάλλων επιχειρηματιών και προσφέρει σημαντική στήριξη στις γαλλικές ή ελληνικές επιχειρήσεις για την επέκτασή τους στην Ελλάδα ή τη Γαλλία.

Το Γαλλικό Ινστιτούτο Αθηνών ιδρύθηκε το 1907 από την Αρχαιολογική Σχολή Αθηνών και το 1938 αναγνωρίστηκε, μέσω μίας ελληνογαλλικής συμφωνίας, ως Ίδρυμα της Γαλλίας στην Ελλάδα, με σκοπό την πολιτιστική και παιδαγωγική συνεργασία. Από το 1938 υπογράφηκαν

διμερείς συμφωνίες μεταξύ των δύο χωρών για διοργάνωση κονσέρτων, εκθέσεων τέχνης, θεατρικών παραστάσεων και την προβολή ταινιών της άλλης χώρας.

Το 2007 υπογράφηκε το Μνημόνιο Συνεργασίας μεταξύ του ελληνικού και του γαλλικού Υπουργείου Μεταφορών. Το εν λόγω σχέδιο περιλαμβάνει συγκεκριμένες δράσεις σε τέσσερις πυλώνες, την ασφάλεια, τη διαφάνεια, την εξυγίανση και την ανάπτυξη και έχει κύριο στόχο την υιοθέτηση βέλτιστων πρακτικών στον τομέα των μεταφορών και ειδικά του σιδηροδρόμου.

Με πρωτοβουλία της Πρεσβείας της Γαλλίας στην Ελλάδα, ο γαλλογερμανικός τηλεοπτικός σταθμός ARTE υπέγραψε, στις 29 Απριλίου 2009 στην Αθήνα, συμφωνία συνεργασίας με την ΕΡΤ (Ελληνική Ραδιοφωνία Τηλεόραση). Αντικείμενο της συνεργασίας είναι οι συμπαραγωγές, η κοινή διοργάνωση θεματικών βραδιών, η αγορά και πώληση τηλεοπτικών προγραμμάτων, καθώς και η ετήσια συμπαραγωγή ντοκιμαντέρ, μουσικών ή θεατρικών θεαμάτων.

Η γέφυρα Ρίου-Αντιρρίου ξεκίνησε να κατασκευάζεται το 1995 από τη γαλλική εταιρία VINCI και έξι ελληνικές κατασκευαστικές εταιρείες και αποτελεί ένα μεγάλο σύμβολο της συνεργασίας μεταξύ Γαλλίας – Ελλάδας.

Το 2008 επισφραγίστηκε η ελληνογαλλική συνεργασία για το Περιβάλλον μέσω της έκθεσης «Πλανήτη Γη: Κλιματική Αλλαγή και Ανθρώπινη παρέμβαση» ("Climax, Planete, Climat") η οποία εγκαινιάστηκε παρουσία του Πρέσβη της Γαλλίας στην Ελλάδα.

Το 2007 ξεκίνησε διμερής συνεργασία Ελλάδας-Γαλλίας για την αποκατάσταση των ελληνικών καμένων περιοχών του 2007, με συγκεκριμένες δράσεις όπως η πρόσκληση Ελλήνων δασικών υπαλλήλων στη Γαλλία με σκοπό την ανταλλαγή τεχνικών πληροφοριών και εμπειριών ανάμεσα στις δύο χώρες, κυρίως όσον αφορά στα αντιδιαβρωτικά έργα, την αξιοποίηση της βιομάζας, και την ευαισθητοποίηση των πολιτών σε περιβαλλοντικά θέματα, την προμήθεια εξοπλισμού και υλικών για την αναδάσωση των καμένων περιοχών και την πρόληψη του κινδύνου δασικών πυρκαγιών.

Έχουν αναληφθεί αρκετές πρωτοβουλίες συνεργασίας των ελληνικών κρατικών φορέων και της τοπικής αυτοδιοίκησης με αντίστοιχους γαλλικούς φορείς κυρίως σε θέματα αδελφοποίησης, υλοποίησης κοινοτικών προγραμμάτων, επιχειρηματικών δράσεων και τουρισμού. Η αδελφοποίηση πόλεων αφορά δραστηριότητες που συνεπάγονται ή προωθούν τις άμεσες ανταλλαγές μεταξύ των δύο χωρών, μέσω της συμμετοχής τους σε δραστηριότητες και ενθαρρύνουν τη δικτύωση και τη συνεργασία. Αδελφοποίηση πόλεων έχει γίνει μεταξύ των πόλεων Faches-Thumesnil και της Νάουσας Πάρου (2008), της πόλης του Άργους με την πόλη Abbeville (1993), του Δήμου Πατρών με την πόλη Saint Etien, του Δήμου Θεσσαλονίκης με τη Νίκαια, της πόλης των Σερρών με την πόλη Fosses, αλλά και των Δήμων Αγίου Στεφάνου,

Αγίων Αναργύρων, Αγίας Βαρβάρας Αττικής, Αγίου Δημητρίου Αττικής, Αγίου Ιωάννη Ρέντη, Αγίου Νικολάου Κρήτης, Αλίμου, Άνω Λιοσίων, Αριδαίας, Αχαρνών, Αργυρούπολης, Αταλάντης, Βύσσας, Δαφνουσίων, Ζακύνθου, Θρακομακεδόνων, Ιλίου, Ιάμου, Καλυβίων Θορικού, Καμένων Βούρλων, Κερατέας, Μεγάλου Αλεξάνδρου, Νέας Χαλκηδόνας, Παλαιού Φαλήρου, Πλαταιών, Παιανίας, Πανοράματος, Πρέβεζας, Ραφήνας, Ρόδου, Σοφάδων, Στυλίδας, Σκύρου, Τρίγλιας Χαλκιδικής, Τριανδρίας, Ύδρας, Υμηττού, Χαλκιδέων και Χίου με την πόλη της Γαλλίας Commune De Garons.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9: ΔΙΕΘΝΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ & ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ**9**

Σύμφωνα με το Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (Ι.Τ.Ε.Π.), το 2009 η τουριστική κίνηση προς της Ελλάδα παρουσιάστηκε μειωμένη κατά τουλάχιστον 4,24%, ενώ η μείωση της τουριστικής κίνησης από τις παραδοσιακές αγορές ήταν ακόμα μεγαλύτερη, τουλάχιστον κατά 4,58%. Όπως είναι λογικό, η συρρίκνωση της τουριστικής δραστηριότητας στη χώρα μας θα έχει σημαντικά αρνητική επίδραση στον τομέα της απασχόλησης. Ειδικότερα, μία μείωση των αφίξεων κατά 5%, 10% ή 15% θα οδηγήσει στην απώλεια θέσεων εργασίας για ολόκληρη την οικονομία της τάξης των 69.000, 96.000 και 144.000 θέσεων εργασίας, αντίστοιχα. Πρόκειται για μερικά από τα συμπεράσματα της συστηματικής προσέγγισης των αναμενόμενων στον παγκόσμιο και τον ελληνικό τουρισμό συνεπειών της κρίσης που περιλαμβάνει η έκθεση «Διεθνής Οικονομική Κρίση και Τουρισμός».

Πιο συγκεκριμένα, τα συνοπτικά συμπεράσματα και οι προτάσεις πολιτικής στις οποίες καταλήγει η έκθεση του Ινστιτούτου Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων, έχουν ως εξής:

Τα πρώτα σημάδια της οικονομικής κρίσης ωθούν τους καταναλωτές να μειώνουν δραστικά τις δαπάνες τους, επαναπροσδιορίζοντας τις προτιμήσεις τους και διαμορφώνοντας νέα πρότυπα κατανάλωσης. Από την άλλη, οι μεγάλοι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί αντιμετωπίζουν μειωμένη ζήτηση, δυσκολία στη χρηματοδότηση και καταρρέουν. Οι οικονομολόγοι συμφωνούν ότι η οικονομία εισέρχεται σε περίοδο παρατεταμένης ύφεσης με κυριότερα χαρακτηριστικά τη μείωση των καταναλωτικών δαπανών, την αύξηση της ανεργίας και τις ισχυρές αποπληθωριστικές πιέσεις.

Τα μέτρα που προτείνονται από οικονομικούς κύκλους για τον περιορισμό των παραπάνω χαρακτηριστικών είναι η μείωση των επιτοκίων, η λήψη δημοσιονομικών μέτρων, ενώ σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης είναι η αποτελεσματική συνεργασία και ο οικονομικός συντονισμός των κρατών-μελών.

9.1 ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Από το 1952 ως το 2005 ο αριθμός των διεθνών τουριστικών αφίξεων αυξήθηκε με ρυθμό 6,5% κατ' έτος, με αποτέλεσμα ο συνολικός αριθμός των ταξιδιωτών να εκτιναχθεί από τα 25 στα 806 εκατομμύρια. Ο ρυθμός αύξησης του εισοδήματος που προέκυψε από αυτές τις αφίξεις ήταν ιδιαίτερα μεγάλος, αγγίζοντας το 11,2% για την προαναφερθείσα περίοδο, γιγαντώνοντας την παγκόσμια οικονομία και αγγίζοντας τα 680 δις δολάρια το 2005.

Ως το 1950, οι 15 κορυφαίοι προορισμοί απορροφούσαν το 88% των παγκόσμιων αφίξεων, με το ποσοστό να μειώνεται στο 75% για το 1970 και στο 57% για το 2005, με αποτέλεσμα την πιο ομοιόμορφη κατανομή των οφελών του παγκόσμιου τουρισμού, συμπεριλαμβανομένων πλέον και νέων προορισμών, πολλοί εκ των οποίων βρίσκονται στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Το 2006 οι παγκόσμιες αφίξεις άγγιξαν τα 842 εκατομμύρια, σημειώνοντας αύξηση της τάξης του 4,6% σε σχέση με το προηγούμενο έτος. Το 2007 παρουσιάζεται ως το 4^ο συνεχόμενο έτος σταθερής μεγέθυνσης της παγκόσμιας τουριστικής βιομηχανίας, η οποία παρουσιάζεται συνολικά ευπροσάρμοστη στις ποικίλες κρίσεις που ενδεχομένως προκύπτουν. Το 2008 ήταν το έτος που ο παγκόσμιος τουρισμός επλήγει σημαντικά από την παγκόσμια οικονομική κρίση και άρχισε μια αντίστροφη πορεία που συνεχίστηκε και το πρώτο μισό του 2009. Το 2009 οι παγκόσμιες αφίξεις μειώθηκαν κατά 4,2% σε σχέση με το 2008, φτάνοντας τα 880 εκατομμύρια.

Πίνακας 9.1 Διεθνείς Αφίξεις 2000-2009		
Έτος	ΚΟΣΜΟΣ(εκατ.)	Δ
2000	682,0	
2001	684,1	0,31%
2002	702,6	2,70%
2003	689,0	-1,94%
2004	764,0	10,89%
2005	802,0	4,97%
2006	846,0	5,49%
2007	901,0	6,50%
2008	919,0	2,00%
2009	880,0	-4,24%

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων από Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού (Ιούνιος 2010)

Ο παγκόσμιος τουρισμός αναμένεται να παρουσιάσει μειωμένο ρυθμό ανάπτυξης της τάξης του 2%-0%. Η συγκεκριμένη κρίση διαφέρει από προηγούμενες στο γεγονός ότι ο τουρίστας σήμερα αντιμετωπίζει οικονομικό πρόβλημα για να χρηματοδοτήσει τις διακοπές του, ενώ στις προηγούμενες τον κυριαρχούσε ο φόβος για την ακεραιότητα του. Δημιουργούνται έτσι νέες τάσεις που αφορούν τη μείωση της απόστασης του προορισμού από τον τόπο μόνιμης κατοικίας, τη διάρκεια του ταξιδιού και την ανάδειξη προορισμών με καλή σχέση ποιότητας-τιμής.

Για την άμβλυση των αρνητικών επιπτώσεων της κρίσης προτείνεται η εισαγωγή του τουρισμού στα κυβερνητικά πακέτα κινήτρων, η αναστολή πληρωμής των φόρων, η στενή συνεργασία του ιδιωτικού και δημόσιου τομέα, η οικονομική στήριξη του κλάδου από την τραπεζική και την οικονομική κοινότητα γενικότερα, η συνεχής στατιστική παρακολούθηση των μεγεθών που περιγράφουν τον κλάδο, η ύπαρξη εντατικής και στοχευμένης διαφήμισης, η αύξηση της ποιότητας του προϊόντος με την εισαγωγή νέων τεχνολογιών στον κλάδο και η εισαγωγή καινοτόμων μεθόδων για την ενίσχυση branding.

Όσον αφορά τις ειδικές μορφές τουρισμού, θα υποστούν στον ίδιο βαθμό τις επιπτώσεις της κρίσης. Συγκεκριμένα, εκείνες που θα επηρεαστούν λιγότερο είναι ο πολιτιστικός τουρισμός, ο τουρισμός ευεξίας και ο τουρισμός υγείας. Λίγο μεγαλύτερη θα είναι η επίδραση που θα δεχτεί ο συνεδριακός τουρισμός, ενώ η επίδραση που θα δεχτεί ο θαλάσσιος τουρισμός θα αφορά κυρίως τον τομέα της κρουαζιέρας. Αμφίβολη είναι η επίδραση που θα δεχτούν ο χειμερινός, αθλητικός και εκθεσιακός τουρισμός, ωστόσο ισχυρό πλήγμα θα δεχτούν ο θρησκευτικός τουρισμός και ο τουρισμός τρίτης ηλικίας.

9.2 ΕΛΛΗΝΙΚΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΡΙΣΗ

Η ελληνική οικονομία βρίσκεται σε περίοδο παρατεταμένης ύφεσης, με ένα τεράστιο δημόσιο χρέος, με την επιβράδυνση των εξαγωγών αγαθών και υπηρεσιών, τη μείωση των εισαγωγών, τη στασιμότητα των λιανικών πωλήσεων, την αισθητή επιβράδυνση της ιδιωτικής κατανάλωσης, καθώς επίσης και την κάμψη των επιχειρηματικών επενδύσεων και την κατακόρυφη υποχώρηση του οικονομικού κλίματος. Οι κλάδοι που θα δεχτούν κατά κύριο λόγο τις δυσμενείς επιπτώσεις της κρίσης είναι εκείνοι της αγοράς αυτοκινήτων, της αγοράς ακινήτων και του τουρισμού.

Τα δυσμενή γεγονότα των τελευταίων χρόνων είχαν σημαντική επίδραση στην τουριστική κίνηση της χώρας μας. Καθώς η ζήτηση για τουριστικές υπηρεσίες και προϊόντα εξαρτάται από το μέγεθος του κινδύνου που μπορεί να ανεχθεί ο δυνητικός τουρίστας, όσο αυξάνεται ο κίνδυνος τόσο αυξάνεται η ανασφάλεια και η αβεβαιότητα κι επομένως μειώνεται η ζήτηση. Η εξέλιξη στην τουριστική κίνηση εξαρτάται επίσης, από τα μέτρα που λαμβάνει η κάθε χώρα, τόσο για την αντιμετώπιση του συμβάντος, εφόσον αυτό την επηρεάζει άμεσα, όσο και για την εκμετάλλευση της συγκυρίας, εφόσον αυτή επηρεάζει αρνητικά άλλες χώρες, ώστε να τη χρησιμοποιήσει ως ανταγωνιστικό πλεονέκτημα.

Σήμερα η Ελλάδα από πλευράς ανταγωνιστικότητας τιμών κατέχει μία από τις κατώτερες θέσεις παγκοσμίως, σε μια περίοδο που η οικονομική κρίση θα αυξήσει κατακόρυφα το ειδικό

βάρος του ανταγωνισμού τιμών ως κριτηρίου τουριστικής επιλογής. Η μείωση των προκρατήσεων και η έλλειψη ρευστότητας των τουριστικών επιχειρήσεων καταδεικνύουν μια δύσκολη περίοδο για το ελληνικό τουριστικό προϊόν. Την εκτίμηση αυτή προδιαγράφει η αρνητική πορεία των αεροπορικών αφίξεων αλλοδαπών τουριστών το 2008 στη χώρα μας. Οι περισσότερες από τις ανταγωνίστριες χώρες της Ελλάδας, σε τουριστικό επίπεδο, παρουσίασαν επίσης μείωση στις αφίξεις. Η χώρα μας καταλαμβάνει μια από τις τελευταίες θέσεις στη μεταξύ τους σύγκριση.

Κατά τη διάρκεια του 2009, ο ελληνικός τουρισμός βρέθηκε υπό το καθεστώς της διεθνούς οικονομικής ύφεσης και ισχυρού ανταγωνισμού σε ένα συνεχώς επιδεινούμενο διεθνές πολιτικό και οικονομικό περιβάλλον, αντιμετωπίζοντας παράλληλα τη συνεχιζόμενη πολιτική και κοινωνική αστάθεια σε εσωτερικό επίπεδο και τις δυσμενείς εξελίξεις των εθνικών μακροοικονομικών παραμέτρων. Ταυτόχρονα, παρουσιάστηκε μεταστροφή στην καταναλωτική συμπεριφορά και στις επιλογές των ευρωπαίων τουριστών υπέρ του εσωτερικού τουρισμού και κυρίως των τουριστικών αγορών χαμηλού κόστους, κυρίως λόγω της ανασφάλειας στην αγορά εργασίας (απολύσεις, μείωση πραγματικών μισθών) που συμπιέζει το διαθέσιμο εισόδημα των εν δυνάμει τουριστών.

Σύμφωνα με τα στοιχεία του Συλλόγου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ), οι επιδόσεις της Ελλάδας στον τουρισμό για το 2009 σε σχέση με τις ανταγωνίστριες χώρες, συνοψίζονται στους πίνακες που ακολουθούν:

Πίνακας 9.2Α		Επιδόσεις 2009 Ελλάδας% Ανταγωνιστών				
Δείκτες Απόδοσης 2009	Ελλάδα	Ισπανία	Κύπρος	Τουρκία	Αίγυπτος	Κροατία
Κατάταξη - Διεθνείς Αφίξεις	16 ^η	3 ^η	κάτω από την 50 ^η	7 ^η	19 ^η	24 ^η
Κατάταξη – Έσοδα	15 ^η	2 ^η	κάτω από την 50 ^η	9 ^η	21 ^η	30 ^η
Διεθνείς Αφίξεις 2009 (εκατ.)	14,9	52,2	2,1	25,5	11,9	9,3
% μεταβολή αφίξεων 2000 – 2009	20,2%	12,5%	-22,2%	165,6%	133,3%	60,3%
Έσοδα - 2009 δις USD	14,5	53,2	2,2	21,3	10,8	8,9
% μεταβολή εσόδων 2000-2009	57,6%	77,3%	15,8%	180,3%	151,2%	217,9%
Μέση κατά κεφαλή Δαπάνη ανά ταξίδι σε USD	973,2	1.019,2	1.047,6	835,3	907,6	957,0
Μερίδιο αγοράς παγκόσμια σε αφίξεις	1,7%	5,9%	0,2%	2,9%	1,4%	1,1%
Μερίδιο αγοράς παγκόσμια σε έσοδα	1,7%	6,2%	0,3%	2,5%	1,3%	1,0%

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων ΕΣΥΕ, UNWTO, WEF

Διάγραμμα 9.2Α Ελλάδα & Ανταγωνιστές – Θέση στην παγκόσμια κατάταξη, 2009

Σύμφωνα με άλλα στοιχεία του Συλλόγου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ), οι διεθνείς τουριστικές αφίξεις για το 2009 σε σχέση με αυτές του 2008 αλλά και σε σχέση με τις ανταγωνίστριες προς την Ελλάδα χώρες, παρουσιάζονται παρακάτω:

Πίνακας 9.2B Διεθνείς τουριστικές αφίξεις, ταξιδιωτικές εισπράξεις και μέση κατά κεφαλή δαπάνη, 2009

Διεθνείς τουριστικές αφίξεις	14.914.534	-6,4%
Ταξιδιωτικές εισπράξεις	10.400,2 εκατ. € / ml €	-10,6%
Μέση κατά κεφαλή δαπάνη	697 €	-4,5%

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Ελληνικής Στατιστικής Αρχής και Τράπεζας της Ελλάδος

Πίνακας 9.2Γ Διεθνείς τουριστικές αφίξεις σε Ελλάδα και ανταγωνιστές, 2009

Ελλάδα	15	-6,4%
Κροατία	9	-0,9%
Τουρκία	26	2,0%
Κύπρος	2	-10,9%
Ισπανία	52	-8,7%
Ελλάδα	15	-6,4%

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Ελληνικής Στατιστικής Αρχής και Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού

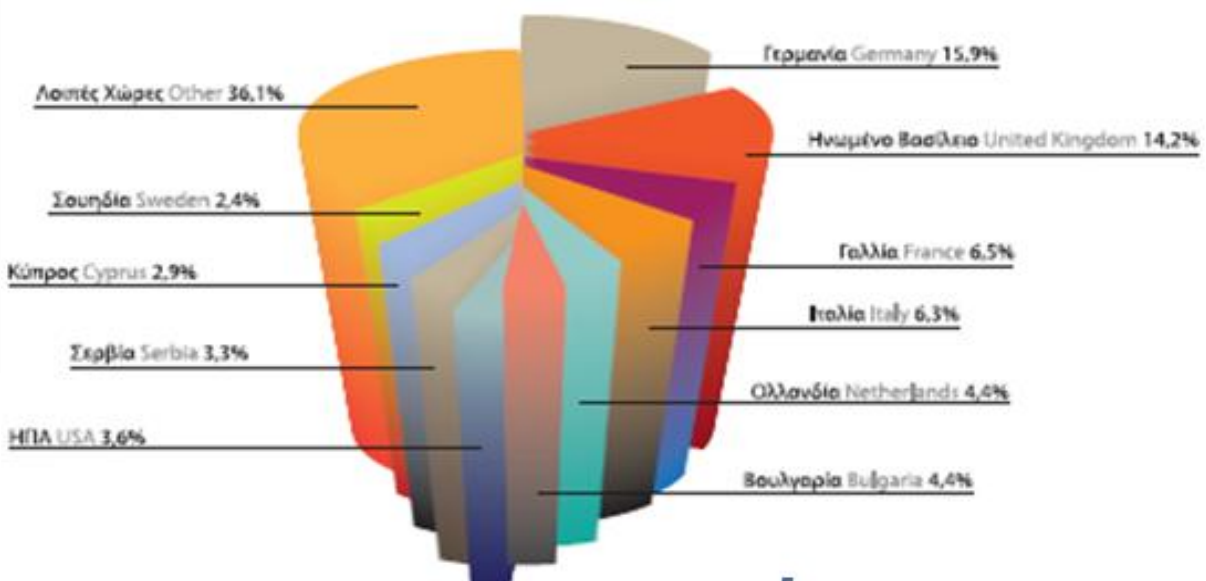
Πίνακας 9.2Δ Τουριστικές αφίξεις στην Ελλάδα από εξωτερικό, 2009

	Αφίξεις ανά χώρα προέλευσης		Μερίδιο	
	2009	2000	2009	2000
Γερμανία	2.364.486	2.395.185	15,9%	19,4%
Ηνωμένο Βασίλειο	2.112.149	2.772.256	14,2%	22,4%
Γαλλία	962.435	602.353	6,5%	4,9%
Ιταλία	935.011	823.245	6,3%	6,7%
Ολλανδία	651.440	655.285	4,4%	5,3%
Σύνολο 5 αγορών	7.025.521	7.248.324	47,3%	58,7%

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Ελληνικής Στατιστικής Αρχής

Το τουριστικό ρεύμα προς την Ελλάδα για το 2009 παρουσιάζεται εμφανώς συρρικνωμένο κατά 11,4% σε σχέση με το 2000. Συγκεκριμένα, οι αφίξεις από τη Γερμανία ανέρχονται στο 15,9% των συνολικών αφίξεων σε σχέση με το 2000 που ήταν 19,4%, η τουριστική κίνηση από το Ηνωμένο Βασίλειο κατέχει ποσοστό 14,2% σε σχέση με το 2009 που ήταν 22,4%, το ποσοστό εισερχόμενου τουρισμού από τη Γαλλία είναι 6,5% σε σχέση με 4,9% του 2000, από την Ιταλία είναι 6,3% σε σχέση με 6,7% που ήταν το 2000, ενώ το ποσοστό εισερχόμενου τουρισμού από την Ολλανδία ανέρχεται σε 4,4% σε σχέση με 5,3% του 2000. Οι τουριστικές αφίξεις στην Ελλάδα από τη Σουηδία κατέλαβαν ποσοστό 2,4%, από την Κύπρο 2,9%, από τη Σερβία 3,3%, από τις ΗΠΑ 3,6%, από τη Βουλγαρία 4,4% και από λοιπές χώρες 36,1%.

Διάγραμμα 9.2Β Οι 10 κορυφαίες αγορές προέλευσης βάσει μεριδίου στις διεθνείς τουριστικές αφίξεις, 2009

Διάγραμμα 9.2Γ

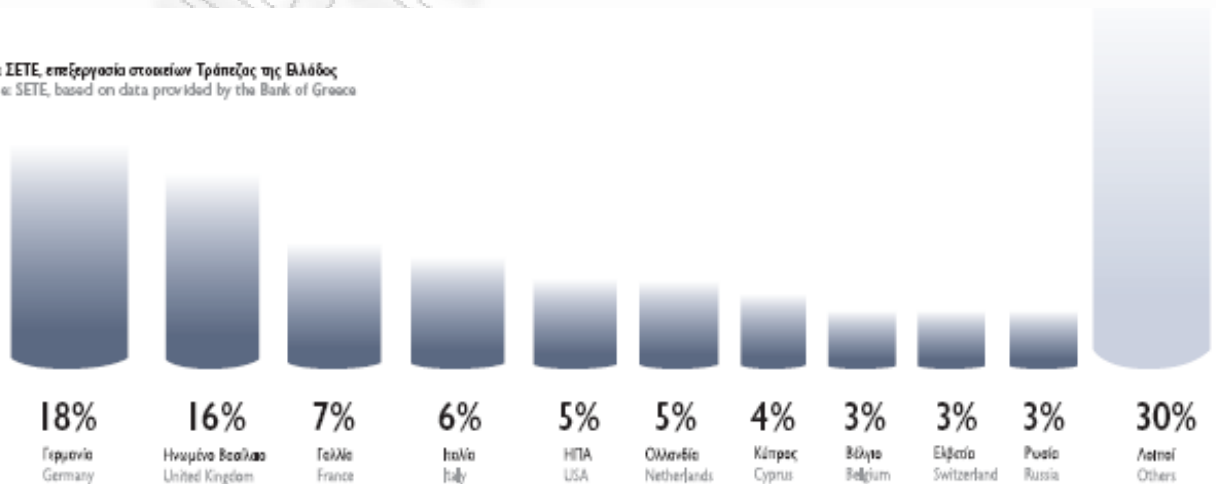
Τα 10 ελληνικά αεροδρόμια με τις περισσότερες διεθνείς τουριστικές αφίξεις, 2009

Διάγραμμα 9.2Δ

Κατανομή ταξιδιωτικών εισπράξεων ανά χώρα προέλευσης, 2009

Πηγή: ΣΕΤΕ, επεξεργασία στοιχείων Τράπεζας της Ελλάδος
Source: SETE, based on data provided by the Bank of Greece

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10: ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Το 2010 αναμένεται δύσκολη χρονιά για τον τουρισμό μετά το 2009 που έκλεισε με μείωση 5% - 8% της τουριστικής δραστηριότητας σε παγκόσμιο επίπεδο σύμφωνα με το 8^ο Συνέδριο "Τουρισμός & Ανάπτυξη" του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού.

Τα τελευταία 10 χρόνια ο τουρισμός έχει βιώσει πολλές κρίσεις, αλλά τις αντιμετώπισε αποτελεσματικά και εξήλθε δυνατότερος από αυτές. Οι μακροχρόνιες προοπτικές του παγκόσμιου τουρισμού παραμένουν θετικές, ενώ σε ότι αφορά το άμεσο μέλλον πρέπει να συνεχιστεί η προσπάθεια που θα αποβλέπει κυρίως στη διατήρηση των θέσεων εργασίας, όπου προφανής προϋπόθεση είναι η εξασφάλιση της λειτουργίας των επιχειρήσεων. Ο τουρισμός έχει ανάγκη τη στήριξη των κυβερνήσεων για επίλυση δυσκολιών σε θέματα όπως η βίζα, η διευκόλυνση των ταξιδιών και η αποφυγή περιπτώσεων φόρων, καθώς μπορεί να είναι ο καταλύτης στην αντιμετώπιση των παγκόσμιων οικονομικών και περιβαλλοντικών προκλήσεων.

10.1 ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ, ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΤΟΥΡΙΣΜΟ

Κάθε άλλο παρά ευοίωνες αναμένονται οι προοπτικές για τον ελληνικό τουρισμό το 2010, όπως τονίζει σε ανακοίνωση του το Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων τονίζοντας ότι μέσα στο ευμετάβλητο και αβέβαιο οικονομικό κλίμα που επικρατεί δε θα επιχειρηθεί η ποσοτική, αλλά η ποιοτική προσέγγιση. Γενικά το 2010 αναμένεται να είναι το ίδιο -αν όχι περισσότερο- δύσκολο από το 2009. Τα πρώτα αρνητικά μηνύματα προέρχονται από τις μειώσεις των προκρατήσεων των παραδοσιακών αγορών. Η μείωση από τη Γερμανία αγγίζει το 10% και από τη Μ. Βρετανία το 7%, κυρίως λόγω της άσχημης εικόνας που παρουσιάζουν τα ξένα ΜΜΕ για τη χώρα μας (ταραχές, δεινή οικονομική κατάσταση κλπ.).

Ωστόσο, θετικά είναι τα μηνύματα που λαμβάνονται από τις αγορές της Γαλλίας, της Ιταλίας και της Ανατολικής Ασίας (Ρωσία, Ουκρανία κλπ.). Η αύξηση όμως, αν και θεαματική (π.χ. Ρωσία +20% στις κρατήσεις), σε απόλυτα μεγέθη δε θα καταφέρει να καλύψει τη μείωση από τις παραδοσιακές αγορές της Ελλάδας. Αυξημένες ωστόσο αναμένεται να είναι οι κρατήσεις της τελευταίας στιγμής, οι οποίες όμως δύσκολα θα μπορέσουν να ισοσταθμίσουν τις τεράστιες απώλειες εσόδων που θα έχει υποστεί ο κλάδος ως τότε. Συμπερασματικά, ο αλλοδαπός τουρισμός ενδέχεται να κινηθεί στα ίδια επίπεδα με το 2009 ή ακόμη και να σημειώσει μικρή θετική μεταβολή, εξαιτίας της χαμηλής βάσης σύγκρισης με το προηγούμενο έτος. Είναι βέβαιο ωστόσο, ότι δε θα καλυφθούν οι ζημιές του έτους αυτού.

Μειώσεις αναμένεται να παρουσιάσει και ο εσωτερικός τουρισμός, αφού το κόστος ζωής έχει αυξηθεί σημαντικά και οι μισθοί υφίστανται περικοπές. Το γεγονός αυτό, σε συνδυασμό με τις αυξημένες τιμές των καυσίμων και των ναύλων κάνουν το κόστος των διακοπών δυσβάσταχτο. Οι Έλληνες καταναλωτές αναμένεται να στραφούν σε προορισμούς όπου θα μπορέσουν να φιλοξενηθούν από συγγενείς και φίλους, προκειμένου να περιορίσουν το κόστος των διακοπών τους, ενώ θα κάνουν τις κρατήσεις τους την τελευταία στιγμή προκειμένου να εξασφαλίσουν καλύτερες τιμές.

Ωστόσο, παρά την πεσμένη προσέλευση επισκεπτών στην Ελλάδα και το μειωμένο τζίρο λόγω της παγκόσμιας δυσμενούς οικονομικής συγκυρίας, διατυπώνεται αισιοδοξία ότι η τελική τουριστική εικόνα που θα προκύψει με το κλείσιμο του Αυγούστου, μήνα κατά τον οποίο διακινούνται περίπου οι μισοί από το σύνολο των τουριστών του έτους, θα είναι εντέλει ενθαρρυντική. Ως χαρακτηριστικά της φετινής κινητικότητας στους τουριστικούς προορισμούς της χώρας, καταγράφονται η προτίμηση των επισκεπτών στα νησιά και η αλλαγή των χωρών προέλευσής τους, δεδομένου ότι το τουριστικό ρεύμα κυρίως από δημοκρατίες της πρώην Σοβιετικής Ένωσης εμφανίζεται ενισχυμένο.

Η ανάγκη για περαιτέρω ανάπτυξη του τουρισμού στη χώρα μας παρουσιάζεται πιο έντονη από ποτέ και απαιτεί αλλαγή στρατηγικής. Το μοντέλο «ήλιος και θάλασσα», στο οποίο στηρίχθηκε ο ελληνικός τουρισμός τα τελευταία χρόνια, δείχνει ήδη παρωχημένο. Αντίθετα, παρουσιάζεται επιτακτική η ανάγκη επαναπροσδιορισμού της εθνικής πολιτικής για την ανάπτυξη του τουρισμού. Ειδικότερα, απαιτείται άμεση εφαρμογή του χωροταξικού σχεδίου για την εγκατάσταση των τουριστικών επιχειρήσεων με πρόβλεψη για την προστασία του περιβάλλοντος χωρίς αναίτιες γραφειοκρατικές διαδικασίες. Απαιτείται επίσης η δημιουργία διεθνοποιημένων επιχειρήσεων με διασυνδέσεις και δυνατότητα άμεσης πρόσβασης στις βασικές αγορές τουριστών για την Ελλάδα, αλλά και προσφοράς ολοκληρωμένων τουριστικών πακέτων σε ανταγωνιστικές τιμές.

Απαραίτητη είναι η ενίσχυση της διαφημιστικής προσπάθειας διεθνώς, με επικέντρωση όχι μόνο στον παραθεριστικό καλοκαιρινό τουρισμό αλλά και στις εναλλακτικές μορφές τουρισμού. Επίσης, θα πρέπει να αυξηθούν οι πόροι που προορίζονται για υποδομή οικονομικού και κοινωνικού χαρακτήρα, καθώς και η αποτελεσματική χρήση τους προκειμένου να επιμηκυνθεί η τουριστική περίοδος και να καλύψει και τους δώδεκα μήνες του έτους. Απαραίτητη επίσης προϋπόθεση για την γενικότερη ανάπτυξη του τουρισμού, είναι οι τοπικές κοινωνίες να ενστερνιστούν τις ανακατατάξεις που συνεπάγεται η δημιουργία υποδομής.

Οι σύγχρονες τάσεις στον τουρισμό υποδεικνύουν την ανάγκη διαφοροποίησης και εμπλουτισμού του τουριστικού προϊόντος μέσω της αξιοποίησης των μοναδικών πολιτιστικών και περιβαλλοντικών πόρων που διαθέτει κάθε περιοχή. Δυστυχώς στη χώρα μας το τουριστικό προϊόν είναι μαζικό και αδιαφοροποίητο. Παρόλο που υπάρχουν δυνατότητες ανάπτυξης εναλλακτικών μορφών τουρισμού, οι μέχρι σήμερα προσπάθειες ήταν αποσπασματικές με πενιχρά αποτελέσματα.

Μεταξύ των προβλημάτων που πρέπει να επιλυθούν και των προκλήσεων που πρέπει να αντιμετωπιστούν, είναι η επίπτωση της ανάπτυξης των τουριστικών δραστηριοτήτων στο περιβάλλον, η αστικοποίηση, η ρύπανση, η υποβάθμιση περιοχών που παρουσιάζουν φυσική αξία, η ανάγκη δημιουργίας μιας νέας καινοτόμου τουριστικής προσφοράς, με την πλήρη αξιοποίηση των εδαφικών ιδιαιτεροτήτων, κυρίως εκείνων που συνδέονται με τα πολυάριθμα περιβαλλοντικά και πολιτιστικά πλεονεκτήματα τα οποία δεν λαμβάνονται υπόψη από τον μαζικό τουρισμό, προτείνοντας ταυτόχρονα μια συνεκτική διακρατική τουριστική εικόνα με μια ιδιαίτερη, σεβαστή και αναβαθμισμένη κοινή ταυτότητα.

Όπως προαναφέρθηκε, στόχος είναι η αναβάθμιση, ο εκσυγχρονισμός και ο εμπλουτισμός της τουριστικής προσφοράς των περιοχών με την ανάπτυξη ειδικών και εναλλακτικών μορφών τουρισμού. Στην Ελλάδα θεωρείται σκόπιμο να δοθεί ιδιαίτερη έμφαση αρχικά στην ανάπτυξη των μορφών εκείνων για τις οποίες διαθέτει συγκριτικά πλεονεκτήματα, αλλά και ένα ικανό πλήθος υποδομών, όπως ο θαλάσσιος τουρισμός (κρουαζιέρα, γιότινγκ, ημερόπλοια), δεδομένου του μήκους της ελληνικής ακτογραμμής, αλλά και του πλήθους και της ποικιλομορφίας των νησιών. Παράλληλα τονίζεται η ανάγκη αξιοποίησης και του πολιτιστικού τουρισμού αυτόνομα ή σε συνδυασμό με άλλες ειδικές μορφές όπως ο συνεδριακός και εκθεσιακός τουρισμός. Σε δεύτερο επίπεδο υποστηρίζεται η ανάπτυξη του αθλητικού τουρισμού, αξιοποιώντας τις σύγχρονες αθλητικές εγκαταστάσεις που δημιουργήθηκαν για τις ανάγκες των Ολυμπιακών Αγώνων του 2004.

Από την άλλη, δεν προτείνεται η επένδυση στον χειμερινό τουρισμό, μια και η υψηλή του απόδοση κρίνεται δύσκολη, σε αντίθεση με την επιμήκυνση της τουριστικής περιόδου κατά τους φθινοπωρινούς και εαρινούς μήνες, με ταυτόχρονη αξιοποίηση των συγκριτικών τουριστικών πλεονεκτημάτων: μήκος ακτών, καθαρές παραλίες, ασφάλεια. Η Ελλάδα έχει πολλά πλεονεκτήματα που πρέπει να εκμεταλλευτεί για μεγαλύτερη και επιτυχή ανάπτυξη του τουριστικού φαινομένου. Συγκεκριμένα διαθέτει μοναδικό τρόπο ζωής, γεωγραφική ανομοιομορφία, παραδοσιακή φιλοξενία και ευρωπαϊκή ταυτότητα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11: ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ

Στο κεφάλαιο αυτό θα γίνουν προβλέψεις σχετικά με το πώς αναμένονται να εξελιχθούν στα επόμενο έτος οι αφίξεις των Ιταλών και Γάλλων τουριστών στην Ελλάδα. Η διαδικασία αυτή επιτυγχάνεται με τη βοήθεια του στατιστικού πακέτου εφαρμογών Statgraphics 5.1.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΙΤΑΛΙΑ

ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ

Σκοπός της ανάλυσης είναι η πρόβλεψη των μελλοντικών τιμών αφίξεων των Ιταλών τουριστών στην Ελλάδα χρησιμοποιώντας δεδομένα που κάλυπταν την περίοδο από το Γενάρη του 1997 έως το Δεκέμβρη του 2006. Για το σκοπό αυτό έγινε ανάλυση χρονοσειρών από τις οποίες εξήχθησαν προβλέψεις για τους επόμενους 12 μήνες μέσω του στατιστικού πακέτου Statgraphics.

ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Μεταβλητή: Αφίξεις Ιταλών τουριστών στην Ελλάδα

Αριθμός παρατηρήσεων = 120

Σημείο έναρξης = 1/97

Χρονικό βήμα = 1 μήνας

Προβλεπτικό υπόδειγμα που επιλέχθηκε: ARIMA(2,0,0)x(2,1,2)¹²

Αριθμός προβλέψεων: 12

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΩΝ

Μεταβλητή: Ιταλοί

Αριθμός παρατηρήσεων: 120

Σημείο έναρξης: 1/97

ΥΠΟΨΗΦΙΑ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ

- (D) Τετραγωνική τάση = $-2,20647E6 + 6965,69 t + -5,34541 t^2$
- (E) Εκθετικό = $e (6,56539 + 0,00680192 t)$
- (F) Καμπύλης S = $e (15,1718 + -2713,56 /t)$
- (H) Απλό εκθετικό ομαλοποιημένο με $\alpha = 0,9999$
- (I) Γραμμικό εκθετικό του Brown ομαλοποιημένο με $\alpha = 0,096$
- (J) Γραμμικό εκθετικό του Holt ομαλοποιημένο με $\alpha = 0,1116$ και $\beta = 0,0559$
- (K) Δευτεροβάθμιο εκθετικό του Brown ομαλοποιημένο με $\alpha = 0,0675$
- (L) Εξομάλυνση του Winter με $\alpha = 0,05$, $\beta = 0,0416$, $\gamma = 0,1515$
- (M) ARIMA(2,0,0)x(2,1,2)₁₂
- (N) ARIMA(1,0,0)x(2,1,2)₁₂
- (O) ARIMA(1,0,1)x(2,1,2)₁₂
- (P) ARIMA(1,0,0)x(2,1,2)₁₂ με σταθερά
- (Q) ARIMA(1,0,2)x(2,1,2)₁₂

Πίνακας 11Α. Εκτιμώμενος Χρόνος

Υποψήφιο Υπόδειγμα	RMSE	MAE	MAPE	ME	MPE	AIC
(A)	0,329665	0,185772	23,3758	-0,0215775	-5,00138	-2,01362
(B)	0,277011	0,178499	32,1852	-0,017491	-14,24	-2,3174
(C)	0,310262	0,185958	23,1826	-0,0223258	-8,64322	-2,06984
(H)	0,355045	0,218366	24,0899	0,0138423	-4,45401	-1,82102
(I)	0,392751	0,234705	23,9964	0,00076391 3	-4,83493	-1,61916
(J)	0,373884	0,221709	24,0862	-0,0181725	-7,15924	-1,69678
(M)	0,129536	0,091197 6	16,4048	0,00110756	-4,35975	-3,96259
(N)	0,128374	0,089927 3	16,3961	0,00125947	-4,66576	-3,95978
(O)	0,130959	0,092748 9	16,5554	0,00063591 8	-4,52943	-3,94075
(P)	0,133118	0,093970 1	16,6966	0,00021001 8	-5,43603	-3,92886
(Q)	0,130712	0,091371	16,5792	0,00012674	-5,1246	-3,92368

Πίνακας 11B.

Υποψήφιο Υπόδειγμα	RMSE	RUNS	RUNM	AUTO	MEAN	VAR
(A)	0,329665	OK	OK	**	OK	OK
(B)	0,277011	*	***	***	***	OK
(C)	0,310262	OK	*	***	OK	OK
(H)	0,355045	*	**	***	OK	OK
(I)	0,392751	**	*	***	OK	OK
(J)	0,373884	*	OK	***	OK	OK
(M)	0,129536	OK	OK	OK	OK	OK
(N)	0,128374	OK	OK	OK	OK	OK
(O)	0,130959	OK	OK	OK	OK	OK
(P)	0,133118	OK	OK	OK	OK	OK
(Q)	0,130712	OK	OK	OK	OK	OK

ΚΛΕΙΔΙΑ

RMSE = Τετραγωνική ρίζα του μέσου τετραγώνου του σφάλματος

RUNS = Δοκιμασία για υπερβολικές ακολουθίες πάνω και κάτω

RUNM = Δοκιμασία για υπερβολικές ακολουθίες πάνω και κάτω από τη διάμεσο

AUTO = Δοκιμασία Box-Pierce για υπερβολική αυτό-συσχέτιση

MEAN = Δοκιμασία για διαφορά στο μέσο του πρώτου μισού και του δεύτερου μισού

VAR = Δοκιμασία για διαφορά στη διασπορά του πρώτου μισού και του δεύτερου μισού

OK = μη σημαντικό ($p \geq 0,05$)

* = οριακά σημαντικό ($0,01 < p \leq 0,05$)

** = σημαντικό ($0,001 < p \leq 0,01$)

*** = πολύ σημαντικό ($p \leq 0,001$)

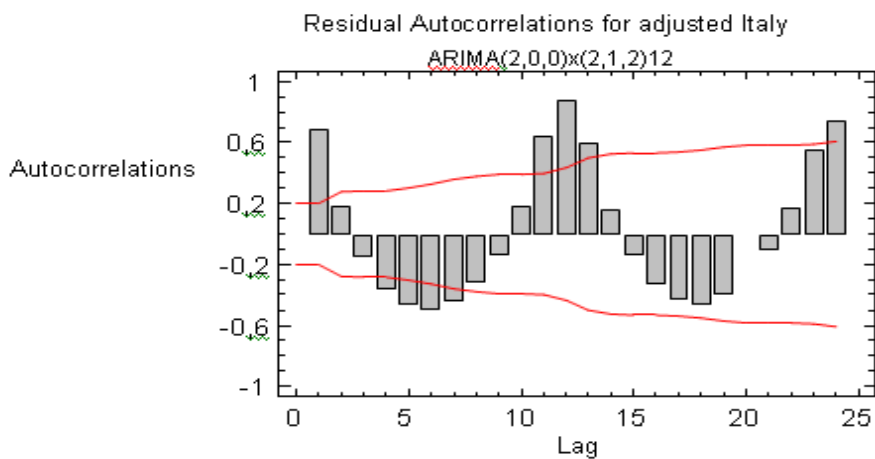
ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

Ο πίνακας 11A. συγκρίνει τα αποτελέσματα της εφαρμογής διαφορετικών υποψήφιων υποδειγμάτων στα δεδομένα. Το εκθετικό υποψήφιο υπόδειγμα με τη χαμηλότερη τιμή του κριτηρίου πληροφορίας του Akaike (AIC) χρησιμοποιήθηκε για την εκτέλεση των προβλέψεων.

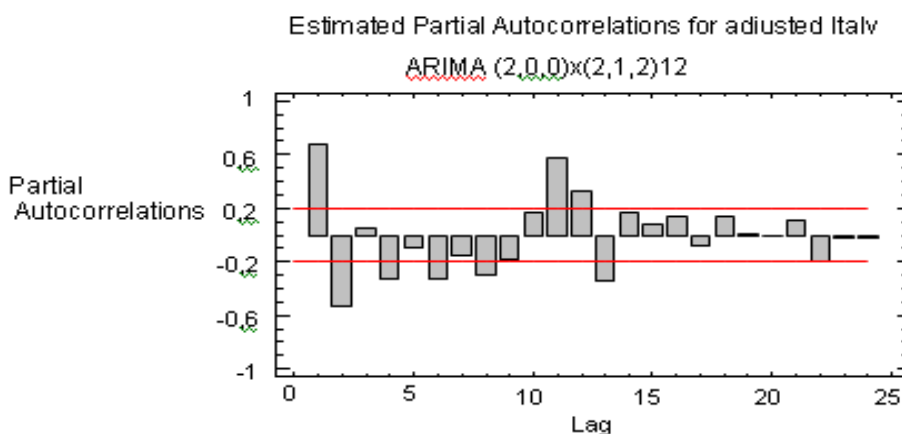
Ο πίνακας 11B. παρουσιάζει τα αποτελέσματα από 5 δοκιμασίες που έγιναν στα κατάλοιπα για να προσδιοριστεί εάν κάθε υποψήφιο υπόδειγμα είναι κατάλληλο για τα δεδομένα. Το OK σημαίνει ότι το υποψήφιο υπόδειγμα περνάει τη δοκιμασία. Ένα * σημαίνει ότι αποτυγχάνει στο

95% επίπεδο εμπιστοσύνης. Δύο αστεράκια σημαίνει ότι αποτυγχάνει στο 99% επίπεδο εμπιστοσύνης. Τρία * σημαίνει ότι αποτυγχάνει στο 99,9% επίπεδο εμπιστοσύνης. Το εκθετικό υποψήφιο υπόδειγμα που επιλέχθηκε στη συγκεκριμένη περίπτωση, περνάει 4 δοκιμασίες ενώ στην πέμπτη αποτυγχάνει οριακά. Εφόσον καμία δοκιμασία δεν είναι στατιστικά σημαντική στο 95% ή υψηλότερο επίπεδο εμπιστοσύνης, το υποψήφιο αυτό υπόδειγμα μπορεί να θεωρηθεί κατάλληλο για τα συγκεκριμένα δεδομένα.

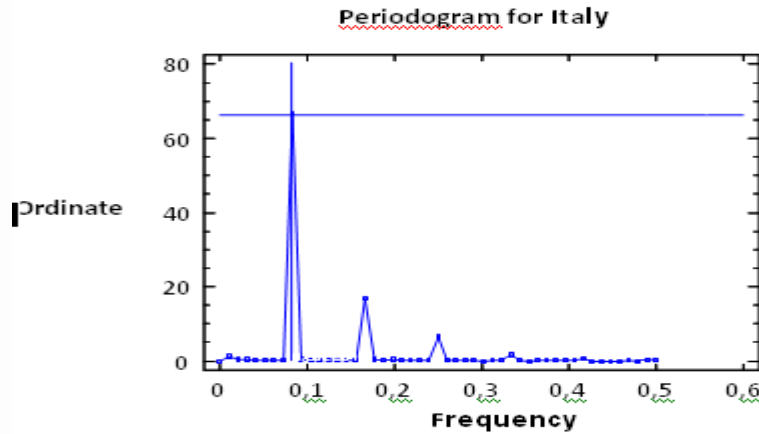
Στα παρακάτω γραφήματα παρουσιάζονται οι αυτό-συσχετίσεις των καταλοίπων των τιμών των αφίξεων των τουριστών από την Ιταλία με βάση το προκρινόμενο εκθετικό υποψήφιο υπόδειγμα οι οποίες δείχνουν μια σχετικά καλή συμπεριφορά.

Γράφημα 11.1

Γράφημα 11.2

Γράφημα 11.3

Πίνακας 11Γ. Αξιολόγηση της ικανότητας πρόβλεψης του υποψήφιου υποδείγματος

Στατιστικά μέτρα	Τιμή
Τετραγωνική ρίζα του μέσου τετραγώνου του σφάλματος (RMSE)	0,129536
Μέσο απόλυτο σφάλμα (MAE)	0,0911976
Μέσο απόλυτο ποσοστιαίο σφάλμα (MAPE)	16,4048
Μέσο σφάλμα (ME)	0,00110756
Μέσο ποσοστιαίο σφάλμα (MPE)	-4,35975

Στον πίνακα 11.Γ παρουσιάζεται η αξιολόγηση του επιλεγμένου υποψήφιου υποδείγματος στην πρόβλεψη των τιμών που παρατηρήθηκαν και περιλαμβάνονται:

- 1) Η τετραγωνική ρίζα του μέσου τετραγώνου του σφάλματος (RMSE)
- 2) Το μέσο απόλυτο σφάλμα (MAE)
- 3) Το μέσο απόλυτο ποσοστιαίο σφάλμα (MAPE)
- 4) Το μέσο σφάλμα (ME)
- 5) Το μέσο ποσοστιαίο σφάλμα (MPE)

Κάθε ένα από τα στατιστικά μέτρα βασίζεται στις διαφορές μεταξύ της τιμής που παρατηρήθηκε στη χρονική στιγμή t και την πρόβλεψη αυτής της τιμής που χρησιμοποιεί όλα τα δεδομένα ως τη στιγμή $t-1$. Τα 3 πρώτα μέτρα υπολογίζουν το μέγεθος των τυχαίων σφαλμάτων. Ένα καλύτερο υποψήφιο σφάλμα θα δίνει μία μικρότερη τιμή, πιο κοντά στο μηδέν (0). Αντίθετα, τα 2 τελευταία μέτρα υπολογίζουν τα συστηματικά σφάλματα.

Πίνακας 11Δ. Σύνοψη υποψήφιου υποδείγματος ARIMA (2,0,0)x(2,1,2)¹²

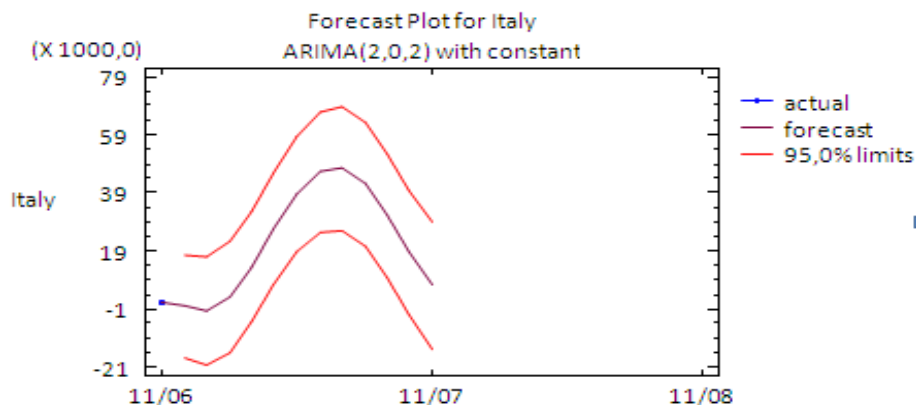
Παράμετρος	Εκτιμήτρια	Τυπικό σφάλμα	Τιμή συνάρτησης (t)	Στατιστική σημαντικότητα (p)
MA(1)	-0,351648	0,10411	-3,37765	0,001143
SAR(1)	0,761484	0,0812713	9,36966	0,000000
SAR(2)	-0,651952	0,0426157	-15,2984	0,000000
SMA(1)	1,57947	0,057433	27,5011	0,000000
SMA(2)	-0,707343	0,0451804	-15,656	0,000000
Mean	0,0527655	0,00862628	6,11682	0,000000
Constant	0,0469859			

Εκτιμώμενη διακύμανση = 0,0235105 με 78 ελεύθερες μοίρες

Εκτιμώμενη απόκλιση = 0,153331

Αριθμός επαναλήψεων: 32

Στον πίνακα 11.Δ παρουσιάζεται η στατιστική σημαντικότητα (p) των παραμέτρων του προβλεπτικού υποψήφιου υποδείγματος. Παράμετροι με τιμές p μικρότερες του 0,05 διαφέρουν στατιστικά σημαντικά από το 0, στο 95% επίπεδο εμπιστοσύνης. Στην περίπτωση αυτή, η τιμή του p για τις παραμέτρους της σταθερά και της κλίσης ήταν μικρότερη του 0,05, οπότε διαφέρουν στατιστικά σημαντικά από το 0. Αυτό σημαίνει ότι οι τιμές των παραμέτρων που παρατηρήθηκαν δεν οφείλονται στην τύχη αλλά είμαστε 95% βέβαιοι ότι είναι πραγματικές.

Γράφημα 11.4

Πίνακας 11Ε. Προβλέψεις συνολικών αφίξεων Ιταλών τουριστών στην Ελλάδα 2007

Περίοδος	Πρόβλεψη	Ελάχιστο 95,0% όριο	Μέγιστο 95,0% όριο
1/07	2.157,0	0	16841,1
2/07	3250,38	0	22216,9
3/07	13691,0	0	32672,3
4/07	26633,0	7524,08	45742,0
5/07	38518,4	18878,5	58158,3
6/07	46100,3	25675,0	66525,7
7/07	47330,3	26267,8	68392,9
8/07	41911,1	20596,4	63225,8
9/07	31367,4	10046,5	52688,3
10/07	18617,1	0	40068,8
11/07	7163,82	0	29099,0

Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα παρατηρούμε μια αυξητική τάση των αφίξεων των Ιταλών τουριστών στην Ελλάδα. Αξίζει να σημειωθεί πως δεν έχουν συμπεριληφθεί απρόβλεπτοι παράγοντες όπως η διεθνής χρηματοπιστωτική αναταραχή και το ασταθές κοινωνικοπολιτικό περιβάλλον της Ελλάδας.

ΣΤΑΤΙΣΤΙΚΕΣ ΠΡΟΒΛΕΨΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΓΑΛΛΙΑ**ΣΚΟΠΟΣ ΤΗΣ ΑΝΑΛΥΣΗΣ**

Σκοπός της ανάλυσης είναι η πρόβλεψη των μελλοντικών τιμών αφίξεων των Γάλλων τουριστών στην Ελλάδα χρησιμοποιώντας δεδομένα που κάλυπταν την περίοδο από το Γενάρη του 1997 έως το Δεκέμβρη του 2006. Για το σκοπό αυτό έγινε ανάλυση χρονοσειρών από τις οποίες εξήχθησαν προβλέψεις για τους επόμενους 12 μήνες μέσω του στατιστικού πακέτου Statgraphics.

ΔΕΔΟΜΕΝΑ

Μεταβλητή: Αφίξεις Γάλλων τουριστών στην Ελλάδα

Αριθμός παρατηρήσεων = 120

Σημείο έναρξης = 1/97

Χρονικό βήμα = 1 μήνας

Προβλεπτικό υπόδειγμα που επιλέχθηκε: ARIMA(2,0,0)x(2,1,2)¹²

Αριθμός προβλέψεων: 12

ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΩΝ

Μεταβλητή: Γάλλοι

Αριθμός παρατηρήσεων: 120

Σημείο έναρξης: 1/97

ΥΠΟΨΗΦΙΑ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑΤΑ

(D) Τετραγωνική τάση = $-2,20647E6 + 6965,69 t + -5,34541 t^2$

(E) Εκθετικό = $e (6,56539 + 0,00680192 t)$

(F) Καμπύλης S = $e (15,1718 + -2713,56 /t)$

(H) Απλό εκθετικό ομαλοποιημένο με $\alpha = 0,9999$

(I) Γραμμικό εκθετικό του Brown ομαλοποιημένο με $\alpha = 0,096$

(J) Γραμμικό εκθετικό του Holt ομαλοποιημένο με $\alpha = 0,1116$ και $\beta = 0,0559$

(K) Δευτεροβάθμιο εκθετικό του Brown ομαλοποιημένο με $\alpha = 0,0675$

(L) Εξομάλυνση του Winter με $\alpha = 0,05$, $\beta = 0,0416$, $\gamma = 0,1515$

(M) ARIMA(2,0,0)x(2,1,2)¹²

(N) ARIMA(1,0,0)x(2,1,2)¹²

(O) ARIMA(1,0,1)x(2,1,2)¹²

(P) ARIMA(1,0,0)x(2,1,2)¹² με σταθερά

(Q) ARIMA(1,0,2)x(2,1,2)¹²

Πίνακας 11Α. Εκτιμώμενος Χρόνος

Υποψήφιο Υπόδειγμα	RMSE	MAE	MAPE	ME	MPE	AIC
(D)	11430,6	7047,53	18,6722	-445,168	-5,71864	18,9214
(E)	14675,3	9195,04	22,7191	994,037	-4,56177	19,4045
(F)	14534,1	9122,83	22,2424	920,596	-4,33723	19,3852
(H)	10751,6	7553,19	21,1839	184,056	-3,42434	18,7656
(I)	13153,4	8301,24	19,0595	164,047	-3,0319	19,1689
(J)	12440,9	7794,22	19,7217	-1312,18	-7,21381	19,0742
(K)	12767,4	8176,04	19,3923	-349,155	-4,18708	19,1093
(L)	11679,3	7830,78	25,6263	-1755,8	-18,2078	18,7811
(M)	5771,61	4197,84	12,3101	97,8617	-2,36535	17,4214
(N)	5843,48	4303,38	12,2601	60,3653	-1,37635	17,4295
(O)	5824,61	4272,63	12,0319	18,321	-1,49848	17,4397
(P)	5829,77	4234,39	12,7558	124,478	-2,07137	17,4415
(Q)	5799,46	4198,13	12,3178	102,444	-2,36824	17,4477

Πίνακας 11Β.

Υποψήφιο Υπόδειγμα	RMSE	RUNS	RUNM	AUTO	MEAN	VAR
(D)	11430,6	OK	OK	***	OK	OK
(E)	14675,3	OK	***	***	OK	OK
(F)	14534,1	OK	**	***	OK	OK
(H)	10751,6	OK	*	***	OK	OK
(I)	13153,4	OK	OK	***	OK	OK
(J)	12440,9	OK	*	***	OK	OK
(K)	12767,4	OK	OK	***	OK	OK
(L)	11679,3	OK	OK	***	OK	OK
(M)	5771,61	OK	OK	OK	OK	OK
(N)	5843,48	OK	OK	OK	OK	OK
(O)	5824,61	OK	OK	OK	OK	OK
(P)	5829,77	OK	OK	OK	OK	OK
(Q)	5799,46	OK	OK	OK	OK	OK

ΚΛΕΙΔΙΑ

RMSE = Τετραγωνική ρίζα του μέσου τετραγώνου του σφάλματος

RUNS = Δοκιμασία για υπερβολικές ακολουθίες πάνω και κάτω

RUNM = Δοκιμασία για υπερβολικές ακολουθίες πάνω και κάτω από τη διάμεσο

AUTO = Δοκιμασία Box-Pierce για υπερβολική αυτό-συσχέτιση

MEAN = Δοκιμασία για διαφορά στο μέσο του πρώτου μισού και του δεύτερου μισού

VAR = Δοκιμασία για διαφορά στη διασπορά του πρώτου μισού και του δεύτερου μισού

OK = μη σημαντικό ($p \geq 0,05$)

* = οριακά σημαντικό ($0,01 < p \leq 0,05$)

** = σημαντικό ($0,001 < p \leq 0,01$)

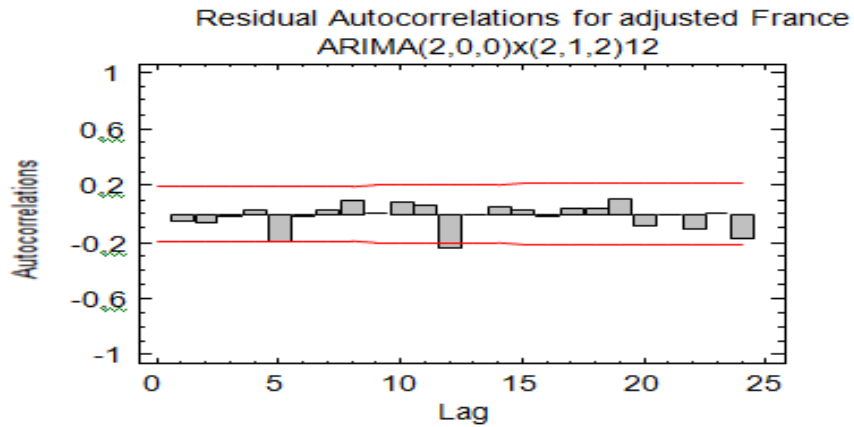
*** = πολύ σημαντικό ($p \leq 0,001$)

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

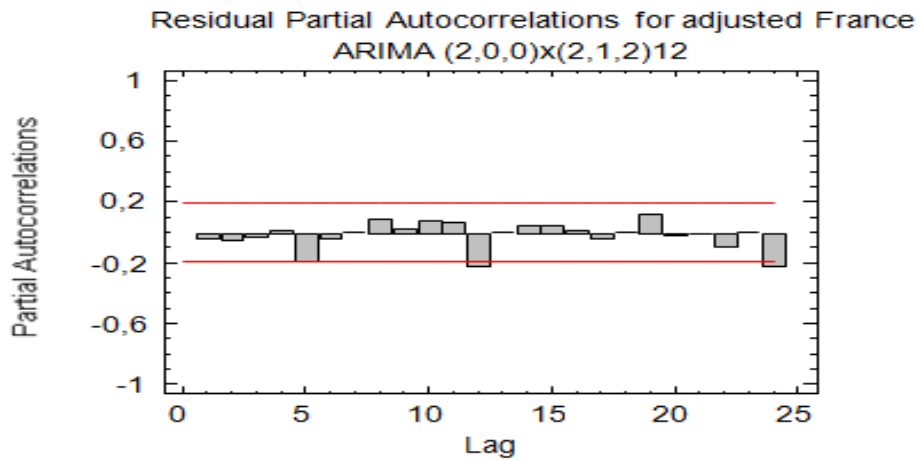
Ο πίνακας 11Α. συγκρίνει τα αποτελέσματα της εφαρμογής διαφορετικών υποψήφιων υποδειγμάτων στα δεδομένα. Το μοντέλο με τη χαμηλότερη τιμή του κριτηρίου πληροφορίας του Akaike (AIC) είναι το εκθετικό μοντέλο το οποίο και χρησιμοποιήθηκε για την εκτέλεση των προβλέψεων.

Ο πίνακας 11Β. παρουσιάζει τα αποτελέσματα από 5 δοκιμασίες που έγιναν στα κατάλοιπα για να προσδιοριστεί εάν κάθε υποψήφιο υπόδειγμα είναι κατάλληλο για τα δεδομένα. Το OK σημαίνει ότι το υποψήφιο υπόδειγμα περνάει τη δοκιμασία. Ένα * σημαίνει ότι αποτυγχάνει στο 95% επίπεδο εμπιστοσύνης. Δύο αστεράκια σημαίνει ότι αποτυγχάνει στο 99% επίπεδο εμπιστοσύνης. Τρία * σημαίνει ότι αποτυγχάνει στο 99,9% επίπεδο εμπιστοσύνης. Το εκθετικό υποψήφιο υπόδειγμα που επιλέχθηκε στη συγκεκριμένη περίπτωση, περνάει 4 δοκιμασίες ενώ στην πέμπτη αποτυγχάνει οριακά. Εφόσον καμία δοκιμασία δεν είναι στατιστικά σημαντική στο 95% ή υψηλότερο επίπεδο εμπιστοσύνης, το υποψήφιο αυτό υπόδειγμα μπορεί να θεωρηθεί κατάλληλο για τα συγκεκριμένα δεδομένα.

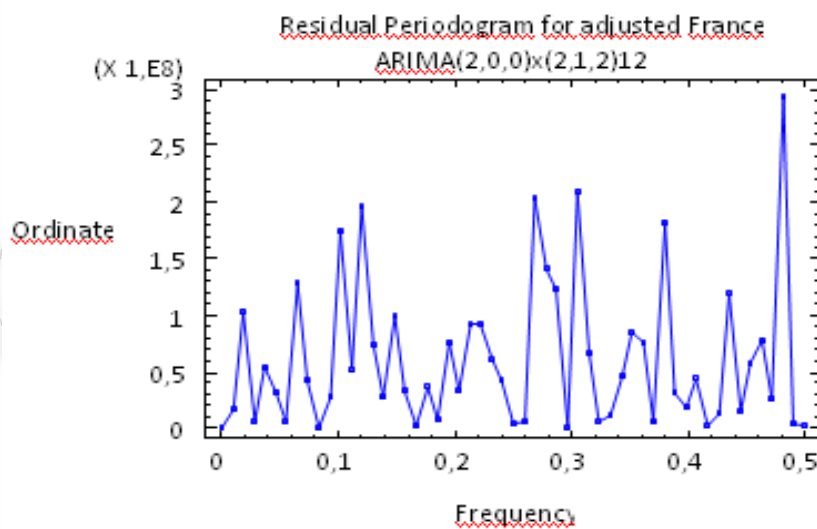
Στα παρακάτω γραφήματα παρουσιάζονται οι αυτό-συσχετίσεις των καταλοίπων των τιμών των αφίξεων των τουριστών από τη Γαλλία με βάση το προκρινόμενο εκθετικό υποψήφιο υπόδειγμα οι οποίες δείχνουν μια σχετικά καλή συμπεριφορά.

Γράφημα 11.1

Γράφημα 11.2

Γράφημα 11.3

Πίνακας 11Γ. Αξιολόγηση της ικανότητας πρόβλεψης του υποψήφιου υποδείγματος

Στατιστικά μέτρα	Τιμή
Τετραγωνική ρίζα του μέσου τετραγώνου του σφάλματος (RMSE)	5771,61
Μέσο απόλυτο σφάλμα (MAE)	4197,84
Μέσο απόλυτο ποσοστιαίο σφάλμα (MAPE)	12,3101
Μέσο σφάλμα (ME)	97,8617
Μέσο ποσοστιαίο σφάλμα (MPE)	-2,36535

Στον πίνακα 11.Γ παρουσιάζεται η αξιολόγηση του επιλεγμένου υποψήφιου υποδείγματος στην πρόβλεψη των τιμών που παρατηρήθηκαν και περιλαμβάνονται:

- 1) Η τετραγωνική ρίζα του μέσου τετραγώνου του σφάλματος (RMSE)
- 2) Το μέσο απόλυτο σφάλμα (MAE)
- 3) Το μέσο απόλυτο ποσοστιαίο σφάλμα (MAPE)
- 4) Το μέσο σφάλμα (ME)
- 5) Το μέσο ποσοστιαίο σφάλμα (MPE)

Κάθε ένα από τα στατιστικά μέτρα βασίζεται στις διαφορές μεταξύ της τιμής που παρατηρήθηκε στη χρονική στιγμή t και την πρόβλεψη αυτής της τιμής που χρησιμοποιεί όλα τα δεδομένα ως τη στιγμή $t-1$. Τα 3 πρώτα μέτρα υπολογίζουν το μέγεθος των τυχαίων σφαλμάτων. Ένα καλύτερο υποψήφιο υπόδειγμα θα δίνει μία μικρότερη τιμή, πιο κοντά στο μηδέν (0). Αντίθετα, τα 2 τελευταία μέτρα υπολογίζουν τα συστηματικά σφάλματα.

Πίνακας 11Δ. Σύνοψη υποψήφιου υποδείγματος ARIMA (2,0,0)x(2,1,2)¹²

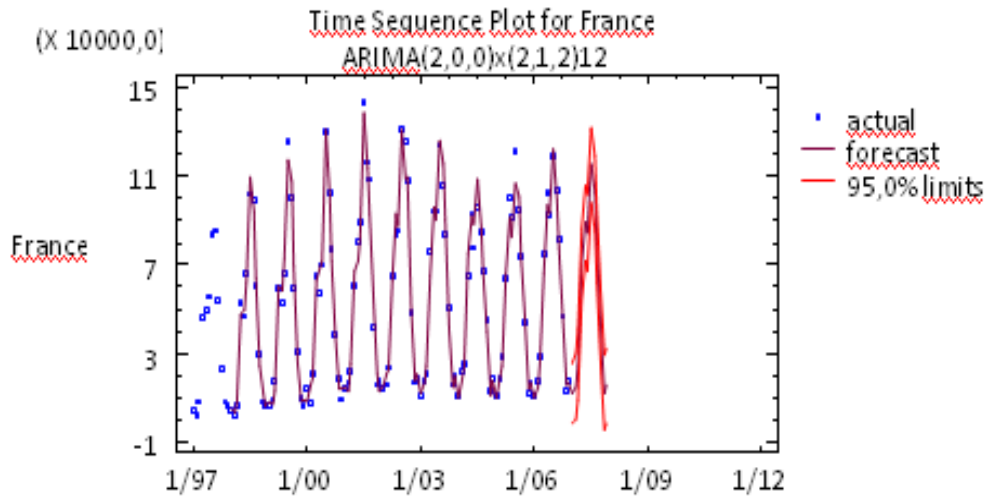
Παράμετρος	Εκτιμητήρια	Τυπικό σφάλμα	Τιμή συνάρτησης (t)	Στατιστική σημαντικότητα (p)
AR(1)	0,537014	0,097421	5,51231	0,000000
AR(2)	0,14312	0,0966787	1,48036	0,141858
SAR(1)	1,39771	0,072195	19,3603	0,000000
SAR(2)	-0,672408	0,0580762	-11,578	0,000000
SMA(1)	1,84395	0,0682714	27,0091	0,000000
SMA(2)	-0,896291	0,0667526	-13,4271	0,000000

Εκτιμώμενη διακύμανση = $4,43861e7$ με 102 ελεύθερες μοίρες

Εκτιμώμενη απόκλιση = 6662,29

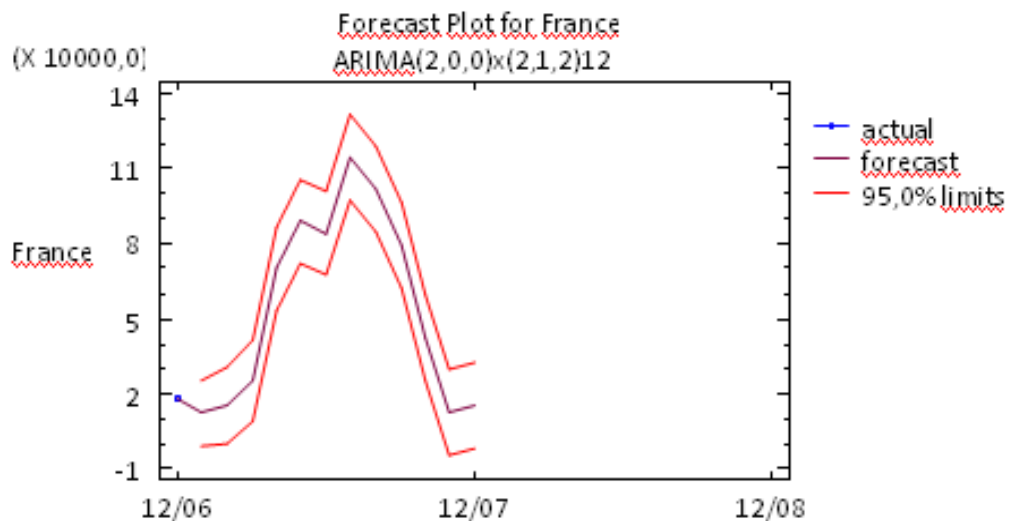
Αριθμός επαναλήψεων: 18

Στον πίνακα 11.Δ παρουσιάζεται και η στατιστική σημαντικότητα (p) των παραμέτρων του προβλεπτικού υποψήφιου υποδείγματος. Παράμετροι με τιμές p μικρότερες του 0,05 διαφέρουν στατιστικά σημαντικά από το 0, στο 95% επίπεδο εμπιστοσύνης. Στην περίπτωση αυτή, η τιμή του p για τις παραμέτρους της σταθερά και της κλίσης ήταν μικρότερη του 0,05, οπότε διαφέρουν στατιστικά σημαντικά από το 0. Αυτό σημαίνει ότι οι τιμές των παραμέτρων που παρατηρήθηκαν δεν οφείλονται στην τύχη αλλά είμαστε 95% βέβαιοι ότι είναι πραγματικές.

Γράφημα 11.4

Στο γράφημα 11.4 χρονοσειράς παρουσιάζονται οι τιμές ακολουθούμενες από τις προβλέψεις και τα 95% όρια πρόβλεψης.

Γράφημα 11.5

Πίνακας 11Ζ. Προβλέψεις συνολικών αφίξεων Γάλλων τουριστών στην Ελλάδα 2007

Περίοδος	Πρόβλεψη	Ελάχιστο 95,0% όριο	Μέγιστο 95,0% όριο
1/07	12375,2	0	25589,9
2/07	15570,3	570,775	30569,9
3/07	25308,6	9261,75	41355,4
4/07	70175,3	53618,4	86732,1
5/07	89056,8	72229,3	105884,
6/07	84314,4	67344,0	101285,
7/07	11478, 0	97740,4	131834,
8/07	102228,0	85140,9	119316,
9/07	79129,5	62020,3	96238,7
10/07	42708,5	25587,5	59829,4
11/07	12787,7	0	29914,9
12/07	15760,3	0	32890,9

Όπως προκύπτει από τα αποτελέσματα παρατηρούμε μια αυξητική τάση των αφίξεων των Γάλλων τουριστών στην Ελλάδα τον Ιανουάριο και φθίνουσα τάση τους υπόλοιπους μήνες σε σχέση με τις αντίστοιχες αφίξεις του 2006. Αξίζει να σημειωθεί πως δεν έχουν συμπεριληφθεί απρόβλεπτοι παράγοντες όπως η διεθνής χρηματοπιστωτική αναταραχή και το ασταθές κοινωνικοπολιτικό περιβάλλον της Ελλάδας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 12: ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΕΡΕΥΝΑ

12

Απώτερος σκοπός αυτής της διπλωματικής μελέτης είναι να καταγραφεί και να διερευνηθεί η υπάρχουσα, αλλά και η μελλοντική κατάσταση γύρω από το θέμα του εισερχόμενου τουρισμού στην Ελλάδα από την Ιταλία και τη Γαλλία οι οποίες είναι δύο από τις σημαντικότερες χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης και έχουν στενές οικονομικές, πολιτικές και πολιτιστικές σχέσεις με τη χώρα μας.

Ο άνθρωπος από την αρχαιότητα ακόμη, όντας φιλοπερίεργος, άρχισε να ταξιδεύει προκειμένου να γνωρίσει νέους ανθρώπους, νέους τόπους και νέους πολιτισμούς. Ένας τουριστικός προορισμός για να βρίσκεται στην κορυφή των προτιμήσεων των καταναλωτών θα πρέπει να ανανεώνεται συνεχώς. Το περιβάλλον είναι το κυριότερο χαρακτηριστικό στοιχείο του τουριστικού προϊόντος το οποίο στη συγκεκριμένη έρευνα είναι η Ελλάδα.

Ο τουρισμός αποτελεί τομέα «αιχμής» για την αναπτυξιακή πολιτική της Ελλάδας λόγω του συγκριτικού πλεονεκτήματος το οποίο έχει, το φυσικό και πολιτισμικό πλούτο, την παράδοση στη φιλοξενία, αλλά και λόγω της πολλαπλής διασύνδεσης του τουρισμού με άλλους κλάδους. Τα οφέλη είναι πολλαπλάσια για την εθνική οικονομία, ενώ σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο οι επιδράσεις είναι σημαντικές για πολλές περιοχές της χώρας, καθώς ο τουρισμός αποτελεί ένα από σημαντικότερα κεφάλαια για την οικονομία της Ελλάδας.

Όπως προαναφέρθηκε στην παρούσα μελέτη, η χώρα μας αποτελεί ένα κορυφαίο τουριστικό προορισμό παγκοσμίως. Τα τελευταία δέκα χρόνια ο αριθμός των εισερχόμενων τουριστών αυξάνεται σταθερά καταλαμβάνοντας τη 15η θέση στην παγκόσμια κατάταξη των δημοφιλέστερων τουριστικών προορισμών το 2005, με τους Ευρωπαίους να καταλαμβάνουν πάνω από τα δύο τρίτα των επισκεπτών.

Η τουριστική κίνηση από την Ιταλία προς την Ελλάδα άρχισε πριν από περίπου 40 χρόνια και αυξάνεται συνεχώς τα τελευταία χρόνια. Η χώρα μας έρχεται δεύτερη στην προτίμηση των Ιταλών των οποίων οι προτιμήσεις όσον αφορά τις διακοπές τους, βασίζονται στο κριτήριο του ήλιου και της θάλασσας.

Αλλά και οι Έλληνες με τη σειρά τους επιλέγουν την Ιταλική χερσόνησο για τις διακοπές τους ως ένα από τους κορυφαίους προορισμούς διακοπών. Η Ιταλία είναι κράτος της νοτιοδυτικής Ευρώπης, κοιτίδα ενός μεγάλου πολιτισμού. Οι κύριοι τομείς οικονομικής δραστηριότητας της χώρας είναι ο τουρισμός, η μόδα, η τεχνολογία, η χημική βιομηχανία, η αυτοκινητοβιομηχανία

και τα είδη διατροφής. τεράστια αρχαιολογική και πολιτιστική κληρονομιά. Η Ιταλία είναι πλήρες μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ένα από τα 6 ιδρυτικά μέλη της, ενώ το νόμισμα της είναι το ευρώ.

Οι σχέσεις των δύο χωρών σήμερα, εντείνουν ακόμα περισσότερο την ανταλλαγή τουριστών. Οι διπλωματικές σχέσεις της Ελλάδας με την Ιταλία είναι άριστες και βασίζονται σε μία σειρά από σημαντικές διμερείς συμφωνίες και συνεργασίες. Αλλά και οι πολιτικές σχέσεις των δύο χωρών είναι ιδιαίτερα στενές με συχνές ανταλλαγές επισκέψεων εξεχουσών προσωπικοτήτων της πολιτικής σκηνής και υποσχέσεις αλληλοϋποστήριξης και αλληλοβοήθειας εν μέσω της σημερινής οικονομικής παγκόσμιας κρίσης. Από οικονομικής και εμπορικής σκοπιάς, η χώρα μας αποτελεί μια πολύ ενδιαφέρουσα αγορά για την Ιταλία που κατατάσσεται πλέον δεύτερη μεταξύ των κυριότερων εμπορικών εταίρων της Ελλάδας.

Η δεύτερη υπό μελέτη χώρα είναι η Γαλλία, το μεγαλύτερο κράτος της Ευρώπης με τεράστια πολιτική και διπλωματική επιρροή στον κόσμο. Διαθέτει προηγμένη βιομηχανία και σημαντικό γεωργικό τομέα, ενώ οι κυριότεροι βιομηχανικοί κλάδοι είναι η αυτοκινητοβιομηχανία, η αεροναυπηγική, η τεχνολογία των πληροφοριών, τα ηλεκτρονικά, η χημική βιομηχανία, η φαρμακοβιομηχανία και ο κλάδος της μόδας.

Η γαλλική αγορά έχει ιδιαίτερη σημασία για τη χώρα μας καθώς «γοητεύεται» από τον ήλιο και τη θάλασσα, αλλά και από άλλες μορφές τουρισμού, όπως ο πολιτιστικός, ο ιαματικός και ο γαστρονομικός. Η Ελλάδα δέχεται τα τελευταία χρόνια, σε ετήσια βάση, 700.000-750.000 Γάλλους επισκέπτες κατέχοντας τη 10η θέση στις προτιμήσεις των Γάλλων ταξιδιωτών. Οι γαλλικές τουριστικές αφίξεις στην Ελλάδα ακολουθούν τη γενικότερη τάση της ανάπτυξης του τουρισμού της Ελλάδος, κυρίως στη δεκαετία του 1970 και μετά. Οι πολιτικές, εμπορικές, οικονομικές και πολιτιστικές σχέσεις Ελλάδας και Γαλλίας είναι πολυδιάστατες.

Η Γαλλία υποστήριξε την ιδέα μιας συλλογικής και συντονισμένης δράσης σε Ευρωπαϊκό και παγκόσμιο επίπεδο με στόχο την αποτελεσματική αντιμετώπιση της οικονομικής κρίσης και τα τελευταία χρόνια έχουν υπογραφεί αρκετές συμφωνίες και συνεργασίες ανάμεσα στις δύο χώρες. Κυριότερη θεωρείται το «Μνημόνιο Συνεργασίας Ελλάδας-Γαλλίας» το οποίο προβλέπει τη συνεργασία στο πλαίσιο του Παγκόσμιου Οργανισμού Τουρισμού, καθώς και άλλων διεθνών οργανισμών, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην προώθηση των τουριστικών θεμάτων μέσα στην Ευρωπαϊκή Ένωση.

Τα κυριότερα χαρακτηριστικά του ελληνικού τουριστικού προϊόντος παραμένουν αναλλοίωτα από τις αρχές της δεκαετίας του 1980. Το μοντέλο του ελληνικού τουρισμού εξακολουθεί να

βασίζεται στον ήλιο και τη θάλασσα, παρουσιάζει έντονη εποχικότητα, ενώ η προσφορά και η ζήτηση είναι γεωγραφικά συγκεντρωμένες σε λίγες χώρες προέλευσης και συγκεκριμένους προορισμούς. Μορφές εναλλακτικού τουρισμού, που θα μπορούσαν να μειώσουν την ένταση της εποχικότητας, παραμένουν ουσιαστικά αναξιοποίητες.

Τα τελευταία χρόνια οι τουριστικές εισπράξεις έχουν αυξηθεί σε επίπεδα ρεκόρ και το μερίδιό τους στην παγκόσμια αγορά παραμένει σταθερό. Η αύξηση αυτή αποδίδεται στην αύξηση των τιμών των παρεχόμενων υπηρεσιών καθώς η Ελλάδα είναι ακριβότερος προορισμός από ότι πριν τρία χρόνια. Η αύξηση των τιμών όμως πρέπει να συμβαδίζει και με αύξηση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών, αλλιώς μια επιδείνωση της σχέσης κόστους προς ποιότητα θα οδηγήσει σε περαιτέρω επιδείνωση της ανταγωνιστικότητας.

Η ξενοδοχειακή ελληνική αγορά είναι κορεσμένη, καθώς υπάρχει υπερπροσφορά κλινών κυρίως από μικρές μονάδες χαμηλής ποιότητας. Το μέσο μέγεθος των μονάδων είναι μικρότερο από τον ανταγωνισμό, ενώ η έντονη εποχικότητα έχει ως αποτέλεσμα το χαμηλό βαθμό χρήσης των κλινών. Τα έσοδα ανά ξενοδοχειακή μονάδα είναι χαμηλότερα από τον ανταγωνισμό, αποτέλεσμα κυρίως της υποαπασχόλησης του δυναμικού. Το γεγονός των χαμηλότερων εισπράξεων προκαλεί ιδιαίτερο προβληματισμό, καθώς περιορίζει τις δυνατότητες για πραγματοποίηση των απαραίτητων επενδύσεων.

Όπως ήδη επισημάνθηκε, ο ελληνικός τουρισμός χαρακτηρίζεται από έντονη εποχικότητα και υπερσυγκέντρωση της τουριστικής δραστηριότητας σε τρεις περιφέρειες της χώρας. Παρατηρείται απίστευτη γραφειοκρατία, η οποία καθυστερεί ή/και αποτρέπει τις επενδύσεις, πρακτικές προστατευτισμού που πλήττουν τον ανταγωνισμό, σοβαρές ελλείψεις σε γενικές υποδομές και απουσία κεντρικού σχεδιασμού στο επίπεδο της κυβερνητικής οικονομικής πολιτικής που στερούν πολλά από τα περισσότερα οφέλη που θα μπορούσε ο τουρισμός να προσφέρει στη χώρα μας. Όλα αυτά δείχνουν πως το αναπτυξιακό μοντέλο που ακολουθείται τα τελευταία τριάντα χρόνια δεν μπορεί να έχει εφαρμογή στο μέλλον και χρειάζεται αλλαγή πορείας.

Προκειμένου να διερευνηθεί η κατεύθυνση της τουριστικής κίνησης και οι προοπτικές της τουριστικής ανάπτυξης στη χώρα μας, πρέπει να ληφθούν υπόψη παράγοντες όπως η κρίση του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος και η διαπιστωμένη οικονομική ύφεση στις αναπτυγμένες χώρες που «εξάγουν» τουρίστες, η δυναμική ανάπτυξη αναδυόμενων τουριστικών αγορών, οι διεθνείς συγκρούσεις και εντάσεις, οι διακυμάνσεις της ισοτιμίας ευρώ - δολαρίου και της τιμής των ενεργειακών πόρων, η κρίση ανταγωνιστικότητας του ελληνικού

τουριστικού προϊόντος και η διαφαινόμενη στασιμότητα του ελληνικού τουρισμού από το 2001 και μετά.

Τα δείγματα στασιμότητας αποτελούν προειδοποιητικά σήματα κινδύνου για την ποιότητα και το μέλλον του τουρισμού στην Ελλάδα και κλονίζουν την ανταγωνιστικότητα και τις προοπτικές ανάκαμψης του, στο πλαίσιο της συρρίκνωσης των οικονομιών των ισχυρότερων χωρών που είναι και οι κυριότερες πηγές τουριστικών ροών. Τα επόμενα χρόνια ο διεθνής ανταγωνισμός πρόκειται να συνεχιστεί με ακόμη μεγαλύτερη ένταση και, επομένως, η μάχη μεταξύ τουριστικών προορισμών για αύξηση ή ακόμη και διατήρηση των μεριδίων στη διεθνή αγορά θα είναι ιδιαίτερα σκληρή. Η χώρα μας είναι σήμερα ένας επιθυμητός μεν αλλά ακριβός προορισμός, με άριστη ποιότητα προσφερόμενων υπηρεσιών και προβληματικές συνθήκες περιβάλλοντος.

Οι προοπτικές για τη μελλοντική πορεία της τουριστικής κίνησης θα εξαρτηθούν σε μεγάλο βαθμό, αφενός, από την ικανότητα προσαρμογής του ελληνικού τουριστικού προϊόντος στις νέες απαιτήσεις της ζήτησης και από τη βελτίωση της ανταγωνιστικότητάς του στη διεθνή τουριστική αγορά και αφετέρου, από τις εξελίξεις στη διεθνή πολιτική σκηνή και στις αγορές της παγκόσμιας οικονομίας, τη διαμόρφωση της ισοτιμίας ευρώ - δολαρίου και από την τιμή των ενεργειακών πόρων.

Η υιοθέτηση μιας σύγχρονης ολοκληρωμένης και διαχρονικής εθνικής στρατηγικής για τον τουριστικό τομέα, αποτελεί επιτακτική ανάγκη και υποχρέωση όλων, αλλά και μονόδρομο για το μέλλον του ελληνικού τουρισμού και την ανάπτυξη της οικονομίας της χώρας μας. Οι ανάγκες ερευνών και μελετών για τον ελληνικό τουρισμό πρέπει να καλύψουν ένα ευρύτερο φάσμα θεματικών ενοτήτων, ξεκινώντας από χωροταξικά και κοινωνικά θέματα και φθάνοντας μέχρι την παρακολούθηση ξένων αγορών, υφιστάμενων και νέων, καθώς και των μηχανισμών διανομής του τουριστικού προϊόντος.

Επομένως, απαιτείται άμεση βελτίωση των προσφερόμενων τουριστικών υπηρεσιών της Ελλάδας και διατήρηση της ανταγωνιστικότητάς της. Σήμερα, ο ανταγωνισμός από αναδυόμενους μεσογειακούς προορισμούς είναι έντονος, ιδιαίτερα σε επίπεδο τιμών. Βασικός στόχος λοιπόν, είναι η προσφορά διαρκώς αναβαθμιζόμενων ποιοτικών τουριστικών υπηρεσιών για την προσέλκυση ενός σταθερού ή και αυξανόμενου μεριδίου της διογκούμενης παγκόσμιας τουριστικής δραστηριότητας. Η έντονη εποχικότητα και η χαμηλή χρήση των ξενοδοχειακών κλινών αφήνουν περιθώρια σημαντικής μεγέθυνσης του τουρισμού στη χώρα μας. Για να γίνει κάτι τέτοιο, απαιτείται συντονισμένη προσπάθεια από όλους τους φορείς, επέκταση του τουριστικού προϊόντος πέραν του κλασικού «ήλιος, θάλασσα», ανάπτυξη νέων

εναλλακτικών μορφών τουρισμού, καθώς και αξιοποίηση της πολιτιστικής κληρονομιάς της χώρας μας.

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΠΕΡΑΙΑ

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

I. Ελληνική

- ▶ Αλεξανδράκη-Κρισωτάκη, Ρ. 2000, Τουριστική οικονομία, Εκδόσεις Παπαζήση, Αθήνα
- ▶ Βαρβαρέσος Σ. 2000, Τουρισμός οικονομικές προσεγγίσεις, 2^η έκδοση
- ▶ Βαρβαρέσος Σ. 2000, «Τουρισμός, έννοιες, μεγέθη, δομές, η ελληνική πραγματικότητα», Εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα
- ▶ Γαλάνη-Μουτάφη Β. 2002, «Έρευνες για τον τουρισμό στην Ελλάδα και την Κύπρο, μια ανθρωπιστική προσέγγιση», Εκδόσεις Προπομπός, Αθήνα
- ▶ Ιωακειμίδης Π. 1998, Ευρωπαϊκή Ένωση και ελληνικό κράτος, Εκδόσεις Θεμέλιο, Αθήνα
- ▶ Κινητής, Α. 1998, Στατιστικές και οικονομετρικές μέθοδοι, Εκδόσεις Gutenberg
- ▶ Κοκκώσης Χ.-Τσάρτας Π. 2001, Βιώσιμη Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
- ▶ Λαγός Δ. 2005, Τουριστική Οικονομική, Εκδόσεις Κριτική, Αθήνα
- ▶ Λογοθέτης Μ. 1999, "Τουρισμός και βιώσιμη ανάπτυξη", Ρόδος
- ▶ Παπαϊωάννου, Τ.– Φερεντίνος, Κ. 2000, Μαθηματική στατιστική
- ▶ Πατσουράτης Β. 2002, «Η ανταγωνιστικότητα του Ελληνικού τουριστικού τομέα», ΙΤΕΠ, Αθήνα
- ▶ Σωτηριάδης, Μ. 2006, Ταξιδιωτικά πρακτορεία, 3^η έκδοση

II. Ξενόγλωσση

- ▶ Aczel A. 2002, Business Statistics, 5th Edition, Mc Graw – Hill International Editions
- ▶ Cotton D. 1988, International Business Topics
- ▶ Vanhove N. 2005, Economics of Tourism Destinations

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΕΣ ΠΗΓΕΣ

I. Ελληνικές

- Ⓜ Γαλλική πρεσβεία Αθήνας, www.ambafrance-gr.org/france
- Ⓜ Γενική Γραμματεία Καταναλωτή, www.efpolis.gr
- Ⓜ Δικτυακή πύλη Ευρωπαϊκής Ένωσης, www.europa.eu
- Ⓜ Ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών, www.mfa.gr
- Ⓜ Ελληνικό Υπουργείο Τουρισμού, www.gnto.gr
- Ⓜ Ελληνική Στατιστική Αρχή (ΕΛ.ΣΤΑΤ.), www.statistics.gr
- Ⓜ Ελληνικός Οργανισμός Τουρισμού, www.visitgreece.gr
- Ⓜ Ελληνογαλλικό εμπορικό και βιομηχανικό επιμελητήριο (ΕΓΕΒΕ), www.ccifhel.org.gr
- Ⓜ Ελληνικό Υπουργείο Οικονομίας και Οικονομικών, www.mnec.gr/el
- Ⓜ Ελληνοϊταλικό επιμελητήριο, www.italia.gr
- Ⓜ Εταιρεία Τουριστικής Ανάπτυξης, www.tourism-development.gr
- Ⓜ Ηλεκτρονική εγκυκλοπαίδεια, www.el.wikipedia.org Ημερήσια Ηλεκτρονική Εφημερίδα, www.traveldailynews.gr
- Ⓜ Ημερήσια Ηλεκτρονική Εφημερίδα, www.dimokratiki.gr
- Ⓜ Ινστιτούτο Τουριστικών Ερευνών και Προβλέψεων (ΙΤΕΠ), www.itep.gr
- Ⓜ Ιταλική πρεσβεία Αθήνας, www.ambatene.esteri.it
- Ⓜ Ξενοδοχειακό Επιμελητήριο Ελλάδος, www.grhotels.gr
- Ⓜ Οργανισμός Τουριστικής Εκπαίδευσης & Κατάρτισης, www.otek.edu.gr
- Ⓜ Πανελλήνια Ομοσπονδία Ξενοδόχων, www.hhf.gr
- Ⓜ Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Γραφείων, <http://www.hatta.gr/>
- Ⓜ Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων (ΣΕΤΕ), www.sete.gr
- Ⓜ Σύνδεσμος Ελλήνων Επαγγελματιών Οργανωτών Συνεδρίων, www.hapco.gr
- Ⓜ Σύνδεσμος Αντιπροσώπων Αεροπορικών Εταιρειών (ΣΑΑΕ), www.saae.gr/

II. Ξενόγλωσσες

- Ⓜ Association Française des Automobilistes, www.automobile-club.org
- Ⓜ Γαλλική Ηλεκτρονική Εγκυκλοπαίδεια, www.map-of-france.org
- Ⓜ Γαλλικό Ταξιδιωτικό Πρακτορείο, www.voyagesinternet.ca
- Ⓜ Γαλλικό Ταξιδιωτικό Πρακτορείο, www.passion-voyage.com
- Ⓜ Ιταλική Ηλεκτρονική Εγκυκλοπαίδεια, www.cronologia.leonardo.it
- Ⓜ Ιταλική Ηλεκτρονική Εγκυκλοπαίδεια, www.map-of-italy.org
- Ⓜ Ministère de l'écologie, de l'énergie, du développement durable et de la mer, www.environnement.gouv.fr
- Ⓜ Παγκόσμιος οργανισμός εμπορίου, www.wto.org